În preajma aniversării a 50 de ani de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939 și a 100 de ani de la declararea Zilei de 1 Mai ca zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc

1 MAI

Deplină unitate de gînd și acțiune a întregului popor, puternică angajare revoluționară pentru propășirea continuă a patriei, pentru cauza păcii și progresului în lume

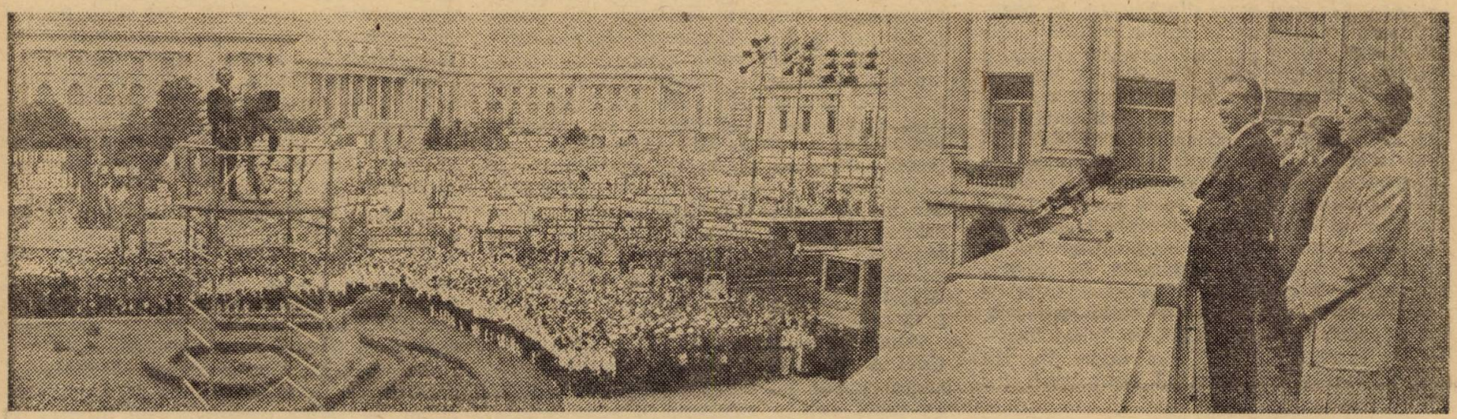

Sub semnul celei mai depline unități în jurul partidului, al secretarului său general, președintele Republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, al adeziunii totale față de politica internă și externă a României socialiste, poporul nostru sărbătorește noua aniversare a Zilei de 1 Mai — încărcată, acum, cu multiple valențe jubiliare — într-un climat de profundă mîndrie patriotică, revoluționară, generat de recentele cuvîntări ale conducătorului partidului și statului, de hotărîrile Plenarei C.C. al P.C.R., de legile și măsurile adoptate la sesiunea Marii Adunări Naționale, care au consfințit achitarea întregii datorii externe a țării, constituind, ca atare, un măreț act istoric, momentul deplinei independențe economice și politice a României.

Dînd glas satisfacției și mîndriei nețărmurite față de această remarcabilă realizare, care deschide perspective luminoase pentru înfăptuirea integrală a Programului P.C.R. de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a patriei spre comunism, oamenii muncii din Capitală, din județele, municipiile, orașele și comunele de pe întreg cuprinsul țării și-au reafirmat, în cadrul unor grandioase adunări populare, totala încredere în partid, în politica sa înțeleaptă, aducînd un fierbinte omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu, ctitor genial de epocă nouă în istoria patriei, tovarășei Elena Ceaușescu, pentru clarviziunea cu care conduc națiunea în făurirea destinului ei socialist și comunist.

„Această grandioasă manifestare — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, în cuvîntarea rostită la marea adunare populară din Piața Republicii — **are loc la puțin timp după plenara Comitetului Central al partidului și sesiunea Marii Adunări Naționale, care au marcat plata întregii datorii externe și adevărata independență economică și politică a României socialiste.**

Plenara Comitetului Central al partidului și sesiunea Marii Adunări Naționale au prilejuit și un scurt bilanț al realizărilor poporului nostru pe calea construcției socialiste — și putem afirma cu

În această piață, după Congresul al IX-lea, au fost multe manifestări, vi le amintiți. Fiecare dintre ele au marcat evenimente deosebit de importante și au contribuit la întărirea forței economice, forței politice, a unității poporului nostru. Să facem astfel încît și această grandioasă manifestare să se înscrie în această tradiție — ca să spun așa — a hotărîrii problemelor împreună cu poporul și pentru popor, deoarece numai și numai în deplină unitate cu întregul popor, partidul nostru își va îndeplini misiunea sa istorică. Numai așa avem garanția înfăptuirii obiectivelor strategice de făurire a socialismului, de asigurare a unei vieți tot mai bune, înbelșugate, libere și independente pentru întreaga națiune!

NICOLAE CEAUȘESCU

îndreptăţită mîndrie că poporul român, în deplină unitate, sub conducerea glorioşului nostru partid, a reuşit să obţină succese remarcabile în făurirea socialismului şi în ridicarea nivelului său de trai material şi spiritual, în dezvoltarea ştiinţei, culturii, în întărirea independenţei şi suveranităţii României".

Ample, bogate tradiţii revoluţionare

De la înălţimea marilor sale victorii actuale, a perspectivelor luminoase deschise de Programul partidului, de istoricele hotărîri ale Congresului al XIII-lea şi ale Conferinţei Naţionale, dobîndesc o profundă rezonanţă bogatele tradiţii revoluţionare ale poporului nostru, lupta eroică şi continuă desfăşurată de gloriosul nostru partid comunist împotriva exploatării şi asupririi, a războiului şi fascismului, pentru libertatea, independenţa şi suveranitatea patriei, pentru transformarea revoluţionară a societăţii româneşti şi edificarea celei mai înaintate orînduiri pe pămîntul străbun al patriei — socialismul şi comunismul. Sărbătorind noua aniversare a Zilei de 1 Mai, sărbătorim, într-adevăr, împlinirea unui veac de cînd, la primul Congres al Internaţionalei a II-a, de la Paris, această zi a fost proclamată, la sugestia lui Engels, drept zi a muncii, a solidarităţii internaţionale a celor ce muncesc, moment istoric, de aleasă semnificaţie, la care a fost prezentă şi o delegaţie a socialiştilor români. Sărbătorim, de asemenea, jubileul a 50 de ani de la marea demonstraţie antifascistă şi antirăzboinică, pentru independenţă şi suveranitate naţională, de la 1 Mai 1939, una dintre cele mai mari din Europa, în organizarea şi conducerea căreia o contribuţie determinantă a revenit tinerilor militanţi revoluţionari, patrioţi Nicolae Ceauşescu şi Elena Ceauşescu (Petrescu). Şi nu numai atît. Luna mai — lună a renaşterii naturii, simbol al speranţelor şi idealurilor celor mulţi — este legată, în conştiinţa poporului nostru, de constituirea Partidului Comunist Român, la 8 mai 1921, ca legatar al celor mai înaintate tradiţii de luptă ale poporului, al aspiraţiilor lui de dreptate socială şi naţională, de proclamarea, la 9 mai 1877, a independenţei de stat a ţării, ca şi de victoria generală, consfinţită la 9 mai 1945, în lupta împotriva fascismului, cel mai mare duşman al tuturor popoarelor, al dezvoltării lor libere, independente.

De-a lungul bogatei şi îndelungatei sale istorii, mişcarea revoluţionară din patria noastră şi-a dovedit din plin capacitatea de a acţiona în concordanţă cu imperativele istoriei, ale dezvoltării sociale şi naţionale, de a promova neabătut şi duce la izbîndă idealurile seculare de progres social, de libertate şi independenţă ale poporului român, de a se afirma, cu tot mai multă vigoare, ca o forţă deosebit de activă în lupta pentru pace şi progres economico-social, pentru rînduieli democratice pe plan internaţional. Cînd, în 1890, s-a sărbătorit, la noi, ca pretutindeni în lume, întîiul „1 Mai" muncitoresc, aproximativ 5000 de demonstranţi au străbătut Bucureştiul cîntînd „Deşteaptă-te române !" ; apelul la manifestaţie punea în evidenţă, după cum relevă documentele vremii, opoziţia ireductibilă dintre asupriţi şi asupritori, dintre muncă şi capital. Lozincile diferitelor cercuri şi asociaţii muncitoreşti au fost preluate, firesc, de Partidul Social-Democrat al Muncitorilor din România (P.S.D.M.R.), primul partid marxist al clasei muncitoare din ţara noastră, constituit în urma Congresului din 31 martie — 3 aprilie 1893. Documentele vremii stau mărturie dezvoltării permanente a conştiinţei revoluţionare a clasei muncitoare din patria noastră, a angajării ei crescînde în lupta pentru drepturi sociale şi politice, dar şi pentru o dezvoltare a ţării conform imperativelor de progres apărute pe plan mondial, pentru deplină unitate naţională, independenţă şi pace.

Făurirea Partidului Comunist Român, la începutul anilor '20, a constituit, în fapt, ridicarea pe un plan superior a bogatelor tradiţii ale mişcării revoluţionare din patria noastră, un moment de referinţă pentru întreaga dezvoltare ulterioară a României. Prin acest act, de profunde semnificaţii istorice, se realiza unitatea organizatorică, politică şi ideologică a clasei muncitoare din România, în noile condiţii determinate de constituirea statului naţional unitar. Într-adevăr, noul partid — care avea să-şi onoreze, prin întreaga activitate, rolul şi misiunea istorică revoluţionară — dispunea de organizaţii în întreaga ţară, dovadă elocventă că forţa cea mai înaintată a societăţii româneşti era reprezentată de clasa muncitoare.

În condiţiile deosebit de grele ale luptei ilegale, timp de două decenii, începînd din 1924, partidul comuniştilor şi-a demonstrat capacitatea de a organiza şi conduce clasa muncitoare, masele largi populare, afirmîndu-se ca exponentul cel mai înaintat al imperativelor istorice, al luptei pentru libertate socială şi naţională, pentru apărarea independenţei, integrităţii şi suveranităţii ţării. Tocmai dintr-o atare perspectivă, împlinirea a 50 de ani de la marea demonstraţie patriotică, antifascistă şi antirăzboinică, de la 1 Mai 1939 capătă valenţele unei aniversări scumpe întregului popor, evidenţiind, la cotele cele mai înalte, glorioasele sale tradiţii revoluţionare, atitudinea fermă a comuniştilor, a clasei noastre muncitoare într-un moment de cumpănă pentru ţară şi pentru destinul întregii Europe. Cu numai patru luni înaintea izbucnirii celui de-al doilea război mondial, demonstraţia din Capitală — la care, fapt consemnat de presa vremii, atît din ţară, cît şi din străinătate, au participat peste 20 000 de muncitori şi reprezentanţi ai altor categorii sociale — a dat expresie opoziţiei categorice a poporului nostru faţă de hitlerism şi fascism, duşmani de moarte ai libertăţii naţiunilor, poziţiei lui hotărîte în apărarea independenţei şi integrităţii teritoriale ale ţării, grav ameninţate.

Evocînd această pagină glorioasă a mişcării revoluţionare din patria noastră, întregul popor îşi reînnoieşte sentimentele de caldă stimă, dragoste şi recunoştinţă faţă de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, conducător ilustru al partidului şi statului, a cărui prodigioasă activitate revoluţionară, de peste cinci decenii şi jumătate, înscrie momentul eroic 1 Mai 1939 ca un simbol al angajării şi dăruirii patriotice neîntrerupte.

De asemenea, poporul omagiază, cu alese sentimente, rolul tovarăşei Elena Ceauşescu, alături de tovarăşul Nicolae Ceauşescu, în organizarea şi conducerea marii demonstraţii de acum 50 de ani, pildă elocventă de ales patriotism şi abnegaţie revoluţionară, de promovare a intereselor fundamentale ale naţiunii.

În anii războiului, ai luptei grele împotriva dictaturii militaro-fasciste, pentru scoatarea României de sub dominaţia Germaniei hitleriste, pentru restabilirea independenţei şi suveranităţii naţionale, un act politic de cea mai mare importanţă l-a constituit crearea Frontului Unic Muncitoresc, la 1 Mai 1944, prin înţelegerea intervenită între Partidul Comunist Român şi Partidul Social-Democrat. Demonstrînd, cu toată tăria, capacitatea de acţiune şi forţa de organizare a clasei noastre muncitoare, în împrejurări istorice dintre cele mai dificile, deschizînd perspectiva înfăptuirii unităţii ei politico-organizatorice, acest eveniment a avut profunde repercusiuni pe plan intern, a exercitat o puternică influenţă asupra unirii celorlalte forţe patriotice, antihitleriste, a luptei pentru însăşi asigurarea viitorului ţării. Din perspectiva timpului, apare tot mai limpede că realizarea acestui front larg, al cărui nucleu l-a constituit clasa muncitoare unită, a fost condiţia esenţială a victoriei măreţului act istoric de la 23 August 1944, act de dreptate socială şi naţională, moment crucial în întreaga devenire a României, de la care se împlinesc, anul acesta, patru decenii şi jumătate.

Pe treptele devenirii socialiste a patriei

Victoria revoluţiei de eliberare socială şi naţională, antifascistă şi antiimperialistă, organizată şi condusă de partidul comunist, a marcat începutul unei epoci noi în istoria multimilenară a patriei, a deschis României calea celor mai profunde prefaceri revoluţionare, în toate domeniile de activitate, a împlinirii idealurilor de veacuri ale poporului, pentru care au luptat şi s-au jertfit cei mai buni fii ai naţiunii, consfinţind, pentru totdeauna, dreptul sacru al poporului nostru, alături de celelalte naţiuni, de a trăi în libertate şi independenţă, de a fi deplin stăpîn pe destinele sale. Pe această cale, de transformări revoluţionare, de trecere la edificarea noii orînduiri, drumul de luptă al clasei muncitoare a fost puternic marcat de unirea celor două partide, în februarie 1948, într-un partid unic al clasei muncitoare din România, pe baza concepţiei revoluţionare despre lume şi viaţă, a principiilor socialismului ştiinţific. Contribuţie originală la îmbogăţirea tezaurului teoretic şi practic al mişcării comuniste şi muncitoreşti internaţionale, acest act a reprezentat o necesitate obiectivă pentru edificarea noii orînduiri în patria noastră, demonstrînd, totodată, prin argumentul faptelor, importanţa deosebită a realizării unităţii de acţiune a clasei muncitoare, a dezvoltării conlucrării dintre comunişti şi socialişti, ca imperative esenţiale pentru victoria revoluţiei şi operei de construcţie socialistă.

În vasta operă de edificare a noii orînduiri pe pămîntul României, de transformări şi mutaţii fără precedent, un rol decisiv, de uriaşă importanţă, a revenit istoricului Congres al IX-lea al partidului, din iulie 1965, ale cărui hotărîri, deschideri şi orientări programatice novatoare au coincis cu alegerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, prin voinţa întregului popor, la cîrma destinelor de progres şi bunăstare ale patriei, de consolidare a independenţei şi suveranităţii naţionale, de afirmare liberă în conştiinţa lumii. **„În dezvoltarea generală a patriei noastre socialiste** — sublinia conducătorul partidului şi statului nostru — **un moment de importanţă deosebită — s-ar putea spune hotărîtor pentru destinul socialist al patriei noastre — îl reprezintă Congresul al IX-lea al partidului, din vara anului 1965. Congresul al IX-lea a marcat o nouă etapă în activitatea partidului nostru comunist, în întregul proces revoluţionar, a deschis calea gîndirii şi activităţii creatoare, a perfecţionării întregii munci de conducere şi făurire a noii orînduiri, a socialismului în România".**

Din perspectiva timpului, a celor aproape 24 de ani care au trecut de atunci, hotărîrile, orientările şi deschiderile istoricului Congres al IX-lea al P.C.R. — atît pe plan intern, cît şi al activităţii internaţionale a partidului şi statului — apar, cu tot mai multă claritate, ca o etapă decisivă pe drumul făuririi noii orînduiri, statuînd, cu deosebită forţă, temeliile inconfundabile ale celei mai rodnice şi mai prestigioase epoci din întreaga devenire multilaterală a României, indisolubil legată de numele, gîndirea şi activitatea prodigioasă ale ctitorului ei, preşedintele Nicolae Ceauşescu. Manifestat profund şi multilateral, saltul calitativ inaugurat în

1965, o dată cu alegerea președintelui Nicolae Ceaușescu în fruntea națiunii, înseamnă, deopotrivă, preocupare nobilă, permanentă, pentru descoperirea și promovarea noului în toate domeniile activității economico-sociale, renunțarea la dogme, tabuizări ideologice și idei preconcepute, potrivit exigențelor fundamentale ale aplicării creatoare a adevărurilor generale ale socialismului științific la condițiile concrete ale țării, ale fiecărei etape de dezvoltare, promovarea științei la rangul de forță motrice a construcției și conducerii noii orînduiri, combaterea fermă a imobilismului și șablonismului, a manifestărilor, resimțite anterior, de cosmopolitism, de servilism, de lipsă de patriotism și spirit revoluționar.

Conferind dimensiuni noi întregului proces revoluționar din patria noastră, Congresul al IX-lea a stimulat puternic energiile creatoare ale maselor, ale întregului popor, a deschis drum larg afirmării noului în toate domeniile de activitate, a orientat opera de construcție socialistă din România pe calea progresului rapid, în ritm susținut, al țării, a afirmării ei — libere și demne — în conștiința lumii. Saltul înfăptuit s-a manifestat, deopotrivă, pe plan teoretic și practic, în gîndirea și acțiunea partidului, forța politică conducătoare a societății, și în activitatea concretă de edificare a socialismului. În baza gîndirii și practicii revoluționare ale președintelui Nicolae Ceaușescu, teza făuririi socialismului **„Cu poporul, pentru popor"** — teză profund democratică și umanistă — a devenit deviza de frontispiciu a unei epoci de construcție neîntreruptă, de dezvoltare și modernizare a industriei, de redimensionare a locului și rolului unei agriculturi moderne, avansate, de dezvoltare puternică a științei, învățămîntului, artei și culturii, de democratizare a întregului cadru de relații sociale, de amplasare armonioasă a forțelor de producție, de dezvoltare amplă a relațiilor cu toate statele lumii, fără deosebire de orînduire socială, și de participare dinamică, prestigioasă, la rezolvarea într-un spirit nou, constructiv, a marilor probleme cu care se confruntă omenirea.

Astăzi, ca urmare a realizărilor din anii construcției socialiste, îndeosebi de după Congresul al IX-lea, România a depășit pentru totdeauna stadiul de țară „eminamente agrară", slab dezvoltată, cum era cunoscută în trecut, înfățișîndu-se lumii ca o țară cu un accentuat profil industrial-agrar, cu o industrie puternică, modernă, și cu o agricultură în plin avînt, ceea ce a asigurat și asigură baza tehnico-materială necesară înfloririi continue a culturii, științei și învățămîntului, ridicării neîntrerupte a nivelului de civilizație materială și spirituală. Producția industrială a sporit, în această perioadă, de 135 de ori, creșterea înregistrată fiind de 120 de ori după 1965 ; de asemenea, agricultura — organizată pe baze noi, socialiste — și-a sporit producția de circa 10 ori, creșterea înregistrată după 1965 fiind de peste 6 ori. Tocmai pe temelia realizărilor de pînă acum, a marilor progrese dobîndite în dezvoltarea ei multilaterală, România va păși, o dată cu cel de-al 9-lea cincinal, din intervalul 1991—1995, într-o **etapă nouă, superioară, a dezvoltării sale economico-sociale, de făurire a fazei superioare a societății socialiste multilateral dezvoltate și de creare a condițiilor necesare trecerii la afirmarea în viață a principiilor comuniste de muncă și viață.** Convocat pentru a doua jumătate a lunii noiembrie, conform hotărîrilor recentei Plenare a C.C. al P.C.R., cel de-al XIV-lea Congres al partidului poate fi caracterizat, de aceea, cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, drept **„Congresul victoriei socialiste, al independenței depline, economice și politice, a României".**

Pentru o lume mai dreaptă și mai bună, a păcii și progresului social

În cea mai deplină unitate cu politica internă a partidului și statului, cu transformările structurale din anii socialismului, se află politica externă de pace, prietenie, colaborare și solidaritate a României socialiste, demersurile ei perseverente, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, destinate făuririi unei lumi mai bune și mai drepte, fără arme și fără războaie, a progresului economic și social, a dezvoltării libere a fiecărei națiuni. Continuînd și ridicînd pe o treaptă superioară bogatele tradiții de solidaritate militantă ale oamenilor muncii, ale poporului român, partidul și statul nostru socialist se pronunță și acționează pentru întărirea continuă a solidarității cu toate forțele progresiste, democratice, antiimperialiste ale contemporaneității în lupta pentru rînduieli noi, cu adevărat democratice, pe plan internațional, pentru pace și dezarmare, în primul rînd nucleară, pentru lichidarea subdezvoltării și trecerea la făurirea unei noi ordini economice mondiale, mai juste, mai echitabile, pentru abolirea definitivă a forței sau a amenințării cu forța în domeniul relațiilor interstatale și rezolvarea politică, exclusiv pașnică, a oricăror conflicte sau probleme litigioase, pentru înlăturarea oricăror manifestări ale vechii politici imperialiste, de asuprire și dominație, de amestec brutal în treburile interne ale altor popoare.

În consens cu interesele fundamentale de progres și bunăstare ale poporului nostru, ale celorlalte popoare, cu bogatele sale tradiții revoluționare, de luptă și acțiune pentru idealurile celor mulți, partidul nostru a formulat — pe baza analizei științifice a realităților și imperativelor epocii — un concept nou, cuprinzător, de solidaritate militantă în lumea actuală, care are în vedere, deopotrivă, obiectivele deosebit de cuprinzătoare ale păcii, independenței, libertății și progresului social pe plan mondial, ca și realizarea unui front cît mai larg, al tuturor forțelor înaintate ale contemporaneității, al popoarelor, în înfăptuirea lor. În această direcție, România socialistă s-a afirmat, îndeosebi după Congresul al IX-lea, ca un factor deosebit de activ al luptei pentru generalizarea noilor principii de relații interstatale, pentru apărarea viitorului pașnic al omenirii, militînd cu consecvență, dinamism și principialitate în favoarea unei unități de tip nou a mișcării comuniste și muncitorești internaționale, a unei reconcilieri istorice între socialiști și comuniști, a solidarității active cu toate forțele politice, statele și popoarele care se pronunță pentru întronarea unor rînduieli cu adevărat democratice pe plan mondial.

La noua sărbătoare a Zilei de 1 Mai, dobîndind pentru el profunde semnificații de ordin istoric și actual, poporul român se prezintă mai unit ca oricînd în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, hotărît să-și mobilizeze toate energiile pentru continua înflorire socialistă a patriei, în libertate și demnitate, să acționeze, ca și pînă acum, pentru o lume mai dreaptă și mai bună, fără arme și fără războaie, a independenței și progresului tuturor națiunilor.

„LUMEA"

Cinci decenii de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939

Simbol al eroismului muncitoresc în lupta pentru apărarea intereselor supreme ale patriei

Pildă de eroism și dăruire patriotică, în condițiile grele ale ilegalității — tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU a avut o contribuție determinantă în organizarea și desfășurarea impunătoarei manifestații antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939. În acei ani de grele încercări, un rol de seamă l-a avut, în acțiunile organizate și conduse de partid, tovarășa ELENA CEAUȘESCU

Aspect de la marea demonstrație antifascistă de la 1 Mai 1939, din București

Marea demonstrație patriotică de la 1 Mai 1939 reprezintă momentul de vîrf din suita de acțiuni antifasciste, antirevizioniste și antirăzboinice desfășurate în deceniul al patrulea de către partidul comuniștilor, în colaborare cu celelalte partide muncitorești. **„Creșterea avîntului mișcării antifasciste în România** — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — se oglindește în valul acțiunilor de luptă care au loc în această perioadă, în marile demonstrații antifasciste organizate la 1 Mai 1939 sub semnul împotrivirii poporului nostru Germaniei fasciste, pentru libertăți democratice, pentru apărarea independenței țării".**

Privită în perspectiva evoluției istorice, marea demonstrație de la 1 Mai 1939, în organizarea și desfășurarea căreia contribuția determinantă au avut-o tovarășul Nicolae Ceaușescu, tovarășa Elena Ceaușescu, a confirmat justețea strategiei și tacticii Partidului Comunist Român, a adaptării acestora, în mod creator, la împrejurările concrete în care se afla țara. Răspunzînd cerințelor imperioase ale unității de acțiune a clasei muncitoare, aceste evenimente istorice au ilustrat că numai unită ea își putea îndeplini misiunea de a fi în fruntea poporului în apărarea intereselor supreme ale patriei.

Pregătirea și desfășurarea marii demonstrații patriotice, antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939 sînt strîns legate de vasta și susținuta activitate politică și organizatorică a tovarășului Nicolae Ceaușescu. Prezența sa în comisia înființată de partidul comunist, în vederea organizării manifestațiilor de la 1 Mai, era o reflectare a prețuirii și încrederii pe care conducerea partidului o acorda neînfricatului militant comunist, care făcuse, în repetate rînduri, dovada dîrzeniei și intransigenței sale revoluționare, a tactului și viziunii sale politice largi, a înaltelor sale calități organizatorice. Militant revoluționar, călit în focul luptelor muncitorești încă de la începutul deceniului al patrulea, trecut prin școala luptei antifasciste ca unul din fruntașii Comitetului Național Antifascist, organizator de seamă al acțiunilor revoluționare ale tineretului, activist al mișcării sindicale și apoi al breslelor muncitorești, greu încercat prin regimul aspru al închisorilor, tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a impus, în întreaga activitate legată de pregătirea și desfășurarea memorabilelor acțiuni de la 1 Mai 1939, ca un conducător cu o bogată experiență revoluționară și o profundă maturitate politică. O intensă activitate politico-organizatorică a desfășurat tovarășa Elena Ceaușescu (Petrescu), purtînd în rîndul tineretului cuvîntul partidului, mobilizîndu-i pe tineri la luptă și împotrivire dîrză față de fascism.

Conform programului Comisiei de organizare, în dimineața zilei de 1 Mai 1939, mii de muncitori din București și provincie se îndreptau spre sălile dinainte stabilite, unde urmau să aibă loc importante întruniri, printre care Congresul breslelor muncitorești la scară națională, convocat, în acea zi, în capitala țării. La întrunirile din sălile „Tomis", „Eintracht" și „Aro" — devenite neîncăpătoare pentru numărul mare al participanților — au fost scoase în evidență nu numai problemele cotidiene ale maselor populare, ci și situația deosebit de critică prin care trecea în acea epocă țara, poporul român fiind expus acțiunilor revanșarde și revizioniste ale statelor fasciste ; ca urmare, a fost subliniată necesitatea stringentă a realizării unității de luptă în fața agresorului nazist și horthyst, pentru apărarea hotarelor patriei. Abordînd problemele fundamentale ale țării, în contextul situației deosebit de grave, participanții la întruniri au exprimat hotărîrea clasei muncitoare, a întregului popor român, de a contribui, sub toate formele, la întărirea ca-

pacității de apărare a patriei. Poziția profund politică, antifascistă și antirevizionistă a maselor de muncitori a fost probată, o dată în plus, și în „Moțiunea" adoptată de delegații la Congresul breslelor, în care se precizau următoarele : „Congresul, luînd în considerare situația îngrijorătoare internațională de azi, cînd pacea între popoare este din nou amenințată și cînd și integritatea țării noastre ar putea fi periclitată de agresori externi, hotărăște ca toți membrii breslelor, ai căror reprezentanți participă la acest Congres, să contribuie cu întreg cîștigul lor pe o zi pentru mărirea fondului de înzestrare a armatei și de apărare a integrității țării".

„O adevărată înfrățire de luptă antifascistă"

După încheierea întrunirilor, participanții, împreună cu mii și mii de locuitori ai Capitalei, s-au unit, într-un singur șuvoi, în Piața Romană, de unde, în jurul orei 12, încolonați, au pornit demonstrația, urmînd traseul Calea Victoriei, Splaiul Independenței, Bulevardul 1848, Bulevardul 11 iunie, Parcul Libertății. În această zi, Bucureștiul a asistat la trecerea celei mai impozante coloane de demonstranți, formată din muncitori și alte categorii sociale. „Muncitori, meseriași, funcționari și intelectuali, femei muncitoare, țărănci, intelectuale, mase de tineri" și-au unit glasurile și brațele, pentru a constitui, împreună, „o adevărată înfrățire de luptă antifascistă" — releva ziarul „Scînteia". Consemnînd, în rapoarte și note informative, desfășurarea demonstrației, autoritățile informau că principala arteră a Bucureștiului, Calea Victoriei, „avea aspectul unui cîmp de manifestație revoluționară", că mulțimea scanda lozincile partidului comunist : „Vrem România liberă și independentă !", „Vrem respectarea granițelor !", „Jos agresorul hitlerist !", „Jos Garda de fier — agentură a nazismului în România", „Trăiască Frontul popular antifascist !" ș.a. În încheierea manifestației, care, potrivit programului, a avut, ca punct final, Parcul Libertății, demonstranții au depus o coroană de flori la Mormîntul eroului necunoscut, în semn de recunoștință pentru cei care s-au jertfit pentru unitatea și independența țării și ca expresie a angajamentului lor solemn de a păstra această nobilă tradiție, de a nu precupeți nimic pentru salvarea patriei. Evocînd acest moment, cu adînci semnificații patriotice, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arăta : **„În București, peste douăzeci de mii de cetățeni au manifestat în stradă împotriva Germaniei hitleriste și, ca simbol al hotărîrii de luptă pentru apărarea patriei, au depus o coroană de flori la Mormîntul eroului necunoscut".**

„Trăiască Frontul Popular !"

Tot din inițiativa Comisiei de organizare a sărbătoririi zilei de 1 Mai, în după-amiaza aceleiași zile au fost organizate, în diferite puncte din împrejurimile Capitalei, în păduri și locuri de agrement, acțiuni cu caracter politic-educativ, în cadrul cărora comuniștii atrăgeau atenția oamenilor muncii asupra imperativelor politice ale momentului, lansînd și scandînd lozinci, chemări mobilizatoare, ce aveau darul să conștientizeze, în sufletul muncitorilor, importanța acțiunilor unite pentru salvgardarea independenței și integrității teritoriale a patriei, pe calea creării Frontului popular antifascist. Una din cele mai importante acțiuni de acest fel a avut loc pe Stadionul Muncitoresc, unde comuniștii au avut, în fruntea lor, pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, neînfricatul militant revoluționar atrăgînd atenția organelor de ordine prin activitatea sa combativă, neobosită. Se raportau, în acest sens, următoarele : „Nicolae Ceaușescu, fost condamnat la 3 ani închisoare pentru activitate comunistă, pedeapsă executată, a strigat în timpul serbării lozinca comunistă «Trăiască Frontul Popular»".

Întruniri muncitorești, cu prilejul zilei de 1 Mai 1939, au avut loc în multe alte orașe ale țării : Timișoara, Arad, Cluj, Iași, Reșița, Ploiești, Deva, Constanța, Galați, Brăila, Craiova, în localitățile miniere de pe Valea Jiului etc., prilej cu care comuniștii, socialiștii și social-democrații au mers, umăr la umăr, sub semnul unității de acțiune antifasciste, pentru apărarea intereselor supreme ale țării.

„Muncitorimea este temeiul, baza și substanța națională, chezășia prosperității în pace și apărătoarea patriei"

Manifestațiile patriotice, antifasciste de la 1 Mai 1939 au constituit o victorie a partidului comunist, a politicii sale de front unic cu celelalte partide muncitorești din România. Ele au fost larg comentate în cele mai diverse pături ale opiniei publice din țara noastră, contribuind, în același timp, la creșterea prestigiului și autorității de care Partidul Comunist Român se bucura în fața întregii națiuni. Ziarul „Scînteia", făcînd o prezentare și un bilanț al desfășurării marii manifestații de la 1 Mai 1939, arăta : „Demonstrația de masă din București și adunările din provincie au dovedit cît de adîncă este indignarea poporului contra fascismului... Această demonstrație a fost o bună trecere în revistă a forțelor muncitorești, meșteșugărești, a femeilor și tineretului contra fascismului și a regimului actual capitulant. Demonstrația de 1 Mai a dovedit o creștere a influenței și capacității partidului comunist de mobilizare a maselor la lupta în front unic". În același timp, organele de presă din țară, indiferent de orientarea lor politică, au evidențiat patriotismul fierbinte al clasei muncitoare, înalta sa răspundere pentru destinele patriei, capacitatea sa de a uni, în jurul său, forțele cele mai largi ale națiunii, în lupta pentru apărarea independenței și integrității patriei. Ziarul „Timpul", răspîndit în cercuri largi ale societății românești, aprecia astfel evenimentul : „1 Mai 1939 a arătat, o dată mai mult, că muncitorimea este temeiul, baza și substanța națională, chezășia prosperității ei în pace și apărătoarea ei, atunci cînd patria o cere". Iar gazeta „Iașul" scria că patriotismul muncitorimii „e mai ardent astăzi decît oricînd, căci astăzi, mai mult decît oricînd, patria constituie simbolul însuși al acțiunii de apărare împotriva dușmanilor ei declarați sau nu, fățiși sau din umbră".

Prima mișcare puternică din Europa împotriva fascismului și războiului

Concomitent, viguroasa demonstrație de la 1 Mai 1939, din București și din alte localități ale țării, a avut un ecou deosebit pe plan internațional, fiind apreciată ca cea mai puternică bătălie cu caracter antifascist și antirăzboinic din Europa acelei vremi.

Desfășurate în împrejurările în care, după acordurile de la München, fascismul era într-o evidentă ofensivă, evenimentele din România au arătat că, pentru zăgăzuirea politicii agresive, de forță a statelor fasciste și revizioniste, popoarele trebuie să acționeze nu prin compromisuri cu acestea, nu prin expectativă și resemnare, ci prin acțiune militantă, hotărîtă, prin împotrivire deschisă și fermă față de fascism și revizionism, prin unitatea forțelor progresiste, democratice. Referindu-se la semnificația marii demonstrații de la 1 Mai 1939 și la ecoul ei internațional, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** arată că, **„după ocuparea Austriei și Cehoslovaciei de către Germania nazistă, a fost prima mișcare puternică în Europa, care a chemat poporul român, clasa muncitoare, dar a chemat, practic, clasa muncitoare de pe întregul continent la luptă împotriva fascismului, pentru apărarea independenței viitorului statelor. Ceea ce spun este o redare a aprecierilor presei străine din acea perioadă — nu o apreciere făcută acum —, reprezintă realitatea și demonstrează justețea politicii partidului nostru, atît pe plan intern, cît și pe plan internațional".**

Într-adevăr, publicații numeroase din U.R.S.S., Polonia, Marea Britanie, Elveția, S.U.A., Franța, precum și posturi de radio din diferite țări au relatat, pe larg și cu simpatie, despre starea de spirit antifascistă și antirăzboinică ce anima poporul român, despre lupta sa hotărîtă împotriva agresiunii fasciste, pentru independență și democrație. Sintetizînd răsunetul pe care evenimentele din România l-au avut în diferite țări, Conferința internațională asupra problemelor păcii, democrației și apărării persoanei umane (ținută la Paris în zilele de 1?—14 mai 1939) aprecia semnificațiile deosebite ale demonstrației de la 1 Mai în documentul intitulat : „Pentru integritatea și independența României".

Experiență strălucit valorificată în procesul revoluționar din România, învățăminte mereu actuale în lupta pentru triumful politicii de pace

Experiența dobîndită de Partidul Comunist Român în lupta împotriva fascismului, în timpul marii demonstrații de la 1 Mai 1939, a fost utilizată cu succes în perioada următoare, a amplei mișcări de rezistență antihitleristă, a pregătirii și înfăptuirii revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă din august 1944, care a deschis o nouă eră pentru poporul român.

În anii care au urmat acestui mare eveniment și, cu deosebire, în cei de după cel de-al IX-lea Congres al partidului, clasa muncitoare din țara noastră a cunoscut profunde prefaceri calitative, ea a devenit nu numai politic, dar și numeric cea mai importantă clasă a societății noastre, contribuind fundamental la progresul economico-social al României, la înaintarea țării, în ritm impetuos, pe drumul socialismului și comunismului. În spiritul marilor sale tradiții revoluționare, exercitîndu-și rolul de forță conducătoare a societății românești, clasa muncitoare din țara noastră este puternic angajată, împreună cu întregul popor, în opera de uriașe transformări care caracterizează **„Epoca Nicolae Ceaușescu".**

Evocînd evenimentele de la 1 Mai 1939, precum și învățămintele ce se degajă din

→

dr. Gheorghe Unc

O sută de ani de la declararea Zilei de 1 Mai ca zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc

Tradiții și semnificații

În această primăvară, sub semnul deplinei unități de cuget și faptă, poporul român sărbătorește 100 de ani de cînd muncitorimea din țara noastră a început, împreună cu lumea muncitoare de pretutindeni, să aniverseze ziua de 1 Mai ca zi a muncii, zi de luptă pentru înfăptuirea deziderateleor fundamentale ale celor ce muncesc, pentru înlăturarea exploatării și asupririi de orice fel, pentru asigurarea independenței și suveranității popoarelor, pentru pace și cooperare între toate națiunile lumii. Inițiativa mișcării socialiste din România de a marca ziua de 1 Mai ca zi a muncii era salutată anticipat de ziarul „Lupta", organ de presă democrat, care, în numărul din 22 aprilie 1890, scria : „Alegeți muncitori români ziua de 1 Mai pentru a serba împreună pe tot anul sărbătoarea **Muncii** pe care o serbează toată lumea muncitoare. Serbați pe 1 Mai necontenit pînă în ziua cea mare a deplinei emancipări..." Era exprimată, în aceste cuvinte, hotărîrea clasei muncitoare din țara noastră de a acorda primei zile a lunii mai nu numai semnificația unei sărbători a reînvierii naturii, a fertilității solului, așa cum era cunoscută și venerată pe pămîntul românesc din vremuri imemoriale sub numele de Arminden, ci, în primul rînd, pe aceea a afirmării entuziaste a mîndriei de a fi muncitor, a bucuriei, a nădejdii în victoria străduințelor spre mai bine, a solidarității tuturor celor ce muncesc.

„De-a lungul deceniilor, — subliniază tovarășul **Nicolae Ceaușescu — ziua de 1 Mai a devenit tot mai mult un simbol al uriașei energii revoluționare a clasei muncitoare, al hotărîrii sale de a lichida exploatarea și asuprirea omului de către om, de a clădi o societate nouă, a egalității și dreptății sociale, a bunăstării și fericirii celor ce muncesc, de a asigura o lume mai dreaptă și mai bună, fără războaie, o lume a păcii și frăției".**

Din perspectiva acestor idealuri, muncitorimea română a sărbătorit 1 Mai din primul an al intrării acestei zile în istoria mișcării muncitorești internaționale, adică din 1890. Organizarea clasei muncitoare și realizarea unității principiale și de acțiune constituiau, la cumpăna celor două veacuri, obiective prioritare de care depindea, în mare măsură, succesul luptei pentru satisfacerea deziderateleor economice, politice și sociale ale muncitorilor.

Este un fapt semnificativ că una dintre importantele hotărîri ale Congresului socialist din 31 martie — 3 aprilie 1893, congres care a pus bazele Partidului Social-Democrat al Muncitorilor din România, se referea tocmai la sărbătorirea Zilei Muncii sub semnul acestor imperative. Ele au fost înscrise la loc de frunte în programul partidului politic al clasei muncitoare și se regăsesc în imaginile anuale ale sărbătoririi zilei de 1 Mai, ea însăși o formă concretă de acțiune, menită a-i face pe muncitori conștienți că puterea și misiunea lor istorică constau, în primul rînd, în unitatea lor. „Ne trebuie unire — scria «România muncitoare» în ajunul zilei de 1 Mai 1906 —, căci această mare îmbunătățire a zilei de 8 ore nu ni se va da de bună voie, de pomană de către stăpînii noștri, ci va trebui s-o smulgem noi de la ei, prin luptă. Și lupta,

acestea pentru istorie, tovarășul **Nicolae Ceaușescu,** care a avut un rol determinant în organizarea și desfășurarea lor, arată : **„Cînd în multe țări era o oarecare stare de așteptare, muncitorimea română, sub conducerea comuniștilor, s-a ridicat și a demonstrat că nu trebuie să ne plecăm în fața fascismului, că trebuie să ridicăm steagul luptei și că, unite, muncitorimea, popoarele pot bara calea fascismului.! Și dacă în 1939 popoarele ar fi acționat unite, hitlerismul nu ar fi dezlănțuit al doilea război mondial ! Iată de ce acum, cînd ne reamintim și cinstim această mare demonstrație revoluționară, trebuie — și doresc să mă adresez muncitorimii din Europa, din întreaga lume, forțelor progresiste — să tragem toate învățămintele, să nu lăsăm să se mai repete evenimentele din '39, să întărim unitatea ! Dispunem de forța necesară pentru a opri calea spre război, spre prăpastie, pentru a asigura pacea, independența tuturor popoarelor, dreptul oamenilor la libertate, la bunăstare și fericire !"**

Aprecierile secretarului general al partidului nostru exprimă, cu limpezime, poziția militantă, profund revoluționară, de mare forță mobilizatoare, a politicii externe a partidului și statului român, în favoarea realizării unei largi solidarități în lupta pentru pace, pentru dezarmare, în primul rînd pentru dezarmare nucleară, pentru independență și colaborare, pe bază de egalitate, între toate statele și popoarele lumii.

Larg ecou internațional

La București, în ziua de 1 Mai 1939, s-a tras un serios semnal de alarmă către Europa și întreaga lume pentru unirea tuturor eforturilor în vederea împiedicării dezlănțuirii celui de-al doilea război mondial de către Germania hitleristă și acoliții ei.

Astfel au și fost receptate și comentate evenimentele din România în diferite capitale europene. Ziarele Daily Herald *(Marea Britanie) și* Izvestia *(U.R.S.S.), în numerele lor din 2 și, respectiv, 4 mai 1939, au publicat informații, subliniind caracterul antifascist și antirăzboinic al demonstrației de la București, la care au participat 20 000 persoane. „Manifestările de 1 Mai din București și din provincie — scria, la rîndul său, revista* Rundschau *din* Basel (Elveția) *— au relevat intensificarea activității antifasciste a maselor, ca și o creștere a influenței partidului comunist, a capacității sale de a mobiliza masele". Aceeași revistă remarca spiritul patriotic al demonstrației bucureștene : „Numeroase pancarte exprimau necesitatea apărării independenței și integrității țării, a abrogării tratatului economic cu Germania, a alianței cu Franța, Marea Britanie și Uniunea Sovietică". Autorului articolului publicat în* Rundschau *nu i-a scăpat nici aspectul protestatar anticarlist al demonstrației, arătînd că, atunci cînd miile de manifestanți „au trecut prin fața palatului regal și a regelui, s-au auzit lozinci cerînd restabilirea regimului parlamentar constituțional, front unic și popular, reprimirea [la lucru] a muncitorilor concediați, arestarea fasciștilor și spionilor germani".*

Chiar în ziua de 1 Mai 1939, în cadrul emisiunii de la orele 20, postul de radio „Paris Mondial" *a comentat pe larg evenimentele de la București, subliniind „sensul social și înalta semnificație politică ale acestei manifestații muncitorești".*

Voința hotărîtă a poporului român de a se opune agresiunii fasciste, de a-și apăra independența și integritatea teritorială a patriei au produs o puternică impresie în S.U.A. Într-un raport al ataşatului român de presă din Washington se arăta că manifestările de la 1 Mai 1939 din România s-au impus atenției presei scrise și vorbite din această țară, îndeosebi prin caracterul lor antifascist și antirevizionist.

Opinia publică mondială a continuat să mențină în atenția sa evenimentele din România. Astfel, în cadrul Conferinței internaționale asupra problemelor democrației, păcii și apărării persoanei umane (Paris 12 — 14 mai), la care a fost prezentă și o delegație a mișcării antifasciste din România, luîndu-se în discuție situația din țara noastră, s-a apreciat că demonstrația de la București a prilejuit exprimarea „voinței maselor". Documentul conferinței, intitulat Pentru integritatea și independența României. *Amenințarea Germaniei hitleriste. România în frontul păcii, aprecia că manifestările de la 1 Mai din București au avut un puternic caracter antifascist și antirăzboinic, „ceea ce este dovadă că poporul român se raliază la mișcarea antifascistă și că voința sa este de a lupta, în mod real, împotriva agresorului și fascismului".*

Moment culminant al luptei antifasciste a poporului român din anii deceniului patru pentru apărarea drepturilor și libertăților democratice, a independenței și integrității teritoriale a patriei, demonstrația de la 1 Mai 1939 — cea mai mare manifestație antihitleristă care a avut loc în Europa acelui an — a exprimat poziția solidar antifascistă a națiunii noastre, încrederea nestrămutată a comuniștilor români în capacitatea poporului de a depăși, prin luptă hotărîtă, vicisitudinile istoriei.

Marian Ștefan

înțelegeți voi bine, nu poate fi dată decît de o armată bine pregătită, unită și întărită".

Campaniile de pregătire și de organizare a sărbătoririi Zilei Muncii s-au desfășurat, de fiecare dată, în strînsă legătură cu problemele mari, nodale, cu care se confrunta societatea românească. Lozincile lansate de clasa muncitoare, discursurile militanților săi revoluționari, presa muncitorească au pus în lumină, an de an, necesitatea dezvoltării industriei naționale, a rezolvării democratice a problemei agrare, a perfecționării structurilor politico-instituționale ale societății românești, a luptei pentru înfăptuirea statului național unitar român. În 1913, cu prilejul sărbătoririi zilei de 1 Mai, socialiștii făceau cunoscută hotărîrea lor de a fi „campionii cei mai înfocați ai dreptului unei națiii de a se dezvolta independentă și liberă în marginile sale etnice". În cadrul demonstrațiilor de 1 Mai, organizate în anii primului război mondial, clasa muncitoare din România a militat pentru dreptul tuturor românilor de a trăi uniți în fruntariile aceluiași stat național.

Lupta pentru „dezvoltarea prin socialism"

După înfăptuirea unității național-statale în 1918, prin luptele și jertfele întregului popor român, inclusiv ale clasei muncitoare și partidului ei politic, în fața națiunii române s-au ridicat, ca obiective prioritare, apărarea și consolidarea acestei măreți realizări, atît pe calea unei intense activități constructive în interior, cît și prin promovarea unei politici ferme împotriva pericolului pe care-l reprezentau forțele fasciste, revizioniste și revanșarde din Europa. În noile condiții istorice, Partidul Socialist din România — primul partid politic al țării care și-a organizat rîndurile la scară națională — și, mai apoi, Partidul Comunist Român, făurit în mai 1921, au considerat ziua de 1 Mai ca un foarte bun prilej pentru a formula deziderateie majore ale oamenilor muncii, hotărîrea clasei muncitoare de a realiza, într-o perspectivă apropiată, idealurile ei politice și sociale. Adunările, manifestațiile, demonstrațiile de stradă din anii postbelici, organizate în ziua de 1 Mai, nu mai reprezentau o simplă „manifestare a muncii care își strigă dreptul la viață, ci o manifestare a muncii pe căle de dezrobire", un prilej pentru muncitorime de a acționa pentru atingerea scopului final al luptei sale : „dezvoltarea prin socialism", așa cum scria gazeta „Socialismul" din 26 aprilie 1919.

„La luptă în front unic împotriva ofensivei burgheze !"

O caracteristică deosebită a pregătirii manifestațiilor de 1 Mai, în perioada interbelică, a constituit-o preocuparea constantă pentru desfășurarea lor sub semnul unității de acțiune a clasei muncitoare. Cerința luptei unite a muncitorimii s-a impus, în mod obiectiv, datorită situației create la începutul deceniului al treilea, cînd unitatea sa organizatorică, politică și, apoi, profesională a fost întreruptă temporar, ca urmare a represiunilor autorităților și ca un reflex al situației similare din mișcarea muncitorească internațională. De aceea, aproape an de an, ideea necesității acțiunilor unite ale clasei muncitoare, a frontului unic muncitoresc avea să fie formulată cu titlul de imperativ major. **Vrem front unic muncitoresc ! Trăiască unitatea clasei muncitoare ! La luptă în front unic împotriva ofensivei burgheze !** — sînt doar cîteva chemări la lupta unită a muncitorimii, prilejuite de sărbătoarea anuală a muncii. Spiritul revoluționar, de mare combativitate al manifestațiilor de 1 Mai, organizate în anii 1929—1933, a fost imprimat tocmai de unitatea de acțiune a muncitorilor, indiferent de apartenența lor politică, unitate sub semnul căreia s-au desfășurat eroicele bătălii de clasă din acei ani.

„Noi, comuniștii, sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României"

În deceniul al patrulea, cînd România devenise un obiectiv central în planurile expansioniste ale Germaniei hitleriste și Ungariei horthyste, Partidul Comunist Român a afirmat răspicat, și nu o dată, că este gata pentru orice acțiune subordonată efortului general de apărare a țării. „Noi, comuniștii, sîntem gata să apărăm cu arma în mînă independența României dacă țara noastră ar fi silită să ducă un război național de apărare contra imperialismului fascist", se arăta într-unul din numeroasele manifeste răspîndite în acei ani. Partidul comunist s-a situat în fruntea tuturor forțelor patriotice, naționale, desfășurînd largi acțiuni, inclusiv cele prilejuite de sărbătorirea zilei de 1 Mai, în vederea realizării unității tuturor partidelor și organizațiilor politice și profesionale, a claselor și grupurilor sociale, ale căror interese coincideau cu cele ale țării, ale democrației, într-un larg front popular de luptă pentru apărarea independenței și integrității patriei, pentru a bara calea fascismului și războiului. Campaniile anuale în vederea sărbătoririi zilei de 1 Mai s-au desfășurat sub semnul creării frontului unic muncitoresc, ca bază a unui larg front popular antifascist. Ziarul „Scînteia", din 1 Mai 1936, arăta că serbarea muncii din acel an „trebuie să fie o puternică demonstrație a proletariatului, mobilizarea maselor țărănești și mic-burgheze de la orașe și sate contra fascismului și războiului. Orice inițiativă, de oriunde ar veni ea, care duce la realizarea unui 1 Mai comun, trebuie sprijinită". Comuniștii au salutat, cu căldură, propunerea Partidului Socialist „de a se organiza sărbătorirea zilei de 1 Mai în comun în toate organizațiile muncitorești", ca și punctul de vedere al social-democraților, exprimat în „Lumea nouă", din 1 Mai 1936, potrivit căruia „toate forțele democratice proletare și burgheze trebuie să se unească într-o străduință comună, dacă vor să scape țara de barbaria hitleristă și să asigure poporului român ascensiunea atît de mult dorită spre o viață cu adevărat omenească". Organizată pe baza frontului unic, ziua muncii din 1936 a fost sărbătorită în orașele București, Brașov, Reșița, Cluj, Galați, Arad, Ploiești și altele, sub forma adunărilor publice și a serbărilor cîmpenești și cu participarea a mii de muncitori care s-au pronunțat împotriva pericolului fascist, pentru apărarea integrității teritoriale, independenței și suveranității patriei. Era o aniversare prin care, așa cum se scria în coloanele „Scînteii", s-a făcut „încă un pas spre unitatea clasei muncitoare", o aniversare la care muncitorii din România, „pentru prima dată după 15 ani de spargere a mișcării sindicale, s-au adunat împreună pentru a-și manifesta dorința de luptă pentru unitatea de acțiune a proletariatului, pentru pace, pîine, contra fascismului".

În anul 1937, campania de pregătire a festivităților de 1 Mai, desfășurată sub egida Confederației Generale a Muncii, a purtat amprenta unor riguroase acțiuni de demascare a mișcărilor de extremă dreaptă, îndeosebi a „Gărzii de fier", „care se pregătesc să arunce țara, cu ajutor de

peste granță, în umilința rușinoasă a dictaturii". „Lumea Nouă", din 17 aprilie 1937, sublinia necesitatea că de 1 Mai „să manifestăm pentru deșteptarea tuturor conștiințelor muncitorești și democratice! Pentru concentrarea tuturor forțelor democratice într-un mare front de luptă al democrației ! Împotriva fascismului ! Împotriva dictaturii ! Pentru libertate și democrație !" La întrunirea care a avut loc în Capitală, militanții clasei muncitoare au arătat că numai „grație coaliției forțelor democratice" se pot „salva libertățile publice și înfăptui reforme de structură, de natură a îmbunătăți viața celor mulți".

Anexarea Austriei, în martie 1938, și conturarea clară a planurilor dezmembrării și cotropirii Cehoslovaciei au sporit pericolul pe care-l reprezenta politica expansionistă a statelor fasciste și revizioniste pentru integritatea și suveranitatea statului român. Într-un articol dedicat zilei de 1 Mai și publicat în paginile revistei teoretice „Lupta de clasă", se menționa, cu deplin temei, că „acum, după ocuparea Austriei de către Germania hitleristă, numai orbii și vînduții nu pot vedea ce pericol amenință independența poporului român".

Manifestările prilejuite de Ziua Muncii, în toată perioada anilor '30, au evidențiat imperativul unirii într-un front comun a întregii națiuni pentru salvgardarea integrității teritoriale a patriei, a independenței și suveranității naționale. Un front în care clasa muncitoare constituia un detașament distinct, dar organic încorporat în trupul națiunii, și care, în contextul intern și internațional al acelui moment istoric, făcea proba elocventă a patriotismului său fierbinte.

În astfel de condiții deosebit de complexe, partidul comunist a dat dovada exemplară a orientării sale politice juste, reușind, pe baza unei largi colaborări cu socialiștii și social-democrații, cu alte forțe progresiste, democratice, să transforme întrunirile și demonstrațiile de la 1 Mai 1939 în puternice manifestații împotriva pericolului fascismului și războiului, pentru apărarea independenței și integrității teritoriale ale patriei.

În retrospectiva celor 100 de ani de la declararea zilei de 1 Mai ca zi a solidarității celor ce muncesc, sînt înscrise cu litere de aur, în cronica mișcării noastre muncitorești, abnegația și dăruirea patriotică, revoluționară de care au dat strălucită dovadă tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășa Elena Ceaușescu, al căror rol determinant în organizarea marii demonstrații patriotice, antifasciste și antirăzboinice de acum cinci decenii demonstrează, cu limpezime, virtuțile de clarviziune, de acțiune neabătută în lupta pentru triumful celor mai nobile cauze ale partidului, ale întregii națiuni.

Constantin Botoran

Solidaritatea internațională — concept novator, profund mobilizator

Exemplară prin riguroasa analiză științifică făcută evoluției lumii contemporane — marcată de profunde transformări —, impresionantă prin capacitatea de cuprindere a evenimentelor, novatoare și profund umanistă prin soluțiile avansate, gîndirea politică, opera teoretică și activitatea practică ale tovarășului Nicolae Ceaușescu constituie excepționale contribuții la îmbogățirea tezaurului revoluționar mondial. Tezele elaborate de conducătorul partidului și statului nostru privind desfășurările din epoca noastră, sensul marilor transformări și mutații ce se petrec în arena mondială, identificarea căilor și modalităților de soluționare a marilor probleme ce confruntă omenirea sînt pe deplin confirmate de realitate, de viață.

Clasa muncitoare — factorul hotărîtor al progresului economic și social

Analizînd evoluțiile epocii contemporane, tovarășul Nicolae Ceaușescu pune în evidență, cu argumentul faptelor, creșterea rolului clasei muncitoare, al maselor, al popoarelor în procesul revoluționar mondial, afirmarea, tot mai puternică, a unor uriașe și diverse forțe politice și sociale, care se ridică la luptă hotărîtă împotriva politicii imperialiste, colonialiste și neocolonialiste. Totodată, este subliniat imperativul luptei unite a acestor forțe revoluționare, democratice și progresiste pentru afirmarea idealurilor lor de libertate, independență, pace și colaborare. Între acestea, clasa muncitoare — privită într-o concepție largă, din rîndurile ei făcînd parte și intelectualitatea, îndeosebi cea tehnică — are rolul determinant, ea reprezentînd cea mai puternică și organizată forță socială a procesului revoluționar mondial. Combătînd teoriile care susțin că — datorită schimbărilor intervenite în structura socială, mai ales în țările capitaliste dezvoltate — ar avea loc o diminuare a rolului clasei muncitoare, a caracterului său revoluționar, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** afirma : **„Avem ferma convingere că, în rîndul tuturor popoarelor, clasa muncitoare continuă să reprezinte forța hotărîtoare. Iar recentele evenimente din cîteva țări au demonstrat ce forță reprezintă clasa muncitoare atunci cînd acționează unită. Greșesc, deci, cei care privesc cu neîncredere clasa muncitoare ! Clasa muncitoare a fost, este și va rămîne factorul hotărîtor al progresului economico-social, al victoriei în lupta pentru dezarmare, pentru o lume mai dreaptă și mai bună“.** În concepția partidului nostru, a secretarului său general, clasa muncitoare reprezintă, în cadrul fiecărui popor, factorul hotărîtor al dezvoltării economico-sociale, al luptei pentru edificarea societății socialiste și comuniste. Dar, pentru îndeplinirea misiunii sale istorice, în cadrul procesului revoluționar mondial, se impune, ca o condiție sine qua non, realizarea unității de acțiune a clasei muncitoare. Căci, așa cum arată experiența istorică, sciziunea în rîndurile sale, apărută în anumite condiții, a adus numai daune luptei împotriva fascismului și a războiului. Dacă, în 1939, așa cum aprecia tovarășul Nicolae Ceaușescu, clasa muncitoare, popoarele ar fi acționat unite, hitlerismul nu ar fi dezlănțuit cel de-al doilea război mondial. Viața a demonstrat, în același timp, că, atunci cînd clasa muncitoare, toate organizațiile și forțele sale politice au acționat unite, s-a putut bara calea reacțiunii. Pornind de la aceste realități istorice, secretarul general al partidului nostru consideră că se impune să fie redate clasei muncitoare **„unitatea și sentimentul forței sale în dezvoltarea societății, în asigurarea păcii și colaborării egale între toate națiunile lumii“.**

Bogată experiență revoluționară, perspectivă clară în lupta pentru socialism și pace

Istoria de peste un veac a mișcării muncitorești din România înscrie, la loc de frunte, mărturii elocvente de solidaritate militantă cu forțele revoluționare și progresiste de pe toate continentele. Începînd cu Comuna din Paris, clasa muncitoare din România, organizațiile sale politice s-au solidarizat cu toate marile bătălii de clasă din celelalte țări ale lumii ; totodată, acestea s-au bucurat de sprijinul și solidaritatea forțelor revoluționare și progresiste internaționale. Dintotdeauna a existat o strînsă interdependență între luptele revoluționare din România și cele din alte țări. Așa cum se subliniază în Programul Partidului Comunist Român, solidaritatea internațională trece „ca un fir roșu prin întreaga istorie a mișcării revoluționare din România“.

Tradiționalele relații de solidaritate ale clasei muncitoare din țara noastră și partidului său au intrat, în anii de edificare socialistă, într-o etapă calitativ nouă, dobîndind un conținut nou și realizîndu-se pe principii noi. Prin întreaga sa activitate politico-ideologică, Partidul Comunist Român — ai cărui membri, ca, de altfel, întregul nostru popor, vor sărbători, peste cîteva zile, 68 de ani de la crearea sa — a ridicat pe o treaptă superioară atît lupta și activitatea clasei muncitoare, a celorlalți oameni ai muncii, cît și solidaritatea cu cauza dreaptă a clasei muncitoare, a forțelor progresiste și democratice de pretutindeni. Îndeosebi după Congresul al IX-lea, întreaga activitate internațională a partidului a cunoscut o amploare fără precedent, a căpătat noi dimensiuni și sensuri, printr-o puternică dinamizare și diversificare a formelor și căilor de colaborare, printr-o gamă largă de inițiative, menite să contribuie la consolidarea și amplificarea conlucrării tuturor forțelor revoluționare și progresiste.

O deosebită importanță teoretică și practică revoluționară o are contribuția, de inestimabilă valoare, a tovarășului Nicolae Ceaușescu la dezvoltarea creatoare a conceptului de solidaritate a tuturor forțelor înaintate și democratice de pretutindeni, la elaborarea unei concepții originale privind realizarea unei noi unități, superioare, a mișcării comuniste și muncitorești, bazate pe deplina egalitate, pe respectarea dreptului fiecărui partid de a-și elabora independent linia politică, potrivit condițiilor istorice, naționale și sociale din fiecare țară. Este meritul incontestabil al secretarului general al partidului de a fi înlăturat o serie de teze depășite, de abordări înguste, sectare asupra solidarității în lupta revoluționară de eliberare socială și națională, pentru asigurarea triumfului politicii de pace și colaborare, a cauzei socialismului și progresului în lume.

Permanent preocupat de necesitatea racordării teoriei revoluționare la evoluțiile contemporane, conducătorul partidului nostru evidențiia, în Expunerea de la sfîrșitul lui noiembrie trecut, faptul că, în ultimii ani, au apărut o serie de probleme care impun o nouă abordare, o nouă înțelegere a marilor schimbări petrecute în lume. **„Toate acestea** — arăta, cu acel prilej, tovarășul **Nicolae Ceaușescu — impun, fără nici o îndoială, din partea fiecărui partid, a forțelor revoluționare de pretutindeni o analiză științifică, realistă, în spiritul concepției revoluționare, materialist-dialectice a problemelor actuale, și o nouă orientare și o perspectivă clară privind desfășurarea luptei pentru progres economic și social, pentru socialism, pentru o lume mai dreaptă și mai bună“.**

Ținînd seama tocmai de realitățile lumii contemporane, de desfășurarea procesului revoluționar mondial, precum și de obiectivele cardinale ale epocii noastre — lupta pentru înlăturarea primejdiei nucleare și înfăptuirea dezarmării, eliminarea subdezvoltării și instaurarea unei noi ordini economice internaționale —, Partidul Comunist Român, secretarul său general consideră că, în zilele noastre, conceptul de solidaritate trebuie înțeles ca o noțiune de largă cuprindere, incluzînd, în mod necesar, toate forțele revoluționare, progresiste, democratice și realiste de pretutindeni. **„Privim noțiunea de solidaritate internațională** — sublinia tovarășul **Nicolae Ceaușescu — în contextul uriașelor schimbări revoluționare produse în lume, care fac ca în ea să se înglobeze atît unitatea țărilor socialiste, a partidelor comuniste și muncitorești, a clasei muncitoare, cît și sprijinul mișcărilor de eliberare națională, lupta împotriva imperialismului, colonialismului și neocolonialismului, împotriva subdezvoltării, pentru făurirea noii ordini economice internaționale, înfăptuirea dezarmării, lupta pentru respectarea dreptului fiecărui popor de a fi stăpîn pe destinele sale“.**

Preocupare constantă pentru realizarea unității de tip nou în mișcarea comunistă și muncitorească

Corespunzător marilor transformări revoluționare petrecute în lume, P.C.R. consideră că se impune, în mod obiectiv, realizarea unei **unități de tip nou,** care trebuie să țină seama de diversitatea condițiilor istorice, sociale și politice în care partidele comuniste și muncitorești, forțele revoluționare și progresiste își desfășoară activitatea, iar raporturile dintre ele să se fundamenteze pe noile principii **de relații** afirmate, tot mai puternic, în mișcarea comunistă și muncitorească internațională : independența și autonomia partidelor ; egalitatea deplină în drepturi ; neamestecul în treburile interne ; respectarea dreptului fiecărui partid de a-și elabora linia politică, tactica și strategia, aplicînd adevărurile generale la condițiile concrete în care își desfășoară activitatea ; întrajutorarea tovărășească pe baza stimei și respectului reciproc.

Pornind de la asemenea teze și orientări, a căror justețe a fost deplin confirmată de viață, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat și subliniază marea însemnătate pe care o are — pentru dezvoltarea

„O caracteristică a situației mondiale contemporane, a marilor mutații sociale determinate de avîntul impetuos al forțelor de producție este creșterea continuă a rolului clasei muncitoare în societate și în viața internațională. În țările industrializate, clasa muncitoare constituie în prezent majoritatea națiunii, iar pe plan internațional se afirmă drept forța socială cea mai numeroasă și cea mai revoluționară a zilelor noastre".

NICOLAE CEAUȘESCU

prieteniei și colaborării multilaterale dintre popoarele și statele care făuresc noua orînduire, pentru accelerarea procesului revoluționar mondial, pentru afirmarea cauzei socialismului — întărirea legăturilor dintre partidele comuniste și muncitorești din țările socialiste. Pentru realizarea acestui obiectiv, trebuie să se țină seama de condițiile concrete în care acționează fiecare partid și să se pornească de la recunoașterea faptului că nu pot exista formule fixe, tipare obligatorii, „modele", că nimeni nu deține adevăruri absolute.

Diversitatea condițiilor economice, sociale și politice, ca și stadiile diferite în care se află sau pe care le au de parcurs anumite țări în dezvoltarea lor economico-socială nu pot să nu genereze anumite deosebiri în ce privește căile și modalitățile practice de realizare a construcției socialiste, formele și metodele de organizare și conducere a economiei și vieții sociale, în ansamblu, structura și funcțiile unora sau altora dintre instituțiile politice și sociale ale noii orînduiri. În virtutea acestor realități, fiecare partid are îndatorirea de a-și rezolva, autonom, problemele construcției noii orînduiri, prin aplicarea creatoare a principiilor și legităților generale ale socialismului științific la condițiile concrete din propria țară.

Referindu-se, în cuvîntarea rostită la recenta Plenară a C.C. al P.C.R., la marile succese obținute de poporul român în dezvoltarea economico-socială a țării, în ridicarea continuă a nivelului de trai material și spiritual al întregii națiuni, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** releva că: **„Toate acestea demonstrează cu puterea faptelor de netăgăduit justețea politicii partidului nostru comunist de aplicare creatoare a legilor economice generale, a principiilor socialismului științific la realitățile din România, faptul că de la Congresul al IX-lea am rupt cu șablonismul, cu «modelele», am adoptat o politică corespunzătoare intereselor patriei noastre, dar, în același timp, am aplicat ferm principiile socialiste, pornind de la faptul că numai și numai pe baza socialismului științific se poate asigura cu adevărat victoria socialismului și comunismului, se poate realiza o societate fără exploatatori, a dreptății și echității sociale!".**

Evidențiind preocuparea constantă a partidului nostru pentru afirmarea unor relații de tip nou în mișcarea comunistă și muncitorească, în anii de după victoria revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă și, în special, după Congresul al IX-lea al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu arăta, în Expunerea din noiembrie 1988, că, în toată această perioadă, P.C.R. a acționat pentru **o largă colaborare cu toate partidele comuniste și muncitorești**, s-a pronunțat cu hotărîre pentru renunțarea la vechile practici de a prescrie altora „rețete", militînd consecvent pentru realizarea unei colaborări și solidarități așezată ferm pe principiile noi de deplină egalitate, de respect al independenței și autonomiei fiecărui partid, al dreptului său de a-și elabora linia politică proprie, în concordanță cu realitățile și condițiile din fiecare țară.

În acest context, se impune a fi evidențiată poziția principială a partidului nostru privind **unitatea dialectică între independență și solidaritate în mișcarea comunistă.** În opinia partidului nostru, a secretarului său general, dreptul fiecărui partid de a-și hotărî, în mod independent, linia politică nu contravine solidarității dintre partide, dezvoltării unei colaborări tot mai largi între ele, în lupta pentru democrație, socialism și pace. Dimpotrivă, între afirmarea politicii independente a fiecărui partid și dezvoltarea trainică, pe baze noi, a unității și solidarității partidelor comuniste și muncitorești există o corelație strînsă. Ținînd seama de tot ceea ce a fost negativ, în trecut, în relațiile dintre partide și acționînd pentru statornicirea unor raporturi noi în mișcarea comunistă și muncitorească, autentic democratice și care să corespundă actualului său stadiu de dezvoltare, P.C.R. se pronunță pentru o largă conlucrare, pentru amplificarea schimbului de experiență. În acest sens, partidul nostru consideră că un rol important îl au întîlnirile și convorbirile, sincere și deschise, între conducătorii partidelor revoluționare, schimburile de opinii, găsirea unor poziții comune în probleme cardinale, cum sînt pacea, dezvoltarea, securitatea și libertatea popoarelor.

Totodată, P.C.R. consideră că un efect dăunător asupra raporturilor dintre partidele comuniste și muncitorești l-au avut tendința de a subordona autonomia și independența partidelor principiului internaționalismului ,etichetarea preocupărilor pentru promovarea unei politici independente drept „naționalism" sau „îngustime națională". Respingînd, cu hotărîre, o asemenea tendință, P.C.R. consideră că nu poate fi cu adevărat revoluționar și internaționalist acela care nu luptă pentru apărarea intereselor propriei clase muncitoare, ale poporului său. **„Apărarea necondiționată a independenței și suveranității propriei țări** — relevă tovarășul **Nicolae Ceaușescu — este o îndatorire elementară a fiecărui revoluționar, a fiecărui comunist".** Evoluția mișcării comuniste și muncitorești demonstrează că între patriotismul revoluționar și solidaritatea internațională există o deplină unitate dialectică, ele nefiind nicidecum opuse, ci, dimpotrivă, condiționîndu-se reciproc.

Conceptul nou asupra solidarității internaționale, elaborat de tovarășul Nicolae Ceaușescu și promovat, cu consecvență, de partidul nostru, reliefează, ca una din componentele sale de bază, imperativul dezvoltării, atît pe plan intern cît și internațional, a **colaborării dintre partidele comuniste, muncitorești și partidele socialiste, social-democrate** — formațiuni politice care întrunesc adeziunea unei însemnate părți a clasei muncitoare, a altor pături și categorii sociale —, aceasta reprezentînd **„o necesitate obiectivă pentru viitorul popoarelor, pentru progres, pentru pacea întregii omeniri".** Reafirmînd poziția partidului nostru în această problemă — amplu fundamentată după Congresul al IX-lea —, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia, cu ocazia întîlnirii de la Moscova, din noiembrie 1987, că P.C.R. se pronunță pentru lărgirea contactelor cu partidele socialiste, social-democrate, atît pe plan intern cît și mondial, pentru o reconciliere între comuniști și socialiști în realizarea marelui front al progresului și păcii. De altfel, însești evoluțiile din cadrul unor partide socialiste și social-democrate constituie o premisă favorabilă colaborării dintre toate partidele clasei muncitoare.

În același timp, P.C.R. se pronunță și acționează pentru intensificarea **colaborării cu partidele progresiste și democratice, de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare și nealiniate,** care constituie majoritatea statelor lumii. În spiritul aceleiași orientări, P.C.R. își manifestă, consecvent, solidaritatea militantă cu mișcările de eliberare națională, în lupta lor pentru eliminarea ultimelor vestigii ale colonialismului, a politicii rasiste, pentru înfăptuirea aspirațiilor națiunilor lor de a trăi libere și independente, de a se angaja pe calea dezvoltării, a progresului economic și social.

De excepțională însemnătate teoretică și practică sînt considerentele formulate de secretarul general al partidului în Tezele din aprilie, în care, referindu-se la conflictele regionale din lumea de azi, tovarășul **Nicolae Ceaușescu** aprecia că acestea **„au demonstrat și demonstrează cu putere justețea tezei marxiste care se pronunță împotriva exportului de revoluție, cît și împotriva exportului de contrarevoluție".** Secretarul general al partidului nostru reafirma, cu hotărîre, necesitatea de a se pune capăt, cu desăvîrșire, amestecului în treburile interne ale altor state și de a respecta dreptul tuturor popoarelor de a-și hotărî, în mod independent, calea de dezvoltare — condiție de prim ordin pentru promovarea destinderii, securității, păcii și colaborării internaționale.

Pornind de la aceste teze și orientări ale secretarului său general, P.C.R. va acționa, și în viitor, pentru întărirea colaborării și solidarității cu toate partidele comuniste și muncitorești, cu partidele de guvernămînt din țările în curs de dezvoltare, cu mișcările de eliberare națională, cu toate forțele progresiste de pretutindeni.

„Acordăm — arăta tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în cuvîntarea la recenta Plenară a C.C. al P.C.R. — **o mare însemnătate colaborării cu partidele comuniste și muncitorești, cu partidele socialiste, social-democrate, cu alte forțe democratice și considerăm că solidaritatea și colaborarea acestora au o mare însemnătate în actualele condiții internaționale.**

Sîntem pentru o creștere mai puternică a rolului și activității partidelor comuniste, pentru întărirea solidarității și colaborării lor, pentru a-și îndeplini misiunea de forțe active în lupta pentru soluționarea — împreună cu alte forțe și partide — a problemelor complexe și grave ale lumii contemporane".

Întărirea conlucrării și solidarității între partidele comuniste și muncitorești, a colaborării lor cu celelalte forțe revoluționare, progresiste și democratice, antiimperialiste, are o mare importanță pentru mobilizarea maselor populare la lupta pentru pace, dezarmare, independență și progres social. Aceasta cu atît mai mult cu cît, în situația mondială actuală, care continuă să rămînă complexă, contradictorie și gravă, le revine acestor partide, acestor forțe politice și sociale rolul de a intensifica lupta popoarelor în direcția păcii, independenței, colaborării, pentru asigurarea progresului social și economic al întregii omeniri.

dr. Aurel Zamfirescu

KYOTO

Conferință a O.N.U. asupra dezarmării

În orașul japonez Kyoto, s-au desfășurat lucrările unei conferințe a O.N.U. asupra dezarmării, care, timp de patru zile, a examinat probleme legate de interzicerea experiențelor nucleare subterane și neproliferarea armelor nucleare și chimice. Au luat parte oficialități, experți și ziariști din 31 de state.

Într-un mesaj adresat conferinței, secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, a arătat că omenirea se află, azi, „într-un moment ce oferă posibilități excepționale pentru realizarea de progrese în domeniul limitării armamentelor și dezarmării. O gamă nouă de fenomene și împrejurări — a spus el — determină o reexaminare a teoriilor pe care s-au bazat politicile duse timp de decenii — politici care au provocat încordarea la nivel global și regional".

De asemenea, la ceremonia inaugurală, ministrul nipon de externe, Sosuke Uno, a dat citire unui mesaj al primului-ministru, Noboru Takeshita, exprimînd speranța că această conferință va contribui la pacea și dezarmarea internațională. Premierul japonez a cerut S.U.A. și U.R.S.S. să depună eforturi pentru a-și reduce substanțial arsenalele strategice nucleare, pentru a contribui, astfel, la menținerea și întărirea sistemului de neproliferare nucleară.

În timpul dezbaterilor, participanții s-au referit, între altele, la faptul că măsurile de întărire a încrederii pot fi aplicate la nivel regional în vederea încurajării procesului de dezarmare. A fost, de asemenea, discutată necesitatea realizării stabilității economice și sociale regionale, în vederea stimulării cooperării, relevîndu-se, în acest sens, că acordurile regionale — politice, economice sau tehnice — pot contribui la intensificarea colaborării. Subliniind importanța unor măsuri unilaterale de întărire a încrederii, participanții au arătat că ele presupun o reducere treptată a tensiunilor dintre țări, dar nu pot înlocui acordurile pentru dezarmare.

Sporirea cheltuielilor pentru armamente și forțe militare — s-a subliniat în cadrul conferinței — nu numai că duce la intensificarea pericolului izbucnirii unui război, ci slăbește capacitatea lumii de a soluționa și lichida foametea, bolile și subdezvoltarea. Participanții au scos, din nou, în evidență rolul O.N.U. în procesul de dezarmare și au cerut ca toți membrii Organizației mondiale să-și asume răspunderea colectivă în ce privește realizarea procesului de dezarmare, printr-o abordare realistă și pozitivă. În timpul conferinței — au consemnat agențiile de presă — s-au făcut auzite și unele note discordante cu atmosfera generală, favorabilă interzicerii tuturor experiențelor nucleare, ca un pas important în realizarea unei lumi fără arme nucleare. De pildă, la o întîlnire cu ziariștii, la Kyoto, Lynn Hansen, adjunct al directorului agenției pentru controlul armamentelor și dezarmare a S.U.A., participant la reuniune, a declarat că Statele Unite vor continua

Demonstrație, la Bruxelles, împotriva modernizării armelor nucleare

ORIENTUL MIJLOCIU

Dificultățile procesului de pace

Mijloacele de informare în masă au continuat să menționeze, în cursul ultimei săptămîni, o serie de demersuri politico-diplomatice în direcția amorsării unui proces de pace viabil în Orientul Mijlociu, subliniind, totodată, dificultățile ce sînt întîmpinate în desfășurarea sa. Accentuarea climatului de violență din teritoriile arabe ocupate de Israel și inflexibilitatea poziției pe care se situează unii factori de răspundere ai acestei țări constituie elemente potrivnice, avînd darul să blocheze, pe mai departe, eforturile menite să deschidă calea unor rezolvări acceptabile, eficiente.

La 20 aprilie, Adunarea Generală a O.N.U. a adoptat, cu 129 de voturi pentru, două contra (Israel și S.U.A.) și o abținere (Liberia), proiectul de rezoluție prezentat de Arabia Saudită — președinte al grupului țărilor arabe la Națiunile Unite —, document susținut de alte 36 de delegații, prin care este condamnată politica de represiuni a Israelului în teritoriile ocupate, afirmîndu-se, în același timp, necesitatea organizării unei conferințe internaționale de pace în Orientul Mijlociu. În cadrul dezbaterilor, reprezentanții unor țări membre au denunțat represiunile, considerîndu-le violări flagrante ale dreptului internațional și cerînd să li se pună capăt neîntîrziat. Ar fi de notat, în acest context, printre altele, poziția fermă exprimată de reprezentantul Spaniei, în numele țărilor Comunității vest-europene, care a susținut, de asemenea, imperativul organizării unei conferințe internaționale de pace, în vederea rezolvării globale a situației conflictuale din Orientul Mijlociu. Majoritatea reprezentanților țărilor membre ale O.N.U. au condamnat, la rîndul lor, în luările de cuvînt, politica dură, de represiuni, a Israelului, restricțiile economice, detențiile arbitrare, expulzările și deportările ilegale, toate acestea constituind violări flagrante ale drepturilor omului și ale normelor juridice internaționale.

Respectiva luare de poziție colectivă, a Națiunilor Unite, față de practicile represive din teritoriile arabe ocupate, n-a găsit, din păcate, ecoul adecvat la autoritățile israeliene, desfășurarea ulterioară a evenimentelor dovedind acest lucru. O zi după adoptarea rezoluției amintite de forumul internațional, populației musulmane din teritoriile ocupate i s-a refuzat accesul la locurile de rugăciune din cetatea Ierusalimului, unde se află celebrele moschei Omar și Al Aksa, drumul fiind barat de un numeros dispozitiv polițienesc. Iar, în cursul zilei de duminică, militari israelieni, deschizînd focul împotriva manifestanților palestinieni, în mai multe locuri din Cisiordania și Gaza, s-a înregistrat cel mai ridicat procent de răniți de la începutul revoltei : circa o sută. Ar fi de menționat că, din decembrie 1987 și pînă în prezent, conform datelor oficiale, 443 de palestinieni și-au pierdut viața în confruntările cu forțele de represiune israeliene și mai multe mii au fost răniți.

Din relatările recente ale agențiilor de presă internaționale, reiese că autoritățile israeliene intenționează să ia, în continuare, noi măsuri drastice împotriva manifestărilor de protest ale populației palestiniene. În acest scop, a fost pusă la punct o întreagă generație de arme, cum ar fi : un avion usor de recunoaștere pentru supravegherea arterelor rutiere, filmării aglomerărilor umane și lansarea de manifeste ; un mic aparat de recunoaștere, dirijat prin radio, în greutate de cinci kilograme și avînd o autonomie de zbor de 25 de minute ; un dispozitiv de lansare a unor puternice jeturi de spumă albă, care se lipește de vesmintele și pielea manifestanților, marcîndu-i, astfel pentru a putea fi identificați ulterior ; o rachetă pentru lansarea de la distanță a grenadelor cu gaze lacrimogene etc.

Intensificînd represiunile de ordin militar, autoritățile israeliene încearcă, pe de altă parte, să acrediteze impresia bunăvoinței față de căutările unor căi pentru punerea în mișcare a procesului de pace. În acest sens se vorbește, în continuare,

experiențele nucleare subterane, ele constituind o parte a politicii de descurajare nucleară americană.

Pe parcursul celor patru zile ale conferinței de la Kyoto, prioritare în atenția participanților s-au dovedit a fi — după cum au precizat agențiile internaționale de presă — căile de edificare a unei lumi fără arme, problemele concrete privind oprirea cursei înarmărilor nucleare, neproliferarea armelor nucleare și chimice. Securitatea — au convenit participanții — nu poate fi realizată prin mijloace militare, ci numai prin reducerea încordării internaționale, extinderea colaborării și întărirea încrederii. Ei au criticat poziția S.U.A. și a altor state membre ale N.A.T.O. cu privire la modernizarea armelor nucleare tactice în Europa și s-au pronunțat pentru înlocuirea doctrinei „descurajării nucleare" cu un sistem larg de cooperare internațională. A fost exprimată convingerea că procesul de destindere internațională și reducere a arsenalelor trebuie să devină fundamentul unor prefaceri pozitive în lume, permițînd îndepărtarea pericolului unei catastrofe nucleare, trecerea de la confruntare la dialog. S-a apreciat, totodată, că forul de la Kyoto va contribui la extinderea colaborării internaționale și întărirea încrederii între state.

Secretarul general adjunct al O.N.U. însărcinat cu problemele dezarmării, Yasushi Akashi, a declarat că, în cadrul Conferinței O.N.U. pentru problemele dezarmării, s-a efectuat un schimb sincer de vederi cu privire la aspectele complexe ale reducerii armamentelor pe plan mondial. Cu toate că participanții nu au avut drept obiectiv elaborarea unui program concret de dezarmare, conferința a contribuit la o mai bună înțelegere a problemelor din acest domeniu, a relevat Y. Akashi.

de „noul plan", de „ideile noi" ale premierului Shamir expuse cu prilejul vizitei sale, de la începutul lunii, la Washington, al căror fir conducător îl constituie organizarea de așa-numite „alegeri libere" în teritoriile ocupate, avînd ca scop desemnarea interlocutorilor pentru negocieri în vederea soluționării problemei palestiniene.

Sprijinind, în principiu, propunerile israeliene privind organizarea de alegeri în teritoriile ocupate, Administrația americană a făcut cunoscută opțiunea respectivă atît președintelui egiptean Mubarak, cît și a regelui Hussein al Iordaniei, în cadrul convorbirilor avute cu aceștia, tot în capitala S.U.A., insistînd asupra necesității de a se face noi pași în vederea soluționării conflictului din Orientul Mijlociu. Aceeași temă a fost abordată și la ultimele contacte cu Organizația pentru Eliberarea Palestinei, prin intermediul ambasadorului Statelor Unite în Tunisia.

Cei doi șefi de stat arabi, atît în cursul convorbirilor de la Washington, cît și în declarațiile lor ulterioare, au ținut să menționeze că, fără asentimentul O.E.P., nu pot avea loc nici un fel de alegeri în teritoriile ocupate, că ignorarea, în continuare, a organizației palestiniene de către Israel blochează orice ieșire rezonabilă din impas. Președintele statului independent palestinian, Yasser Arafat — care s-a întîlnit zilele trecute, la Geneva, cu secretarul general al O.N.U. și va întreprinde săptămîna viitoare o vizită în Franța, la invitația președintelui Mitterrand — n-a exclus ideea alegerilor libere în Cisiordania și Gaza, condiționîndu-le, însă, de retragerea, în prealabil, a trupelor israeliene de ocupație din aceste teritorii și supravegherea internațională a scrutinului. Guvernul Israelului continuă însă, să persiste în menținerea prezenței sale militare în teritoriile ocupate, oferind, în schimb, o ipotetică „autonomie largă", la capătul perioadei de tranziție urmînd să fie luat în discuție statutul definitiv al palestinienilor de pe Malul vestic și Gaza. Guvernul premierului Shamir exclude, de asemenea, organizarea preconizatei conferințe internaționale de pace căreia întreaga lume îi acordă un puternic credit moral și politic, în vederea soluționării complicatelor probleme ale regiunii. Ceea ce nu face decît să blocheze, mai departe, demararea întregului proces de pace, plasîndu-l în fața unor dificultăți nu ușor de surmontat.

Crăciun Ionescu

SEUL

O acțiune antidemocratică, contrară eforturilor de reunificare ale poporului coreean

Un val de indignare a stîrnit recenta acțiune a regimului sud-coreean : arestarea reverendului Moon Ik Hwan. Personalitate binecunoscută în Coreea de Sud, consilier al Alianței naționale pentru democrație, reverendul Moon Ik Hwan a întreprins, de curînd, o vizită la Phenian.

La revenire, pe aeroportul din Seul, el a fost arestat, fiind învinuit că, prin vizita sa în R.P.D. Coreeană, a încălcat art. 6 din faimoasa „lege pentru securitatea statului", respectiv că a ieșit, în mod secret, din Coreea de Sud și a pătruns într-o zonă dominată de „o organizație antistatală".

Dar — așa cum se demonstrează într-o declarație dată publicității la Phenian de Comitetul pentru reunificarea pașnică a patriei — aceste învinuiri sînt doar un pretext, o manevră prin care se încearcă reprimarea forțelor patriotice din Coreea de Sud, stăvilirea luptei lor pentru realizarea țelului sacru al reunificării patriei. În declarația amintită se precizează că vizita reverendului sud-coreean a avut loc ca urmare a inițiativei organizării conferinței pentru negocieri politice a personalităților la nivel înalt de conducere din Nord și Sud, lansate, prin mesajul de Anul Nou, de președintele Kim Ir Sen, și a invitării diferitelor personalități, printre care liderii celor patru partide sud-coreene și reverendul Moon Ik Hwan. Pe baza acestei invitații au fost trimise scrisori, și autoritățile sud-coreene le-au distribuit, inclusiv reverendului — se arată în declarație, subliniindu-se că aceasta dovedește acordul autorităților. De altfel, menționează documentul — însuși șeful regimului de la Seul, Roh Tae Woo, a declarat, în diferite ocazii, că vrea să viziteze Phenianul, ca și alte personalități sud-coreene ; singura deosebire este că reverendul a venit mai devreme.

La Phenian, el a fost primit de președintele Kim Ir Sen și a vizitat diferite obiective. De asemenea, a participat la o conferință de presă comună cu membrii Comitetului pentru reunificarea pașnică a patriei. Ulterior, a avut conferințe de presă la Beijing și Tokio.

Într-o declarație la Phenian, reverendul a spus că are convingerea neabătută că drepturile omului și democratizarea vieții interne sînt legate de realizarea reunificării Nordului și Sudului. Problema Coreei — a afirmat el la conferința comună de presă de la Phenian — nu este o simplă problemă existentă numai în nordul și sudul Coreei, ci o problemă privitoare la pacea și prosperitatea Asiei de nord-est, iar rezolvarea acestei probleme este importantă pe plan mondial ; actuala mea vizită, a apreciat el, a deschis drumul dialogului la nivel civil.

Reverendul Moon a afirmat, la conferința de presă la Beijing, că vizita lui la Phenian s-a desfășurat fără contacte și dialoguri preliminare, în timpul vizitei dîndu-se publicității o declarație comună și ajungîndu-se la o înțelegere vastă, ceea ce reflectă că întreaga națiune — ca o singură comunitate națională — este hotărîtă să făurească o singură țară, pe deasupra deosebirilor de ideologie.

Condamnînd arestarea reverendului Moon Ik Hwan ca pe o manevră antinațională, contrară reunificării, Comitetul pentru reunificarea pașnică a patriei precizează că reverendul împreună cu însoțitorii săi au venit la Phenian într-un moment cînd problema unității naționale și a reunificării patriei este mai acută ca oricînd. Referindu-se la vizita lor, în declarație se arată că aceasta capătă o semnificație sporită pentru adîncirea încrederii între Nord și Sud, pentru găsirea în comun a unei căi rezonabile de reunificare a patriei și de sprijinire a păcii în toată peninsula. Numai că — se arată în declarație — în Coreea de Sud forțele care se opun reunificării și mențin divizarea țării vor să defăimeze această întîlnire favorabilă dialogului și bunei înțelegeri.

Arestarea reverendului sud-coreean a declanșat numeroase acțiuni de protest, surse politice din Seul, citate de agențiile de presă, apreciind că prin această acțiune autoritățile sud-coreene au creat o nouă stare de încordare. Comitetul Central al Partidului Social-Democrat din R.P.D. Coreeană a dat publicității o declarație în care cere eliberarea imediată și necondiționată a reverendului. Actuala situație din Coreea de Sud nu contribuie la asigurarea independenței și democratizării societății și nici la promovarea dialogului Nord—Sud și a eforturilor de reunificare pașnică a patriei, se arată în declarație. Condamnînd de asemenea, acțiunea regimului sud-coreean, o declarație a Comitetului Central al Frontului Democratic pentru Reunificarea Coreei subliniază că arestarea constituie nu numai o acțiune împotriva unei personalități democrate, ci și o sfidare la adresa eforturilor de reunificare întreprinse de poporul coreean.

TOKIO

Context politic incert

Afacerea financiară, izbucnită la sfîrşitul anului trecut, în Japonia, a luat amploare. La 1 aprilie, a intrat în vigoare mult contraversata lege financiară. Iată numai două elemente care au marcat scena politică niponă.

Afacerea „Recruit-Cosmos" concentrează atenţia observatorilor politici de cel puţin cinci luni, dar, pe măsură ce dimensiunile scandalului au dobîndit amploare, implicaţiile sale socio-politice au devenit semnificative. În acest sens, demisia, din decembrie trecut, a unui membru al guvernului, vicepremierul şi ministrul de finanţe Kiichi Miyazawa, a aruncat primele umbre asupra Partidului Liberal-Democrat — de guvernămînt. A urmat, la puţină vreme, demisia ministrului justiţiei, Takashi Hasegawa, care deţinea portofoliul de numai trei zile, cînd premierul Noboru Takeshita procedase la o substanţială remaniere a echipei sale guvernamentale. De fapt, se presupune că în cazul „Recruit-Cosmos" ar fi implicate 159 de persoane — politicieni, oficialităţi guvernamentale şi oameni de afaceri care, fără a plăti impozit pe venit, au realizat profituri uriaşe, prin cumpărarea de acţiuni, neînscrise oficial, la preţuri reduse şi revîndute publicului. Rezultatul ? Beneficii care se ridică la peste două milioane de dolari — apreciază agenţia niponă de ştiri „Kyodo". Evenimentele s-au precipitat, dezvăluirile au luat amploare, favorizînd comentarii contradictorii. În plus, eşecul suferit de candidatul PLD, în februarie, în cadrul unui scrutin local, şi victoria unui reprezentant al Partidului Socialist au fost considerate drept „simptomatice", mai ales în perspectiva alegerilor din luna iulie pentru Camera Consilierilor (camera superioară a Dietei — parlamentul nipon). Astfel, în acest context politic destul de tensionat, comentatorii de la Tokio prevedeau, deja, că poziţiile guvernului liberal-democrat sînt afectate şi avansau chiar supoziţia că primul ministru ar putea să dizolve parlamentul şi să convoace alegeri pentru ambele sale camere. Supoziţie care a rămas, o perioadă, în prim-planul scenei politice nipone.

Între timp, derularea dezbaterilor în forul legislativ au fost întrerupte, la începutul lunii martie, de către cele patru partide de opoziţie (socialist, Komeito, socialist-democrat şi comunist), care au cerut guvernului să-l aducă pe fostul premier Yasuhiro Nakasone în faţa Dietei pentru a dezvălui implicaţiile sale în afacerea „Recruit-Cosmos".

Controversele de ordin strict politic, înregistrate în ultima vreme, au avut reflexe negative şi asupra vieţii social-economice a Japoniei. Dezbaterile palamentare fiind blocate de nemulţumirile declanşate de scandalul financiar, s-a creat o situaţie mai puţin obişnuită : deşi anul fiscal a început la 1 aprilie a.c., Japonia îşi desfăşoară, în prezent, activitatea pe baza unui buget provizoriu. Mai mult, la aceeaşi dată, a intrat în vigoare controversata lege a impozitului pe venit, adoptată de parlament în luna decembrie. Este vorba, după cum se ştie, despre un impozit similar celui asupra valorii adăugate (TVA), practicat în cadrul ţărilor occidentale europene. Disputa pe marginea acestui proiect durează de cîţiva ani, tocmai pentru faptul că cei mai defavorizaţi vor fi, în primul rînd, oamenii muncii niponi. Ca atare, în ultima vreme, acţiunile greviste şi manifestaţiile de protest au luat amploare, pe fondul deja tensionat de scandalul financiar, încă neîncheiat.

În acest context, premierul a făcut o serie de precizări, înlăturînd unele din semnele de întrebare şi presupuneri ale observatorilor politici. În cadrul unei şedinţe speciale a Comitetului pentru buget al Camerei Reprezentanţilor din Dietă, Noboru Takeshita a recunoscut — relatează agenţia „Kyodo" — că a primit 150 de milioane de yeni din partea grupului de afaceri „Recruit", sub formă de donaţii pentru fondul său politic. El a subliniat, totodată, hotărîrea sa de a rămîne în funcţie, în pofida repetatelor apeluri lansate de partidele de opoziţie, care i-au cerut demisia şi dizolvarea cabinetului. De asemenea, Takeshita a respins cererea opoziţiei cu privire la convocarea, în faţa Dietei, a fostului premier Yasuhiro Nakasone pentru a furniza informaţii legate de rolul pe care l-ar fi avut în aceeaşi afacere. Premierul japonez a declarat că este perfect conştient de răspunderea morală şi politică ce-i revine pentru acest scandal financiar şi a subliniat importanţa unei cît mai grabnice soluţionări legale şi politice a acestei afaceri. El s-a angajat să pună în aplicare reforme politice vizînd o restabilire a încrederii opiniei publice, printre care o revizuire a sistemului de finanţare a alegerilor. Totodată, în încercarea de a diminua „febra" politică, agenţia „Kyodo", citînd surse ale partidului de guvernămînt, consemnează faptul că premierul Noboru Takeshita şi secretarul general al PLD, Shintaro Abe, au convenit să acţioneze în vederea evitării alegerilor pentru ambele camere ale Dietei în această vară. Luînd în calcul contextul puţin favorabil PLD, cei doi s-au angajat să facă tot ce este posibil pentru a cîştiga cît mai multe mandate în Camera Consilierilor, în scrutinul din iulie, organizat conform calendarului politic prestabilit. Takeshita şi Abe au convenit, de asemenea, să încerce să obţină aprobarea, de către Camera Reprezentanţilor, a bugetului ţării. În pofida unor asemenea precizări fără echivoc, partidele de opoziţie au organizat prima reuniune a Consiliului lor unit pentru crearea unui guvern de coaliţie, pronunţîndu-se, din nou, pentru dizolvarea parlamentului şi organizarea de alegeri generale.

O ultimă ştire anunţă că premierul Noboru Takeshita intenţionează să demisioneze după adoptarea bugetului de către forul legislativ.

Mihaela Brumă

La Tokio s-au desfăşurat ample campanii de strîngere de semnături împotriva măsurii financiare, intrate în vigoare la 1 aprilie, şi care afectează nivelul de trai al oamenilor muncii

În această săptămînă...

Beirut. Noi momente dramatice

Supusă unor puternice tiruri de artilerie de către cele două părţi aflate în conflict, populaţia din capitala libaneză trăieşte unele din cele mai grele momente de la declanşarea războiului fratricid în urmă cu 14 ani. Lovite de obuze, multe obiective economice şi-au întrerupt activitatea, ceea ce a dus la o îngrijorătoare penurie de electricitate, apă potabilă, alimente şi medicamente. Zeci de mii de locuitori ai Beirutului au părăsit oraşul, îndreptîndu-se spre localităţi din sudul ţării sau încercînd chiar, la bordul unor vapoare, să ajungă în Cipru. Scoaterea din uz, în urma bombardamentelor, a unei întreprinderi de producere a oxigenului a creat, în spitalele capitalei, o situaţie dramatică, sutele de răniţi, care necesită intervenţii chirurgicale, fiind în pericol de a-şi pierde viaţa.

În această situaţie, numeroase personalităţi politice, inclusiv secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, au cerut combatanţilor libanezi o încetare neîntîrziată a focului. La Paris, premierul Michel Rocard a anunţat deschiderea unei faze de consultări diplomatice internaţionale pentru a i se acorda lui Perez de Cuellar, de către Consiliul de Securitate, un „mandat de negociere" vizînd o încetare a focului în Liban. Printre propunerile de soluţionare a crizei libaneze, emise în aceste zile, s-a numărat şi cea a lui Yasser Arafat care, în cursul unei întîlniri cu secretarul general al Ligii Arabe, Chedli Klibi, s-a pronunţat pentru crearea unei forţe arabe, care să asigure separarea forţelor rivale apar-

VIENA

Sensul unor schimbări

La începutul săptămînii trecute, Prezidiul Partidului Populist (conservator), component al coaliției guvernamentale austriece, a hotărît să-l numească pe ministrul agriculturii, Josef Riegler, în funcția de președinte al partidului, în locul lui Alois Mock. S-a căzut de acord, totodată, asupra unei redistribuiri de posturi în cadrul echipei ministeriale pe care o deține în formația guvernamentală, pe care o alcătuiește împreună cu Partidul Socialist (din cele 17 portofolii ale cabinetului, populiștii dețin 8).

Observatorii notează că aceste schimbări intervin în urma unor eșecuri electorale consecutive suferite de Partidul Populist pe plan regional, cel mai recent în luna martie a.c., în landurile Salzburg, Tirol și Carintia (vezi Lumea nr. 12 a.c.), ele fiind menite să pună capăt unor prelungite disensiuni interne privitoare la strategia recîștigării încrederii electoratului și la componența conducerilor, la nivel național și regional, a organizațiilor partidului, propice atingerii unui asemenea obiectiv.

La Congresul Partidului Populist, programat pentru 19—20 mai, Josef Riegler urmează să fie confirmat în funcția de președinte al partidului. El va prelua, atunci, și postul de vicecancelar în guvernul de coaliție, deținut de predecesorul său în fruntea partidului, Alois Mock. Acesta va deveni președintele de onoare al partidului, iar, în cabinet, își va menține actuala funcție de ministru al afacerilor externe.

În ceea ce privește înnoirile din cadrul echipei ministeriale populiste, acestea se referă la trei portofolii. Astfel, postul de ministru al agriculturii, al cărui titular era, pînă în prezent, Josef Riegler (noul președinte al partidului și, în curînd, vicecancelar devine, totodată, ministru pe lîngă cancelaria federală, însărcinat cu problemele federalismului și administrației), este preluat de Franz Fischler, cel al economiei, lăsat liber prin recenta demisie a lui Robert Graf, de Wolfgang Schüssel, iar în funcția de ministru al științei este adus Erhard Busek (în locul lui Hans Tuppy).

Reacțiile la deciziile luate de Prezidiul

Vedere din capitala Austriei. Alianța guvernamentală dintre Partidul Socialist și Partidul Populist trebuie să reprezinte mai mult decît simpla formalitate a unui acord de coaliție la nivel federal — declara cancelarul Franz Vranitzky

Partidului Populist sînt, în primul rînd, dictate de interese și calcule făcute în perspectiva alegerilor legislative federale, prevăzute pentru toamna anului viitor. Liderii populiști subliniază, firește, că ar fi vorba de un „nou start" al partidului la nivel național, dîndu-se dovadă de „tărie și unanimitate" în efectuarea schimbărilor din fruntea partidului și în echipa sa ministerială. Cancelarul Austriei, Franz Vranitzky, președinte al Partidului Socialist, și-a exprimat speranța că aliatul guvernamental, Partidul Populist, se va putea, după luni de dificile dezbateri interne, concentra din nou asupra activității cabinetului, în vederea finalizării unor măsuri, asupra cărora se poartă de mai multă vreme discuții, în domeniul financiar-bugetar, al mediului înconjurător, în ceea ce privește problematica socială și culturală etc. La o întrebare a ziariștilor, dacă prin redistribuirea de portofolii în echipa ministerială populistă guvernul pe care-l conduce a devenit mai puternic, Franz Vranitzky a dat un răspuns exprimînd doar speranța că noii miniștrii, pe care îi cunoaște, vor contribui substanțial la activitatea guvernului și conturarea unei bune imagini colective a acestuia. Cancelarul a ținut, totodată, să sublinieze că, în opinia sa, controversele dintre partenerii coaliției guvernamentale nu vor trebui să fie mai puternice decît ceea ce rezultă în final, respectiv politica guvernamentală comună.

În ceea ce privește opoziția parlamentară, aceasta consideră deciziile populiștilor, mai degrabă, drept o luare a unei pauze de „respiro", ele neaducînd, practic, modificări de esență în poziția partidului. Este vorba despre „o nouă echipă veche", comenta Andreas Wabl, unul din liderii Partidului Ecologist. Iar președintele Partidului Liberal, de dreapta, Jorg Heider, opina că schimbările „nu reprezintă, în nici un caz, o reformă" și „nu vor aduce vreo îmbunătățire nici pentru Partidul Populist, nici pentru guvern".

Pentru o evaluare mai exactă a ceea ce înseamnă venirea lui Josef Riegler la președinția Partidului Populist și a celor trei noi miniștri în guvern este nevoie, însă, de mai multă vreme. Cert este, însă, că noul lider populist va avea de înfruntat probleme pînă la consolidarea, în partid, a consensului afirmat în ședința, din 17 aprilie, a Prezidiului (cînd s-au luat deciziile la care ne referim), nu în ultimul rînd, se pare, în privința politicii de alianță. Pentru că, încă de acum, el se vede confruntat cu o „frondă internă" în Carintia, unde în rîndul organizației locale a Partidului Populist se degajă un curent favorabil unei alianțe populist-liberale pe plan regional și promovării liderului liberal, Jorg Heider, în fruntea guvernului de land. Deocamdată, noul lider populist dă asigurări socialiștilor că o alianță populist-liberală în Carintia nu va afecta alianța populist-socialistă la nivel federal, partidul său respectîndu-și, pînă la încheierea legislaturii, „contractul" de coaliție guvernamentală cu Partidul Socialist. O poziție ce, se pare, nu satisface pe socialiști, cu atît mai mult cu cît liberalii țintesc, în fapt, dincolo de nivelul regional (Jorg Heider a reînnoit oferta partidului său adresată Partidului Populist „de a sprijini, pe plan federal, un guvern minoritar conservator". „Ce a fost valabil pentru Mock este valabil și pentru Riegler", declara el la Klagenfurt, în cadrul unei conferințe de presă). Tocmai de aceea, cancelarul socialist Franz Vranitzky sublinia că alianța guvernamentală între Partidul Socialist și Partidul Populist trebuie să reprezinte mai mult decît simpla formalitate a unui acord de coaliție la nivel federal și că este necesar „un consens principial împotriva celorlalte principale forțe ce se află în afara acestor două partide". Un asemenea consens principial este — afirma el — „util și necesar pentru viitoarea colaborare, în interesul țării, dintre Partidul Socialist și Partidul Populist".

Situația din Carintia nu s-a limpezit încă, dar este evident că alegerea liberalului Heider în fruntea guvernului de land ar putea avea consecințe serioase la Viena asupra raporturilor socialiști-populiști. Nu este exclusă, de observatori, posibilitatea ca, într-un asemenea caz, socialiștii să determine alegeri legislative anticipate, pentru a obține — după cum se exprima ziarul „Le Monde" — o „redistribuire a cărților în jocul politic".

Vasile Crișu

ținînd comunităților creștine și musulmane din Liban. Potrivit agenților de presă, Consiliul Ligii Arabe ar urma să examineze propunerea liderului palestinian în cadrul reuniunii sale de urgență, care va avea loc în această săptămînă. Referindu-se la situația din Liban, ministrul kuweitian al afacerilor externe, președintele Comitetului Ligii Arabe pentru Liban, Sabah Al Ahmed Al Jaber, a propus, și el, crearea unei forțe comune arabe care să fie trimisă în Liban pentru a supraveghea menținerea încetării focului.

Întrucît în cercurile observatorilor politici ai scenei libaneze se vorbește tot mai mult de pericolul internaționalizării conflictului intern, primul ministru al guvernului civil libanez, Selim Al Hoss, a adresat președintelui S.U.A., George Bush, un mesaj în care insistă asupra faptului că actuala criză din Liban nu va putea fi soluționată „decît prin retragerea necondiționată a forțelor israeliene din sudul țării și printr-o reformă a sistemului politic în vigoare". El a relevat că retragerea Israelului trebuie să se facă în conformitate cu rezoluțiile O.N.U. și a subliniat necesitatea aplicării unei formule de reconciliere națională, care să permită crearea unui guvern central puternic și a unui sistem democratic. Al Hoss și-a exprimat, totodată, speranța că Administrația Bush va adopta o „politică imparțială" în legătură cu conflictul din Liban. De notat că, potrivit cotidianului „Washington Post", președintele George Bush s-a angajat să acționeze în vederea încetării crizei libaneze, exprimîndu-și intenția de a acorda ajutor Libanului în vederea atingerii acestui obiectiv. Sursa citată menționează, însă, că președintele american va aștepta, înaintea adoptării unei decizii în acest domeniu, rezultatele lucrărilor Comitetului Ligii Arabe pentru Liban.

WASHINGTON

„Menuetul bugetar" — primul pas

Un acord privind principalul dosar — cel bugetar — a fost încheiat între Casa Albă și Congres. Date fiind și alte declarații, se asistă la elaborarea unui „nou parteneriism" între Executiv și Legislativ ? — este întrebarea pe care și-o pun mulți comentatori ai vieții politice americane.

Aproape prin tradiție, fiecare nou președinte american dorește, încă de la ceremonia depunerii jurămîntului, să se singularizeze printr-o formulă lapidară și reprezentativă pentru guvernarea ce începe. Atunci și în săptămînile imediat următoare, cînd, iarăși, prin tradiție, forul legislativ i se opune mai puțin (așa-numita „lună de miere"), noul președinte își anunță mai toate programele majore. Astfel încît, în aproximativ două-trei luni, oamenii politici și observatorii cunosc, în mare măsură, pozițiile noii Administrații și pot întrevedea mersul vieții politice a Americii pe o perioadă de cel puțin cîțiva ani.

Iată că, în cazul Administrației Bush, aceste tradiții sînt doar parțial confirmate. Din momentul în care a preluat puterea, președintele George Bush a vorbit despre un „nou activism" și o „nouă angajare", a susținut că „vechiul parteneriism (dintre Executiv și Legislativ) trebuie reînnoit", a adresat un apel Congresului, rareori auzit în asemenea împrejurări, pentru conlucrare în toate marile probleme și a lansat cîteva formule-cheie capabile să sugereze ce fel de Administrație se instalează la Washington și care sînt deosebirile față de guvernarea anterioară. Dar, în afara acestor direcții generale, programele concrete au lipsit, George Bush anunțînd o reevaluare a marilor dosare politice, înaintea luării unor decizii. Dacă, în plan intern, prezentarea proiectului de buget pe anul viitor și acțiuni în cîteva direcții care nu suportau amînare erau inevitabile, în plan extern, revizuirea avea să ducă aproape la o suspendare a activității, încît nu puțini observatori începeau să vorbească despre „stagnare". Președintele a respins, însă, cu fermitate, asemenea considerații, în mai multe rînduri insistînd atît asupra necesității unor analize anterioare deciziilor, cît și asupra faptului că Administrația „e pe calea cea bună".

Dar, pe măsură ce se apropia împlinirea a o sută de zile de la Inauguration Day, se putea constata o anume nerăbdare, atît printre politicieni, cît și printre observatorii politici, remarcată în nu puține analize publicate de marile cotidiene. David Gergen (fost membru al Administrației Reagan în primii ani) scria, de pildă, într-un articol publicat simultan de „The Washington Post" și „Los Angeles Times" : „Întrucît resursele financiare sînt limitate, Administrația s-a simțit constrînsă la a face doar propuneri legislative modeste. În locul temelor atotcuprinzătoare, a urmat ceea ce un membru al ei numește «o agendă măruntă» de mici schimbări în domeniile educației, locuințelor, protecției mediului înconjurător și altele asemănătoare (...). Dlui Bush îi este necesară adoptarea unei viziuni mai largi asupra a ceea ce dorește să înfăptuiască. Cu certitudine, el vrea să facă mai mult decît să administreze probleme care îi apar în cale și, cu certitudine, America are nevoie de mai mult. Într-o țară în care 3 000 tineri părăsesc școala în fiecare zi, în care, în anii din urmă, doar doi cenți din fiecare dolar s-au economisit, în care îndatorarea către străini sporește cu circa 300 milioane de dolari pe zi, un președinte dispune de o largă paletă de acțiuni. Dl Bush nu are nevoie de prea mulți bani pentru a strînge în jurul său țara ; are nevoie doar de o înțelegere limpede și urgentă a viitorului națiunii". Iar, pe fondul acestei lipse a unei agende clare și complete, se părea chiar că apelul adresat de președinte Congresului, pentru cooperare, a căzut în gol și că va urma o înfruntare între Executiv și Legislativ cu mult mai aprigă decît în trecut, dacă situația se va menține, de pildă, în coordonatele sugerate de respingerea numirii lui Tower în funcția de ministru.

Începînd, însă, cu jumătatea lunii aprilie, se pot constata elemente dificil de întrevăzut anterior, exact în sensul clarificării cerute. Cel mai pregnant este domeniul bugetar, unde cooperarea solicitată de președinte a funcționat în cele din urmă. Președintele George Bush și-a prezentat proiectul de buget la începutul lunii februarie, pe bază estimărilor economice ale Administrației anterioare și preluînd chiar multe aspecte ale bugetului aceleia. Era de la sine înțeles că un Congres dominat de democrați îl va respinge și vor urma negocieri obositoare și îndelungate, la fel ca în ultimii ani, cu deznodămînt imprevizibil și termene depășite. Puțini își pot imagina cum poate fi redus drastic deficitul bugetar (angajamentul prioritar al președintelui), fără noi impozite și, în același timp, fără reduceri prea mari în programele sociale (cărora li se împotrivește Congresul). „Menuetul bugetar" („The Washington Post") a început imediat, dar, spre surpriza tuturor, primul termen cerut de lege n-a fost depășit, și, la 14 aprilie, s-a anunțat un acord între negociatorii Congresului și ai Casei Albe. Președintele nu și-a ascuns satisfacția : acordul ar fi „prima treaptă" spre ținta propusă, „primul încheiat la termen și nu în contextul unei crize", „ceea ce dovedește că sistemul funcționează, chiar dacă ramurile guvernului sînt controlate de partide diferite". Prin urmare, președintele a obținut un prim succes în tentativa sa de a aborda problemele presante ale țării nu de pe poziții partizane, ci în colaborare cu forul legislativ.

Dar aceasta nu înseamnă încă, nici pe departe, eliminarea imensului deficit bugetar, cel atins în anul financiar precedent fiind de 157 miliarde dolari. Potrivit legii Gramm-Rudman, în 1990 deficitul trebuie redus la 100 miliarde ; acordul încheiat prevede 99,4 miliarde dolari. Cheltuielile pentru apărare și ajutorare externe vor fi cu foarte puțin mai reduse decît a solicitat președintele în luna februarie ; fondurile pentru programele sociale vor fi ceva mai mari decît propusese el. Nu se impun noi impozite. Pentru a se obține reducerea bugetară cerută de lege, negociatorii au acceptat previziunile economice ale Biroului pentru management și buget, pe care mulți legislatori și economiști le consideră „excesiv de optimiste". Chiar unii lideri ai Congresului nu și-au ascuns anumite rezerve față de acord. Președintele Camerei Reprezentanților, Jim Wright, declara că este „auster" și „nu are în vedere unele probleme grave ale țării, precum locuințele disponibile, o infrastructură publică ce se năruie și nevoia revitalizării industriei americane". Senatorul George Mitchell, liderul majorității democrate, afirma că „aspectul cel mai semnificativ al acordului este chiar existența sa" și efortul bipartit pe care îl reprezintă. De la prezentarea acordului, senatorul Lloyd Bentsen, președintele comitetului financiar, a absentat, deoarece consideră că bugetul propus e conceput „în funcție de previziuni economice prea optimiste". Dacă, dimpotrivă, previziunile mai puțin optimiste ale Congresului se adeveresc, deficitul va fi cu cel puțin 20 miliarde mai ridicat. Iar, dacă, așa cum se întrevede, anul acesta, deficitul va fi mai ridicat decît limita stabilită prin lege, suma amintită va fi, firesc, și mai mare. Pe de altă parte, Administrația, care nu dorește sporirea impozitelor, speră să obțină fondurile suplimentare necesare prin reducerea impozitelor pe profituri (în ideea că oamenii de afaceri, dispunînd de un capital mai mare, vor spori activitatea economică, de pe urma căreia se vor percepe taxe mai mari) un plan pe care, aproape sigur, Congresul nu-l va vota. Prin urmare, deși a fost trecută o etapă importantă, maratonul bugetar e departe de a se fi încheiat.

În aceeași ordine de idei trebuie remarcat „Raportul economic comun 1989", publicat la 18 aprilie, primul raport economic anual bipartit de după 1980 (în ultimii opt ani, republicanii și democrații au diferit atît de mult în opiniile lor privind starea economiei americane, încît au elaborat rapoarte separate). Or, acest raport, în ciuda aprecierii că economia americană „arată o considerabilă vitalitate", nu pierde din vedere o seamă de „slăbiciuni" : „Există două slăbiciuni principale ale actualei stări macroeconomice. Prima și cea mai însemnată este persistenta diminuare a economiilor privind investițiile în economia americană. Țara, pur și simplu, consumă prea mult din produsul ei și nu economisește potrivit nevoilor de investiții. Pentru a asigura această cerere, se împrumută în exterior". O contribuție majoră la erodarea economiilor o are — potrivit raportului — deficitul bugetar, care deține cam 3,4 la sută din produsul național și „creează o serie de probleme economiei americane". „A doua slăbiciune privește vulnerabilitatea multor instituții financiare. Ratele ridicate ale dobînzii, la sfîrșitul anilor '70 și începutul anilor '80, au creat o enormă tensiune în aceste instituții financiare". Aceasta are o legătură cu deficitul comercial, de asemenea foarte ridicat. Chiar membri ai Administrației (Robert Ortner, subsecretar la comerț) sugerau că, dacă acest deficit comercial rămîne ridicat (cum indică ultimele cifre), vor reapărea presiunile protecționiste. În paralel, presiunile inflaționiste se manifestă din nou, procentul inflației tinde să sporească, ceea ce va determina, aproape cert, creșteri ale ratei dobînzilor, cu lanțul lor de consecințe nedorite. Tabloul de ansamblu al economiei americane se arată, așadar, foarte complicat.

Pe măsură ce se apropie încheierea primelor 100 de zile ale Administrației Bush, la fel de atent sînt urmărite toate acțiunile americane în plan extern. Lipsa unor inițiative, referitor la o problemă sau alta, a fost criticată, deși președintele a insistat că revizuirea se va încheia abia în luna mai, cînd vor fi anunțate opțiunile. Totuși, recente declarații sau cuvîntări ale unor membri marcanți ai Administrației au devenit indicii a ceea ce se va întreprinde. Consilierul pentru securitatea națională, Brent Scowcroft, insista pe nevoia

continuării „viguroase“ a programului SDI și unele experiențe din această primăvară indică progrese (nedorite) în „războiul stelelor“. Deși Flora Lewis scria în „New York Times“ că „America Centrală așteaptă noul chip al SUA“, acordul Congres — Casa Albă privind ajutorul umanitar către „contras“ devine un indiciu al pozițiilor Administrației. La 14 aprilie, secretarul de stat James Baker a rostit, la Societatea americană a editorilor de ziare, un discurs care schițează poziții ce vor fi, în mod evident, anunțate mai pe larg luna viitoare. În unele direcții se reiau afirmațiile știute, în altele se adaugă nuanțe noi, care fac ca, în ansamblu, politica externă să difere întrucîtva. „Lumea a depășit, în mod clar, înfruntarea dintre superputeri, ce a dominat viața politică după cel de-al doilea război mondial — spune Baker. În locul acesteia, avem de făcut față unei serii de deziderate care remodelează o nouă ordine internațională (...). Spre deosebire de ultimii 40 de ani, sarcina ce ne stă în față este mai complexă și mai nuanțată. Ea a devenit mai puțin susceptibilă la mari acțiuni, la o soluție unică sau o doctrină atotcuprinzătoare“. Dar, chiar și în aceste condiții, Baker reafirmă vechea poziție privind „necesitatea leadership-ului american“; îi adaugă, însă, „realismul și abordarea bipartită“ în elaborarea politicii externe. „Agenda pentru acțiunea viitoare“ cuprinde, potrivit secretarului de stat, mai multe direcții : o importanță deosebită acordată relațiilor cu vecinii (Canada și Mexic) ; un consens privind politica față de America Centrală (evidențiat, afirmă Baker, de acordul referitor la „contras“) ; o nouă abordare a situației din Orientul Mijlociu („Substanțiala prăpastie dintre părți este prea mare, iar atmosfera prea încărcată de violență și tensiune pentru a lansa negocieri acum. De aceea, am insistat, în ultimele două luni, pe necesitatea unui proces pas cu pas. Scopul său e de a reduce tensiunile, de a promova dialogul între israelieni și palestinieni și de a crea condițiile care să ducă la negocieri asupra aranjamentelor interimare și statutului permanent“) ; „îmbunătățirea în continuare a relațiilor Est-Vest“ (între altele, secretarul de stat va vizita U.R.S.S. la 10—11 mai, vizită care, declara el, va stimula „extinderea ariei de cooperare“) ; întărirea legăturilor între aliații occidentali (deosebirile de opinii între aceștia, atît în domeniul militar și al relațiilor Est-Vest, cît și în domeniul economic fiind marcante în acest moment). Pe scurt, spunea James Baker, o politică externă ce va fi elaborată prin „consultări și consens“, un „program de abordări pas cu pas“. Firește, clarificările de luna viitoare devin, în această optică, cu atît mai necesare, mai cu seamă că principalii parteneri nu par, în mod evident, dispuși să urmeze automat Washingtonul în toate acțiunile sale.

Stelian Țurlea

IRAN-IRAK

O nouă rundă de negocieri

Întrerupte în noiembrie trecut, tratativele iraniano-irakiene au fost reluate în prima decadă a lunii februarie, cînd, din nou, au fost reprogramate pentru a doua jumătate a lunii martie ; ulterior, negocierile au fost, iarăși, amînate cu cîteva săptămîni, pentru o pregătire mai temeinică. La 20 aprilie, la sediul Națiunilor Unite din Geneva, delegația irakiană și cea iraniană, conduse de miniștrii de externe ai celor două țări, Tariq Aziz și, respectiv, Ali Akbar Velayati, s-au reîntîlnit, actuala rundă fiind destinată — potrivit secretarului general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar, — realizării de „progrese rapide“ în aplicarea prevederilor cuprinse în rezoluția 598 a Consiliului de Securitate. După mai multe întîlniri avute în cursul zilelor precedente, Perez de Cuellar a declarat că discuțiile dintre cele două părți „au fost constructive, cu toate că nu au dus la realizarea vreunui acord. Surse ale Națiunilor Unite relevă că negocierile vor fi, probabil, reluate în iunie.

De la acordul de încetare a focului (20 august 1988), delegațiile celor două țări s-au întîlnit de patru ori. Prima rundă de negocieri a debutat la Geneva, la numai cinci zile de la intrarea în vigoare a amintitului acord. Ea a durat 18 zile, fără a aduce, însă, progrese notabile în ce privește punerea în practică a rezoluției 598. Cea de-a doua întîlnire la nivel de delegații a avut loc în noiembrie, tot la Geneva, reprezentanții celor două țări realizînd un acord privind schimbul de prizonieri de război răniți și bolnavi, sub supravegherea Comitetului Internațional al Crucii Roșii (CICR). Această operațiune de schimb de prizonieri — 1 560 în total —, planificată să se desfășoare în zece etape, a fost, însă, suspendată în cursul celei de-a treia întîlniri. De la începutul conflictului (septembrie 1980), ceva mai mult de 2 000 de prizonieri răniți sau bolnavi au fost schimbați, unilateral sau în urma negocierilor (1 244 irakieni și 949 iranieni, potrivit ultimelor estimări ale CICR). În cursul celor șapte ani și 11 luni de război, din ambele tabere au fost făcuți aproape 100 000 de prizonieri.

Între cele două runde, Tariq Aziz și Ali Akbar Velayati s-au întîlnit în prezența secretarului general al O.N.U., la New York, în octombrie, fără participarea grupurilor de negociatori ale celor două țări, întrevedere care, după afirmațiile lui Perez de Cuellar, „nu a marcat nici progrese, nici rupturi“. În cadrul celei de-a treia runde, desfășurată la New York în februarie, părțile au acceptat începerea activității unei comisii militare mixte iraniano-irakiene, însărcinate să vegheze, în mod expres, la evitarea incidentelor de la frontiera comună. Prima reuniune oficială a acestei comisii a fost, însă, amînată sine die, din cauza unui dezacord în legătură cu locul de desfășurare a acesteia.

După patru runde de negocieri — care se anunțaseră, de altfel, încă de la început ca dificile —, din rezoluția 598 au fost puse în practică doar punctul doi și, parțial, unu și trei. Acestea prevăd „încetarea focului, suspendarea tuturor acțiunilor militare pe pămînt, pe mare și în aer, retragerea fără întîrziere a tuturor forțelor pînă la frontierele internaționale recunoscute“ (punctul 1) ; „trimiterea unei echipe de observatori ai Națiunilor Unite pentru a verifica, confirma și supraveghea încetarea focului și retragerea forțelor“ (punctul 2); „eliberarea și repatrierea fără întîrziere, după încheierea ostilităților active, a prizonierilor de război, în conformitate cu cea de-a treia convenție de la Geneva, din 12 august 1949“ (punctul 3). Deși între liniile de front pe care le dețin cele două armate ale țărilor respective se află reprezentanți ai Grupului de observatori militari ai Națiunilor Unite pentru Iran și Irak (UNIIMOG), surse ale O.N.U. și-au exprimat, în repetate rînduri, îngrijorarea în legătură cu numeroasele acte (este adevărat, izolate) de încălcare a acordului de încetare a focului.

Care sînt divergențele care îngreunează punerea în practică a primelor puncte ale rezoluției 598 ? În cadrul tratativelor de pînă acum, partea iraniană a considerat că este necesar ca, mai întîi, să se procedeze la retragerea trupelor în cadrul frontierelor recunoscute pe plan internațional, să se realizeze schimbul de prizonieri și, abia după aceea, să se treacă la curățirea cursului navigabil Shatt-El-Arab. (Potrivit unor estimări, care variază, însă, de la o zi la alta, trupele irakiene ar ocupa încă o suprafață între 1 000 și 2 600 kmp din teritoriul iranian). În ceea ce privește artera Shatt-El-Arab, datorită scufundării unor nave și doborîrii a numeroase avioane în cursul luptelor, precum și a depunerii de aluviuni, aceasta a rămas, în toți acești ani, închisă navigației. Reamintim, în context, că Shatt-El-Arab adună apele fluviilor Tigru și Eufrat cu aproximativ 240 km înaintea de vărsarea în Golf. Pe o lungime de circa 100 km, Shatt-El-Arab formează granița comună dintre Iran și Irak. La rîndul ei, partea irakiană consideră inacceptabilă retragerea trupelor sale pînă cînd nu va obține garanții că va fi curățată amintita arteră fluvială, care asigură Irakului accesul, pe calea apei, la Golf, insistînd, totodată, asupra folosirii, în totalitate, a estuarului Shatt-El-Arab și contestînd valabilitatea acordului de la Alger, din 1975, care asigură Iranului suveranitatea pînă la mijlocul estuarului Shatt-El-Arab.

Deși rezultatele negocierilor sînt, deocamdată, modeste, încetarea focului și folosirea „mesei verzi“, ca mijloc de soluționare a litigiilor, s-au dovedit, în toate aceste luni, deosebit de importante pentru activitatea de reconstrucție din cele două țări. Prin renunțarea la folosirea armelor s-a pus, astfel, capăt așa-numitului „război al orașelor“, ce a provocat mari pagube populației civile, ca și „războiului petrolierelor“, care a durat mai mult de patru ani, în timpul căruia și-au pierdut viața peste 420 de marinari, 546 de nave fiind atacate, prejudiciile ridicîndu-se la două miliarde dolari. Sînt doar două exemple care ilustrează, însă, că negocierile, indiferent cît ar fi de îndelungate, de anevoioase, ele sînt incomparabil mai bune decît recurgerea la forță, cu toate consecințele ce decurg de aici.

Ștefan Cârjă

PARAGUAY

Moment electoral

La 1 mai, în Paraguay vor avea loc alegeri generale, care vor desemna noul şef al statului şi membrii parlamentului. Momentul electoral intervine în contextul modificărilor interne produse după lovitura de stat militară de la 3 februarie a.c., prin care a fost înlăturată — după 35 de ani de menţinere la putere — dictatura generalului Alfredo Stroessner.

„Avem datoria de a spera şi dreptul de a fi prudenţi", declara unul din liderii politici ai opoziţiei paraguayene în legătură cu promisiunile de „deschidere democratică" făcute de actualele autorităţi. După lovitura de stat militară de la începutul lunii februarie, generalul Andres Rodriguez s-a proclamat preşedinte provizoriu al ţării, preluînd, de asemenea, conducerea armatei. Parlamentul a fost dizolvat, anunţîndu-se, în acelaşi timp, organizarea de alegeri generale în termen de 90 de zile, aşa cum prevede Constituţia în asemenea situaţie. Data scrutinului a fost, în consecinţă, stabilită pentru 1 mai, cîştigătorul alegerilor prezidenţiale urmînd a guverna ţara pînă în 1993, cînd s-ar fi încheiat mandatul în curs al şefului de stat înlăturat de la putere.

Preşedintele provizoriu, generalul Andres Rodriguez, desemnat candidat prezidenţial din partea Partidului Colorado, la guvern

Producîndu-se pe neaşteptate, lovitura de stat militară a luat pe nepregătite marea majoritate a cercurilor politice paraguayene, mai ales pe fondul insolitei stabilităţi, de peste trei decenii, a regimului lui Stroessner. Încă în ziua puciului — desfăşurat cu repeziciune şi siguranţă şi lăsînd în urmă circa 250 de morţi, conform cifrelor neoficiale —, noul şef al statului a anunţat că va proceda la o liberalizare treptată a vieţii interne, una din primele măsuri comunicate fiind organizarea de alegeri. Promisiunile de democratizare au fost privite cel puţin cu prudenţă de cercurile opoziţiei politice, pornind, între altele, de la faptul că generalul Andres Rodriguez s-a numărat printre personalităţile cele mai apropiate de fostul regim, ca şi de generalul Stroessner. De asemenea, s-a remarcat lipsa altor măsuri concrete, în afara alegerilor, care să răspundă obiectivelor politice promise, respectiv asigurarea premiselor necesare democratizării interne.

De la bun început, partidele regrupate în cadrul coaliţiei de opoziţie „Acordul Naţional" — Partidul Liberal Radical Autentic (PLRA), Partidul Revoluţionar Febrerist (PRF), democraţia creştină şi Mişcarea Populară Colorado — au cerut autorităţilor amînarea datei alegerilor. Argumentul consta în timpul scurt aflat la dispoziţia diverselor forţe politice ale opoziţiei de a se organiza în perspectiva importantului moment electoral, de a-şi reface, practic, rîndurile după o lungă perioadă cînd au fost supuse represiunii şi exilului. Partidele „Acordului Naţional" au considerat, în acest sens, că participă de pe o poziţie dezavantajată la viitoarele alegeri, în comparaţie cu formaţiunea la guvern, Partidul Colorado, care dispune de ansamblul pîrghiilor puterii, de accesul liber la mijloacele de comunicare în masă, de fonduri substanţiale pentru campania sa electorală. De altă parte, amînarea datei alegerilor a fost solicitată şi în scopul asigurării altor condiţii necesare desfăşurării lor, în spirit echitabil : se punea, astfel, problema modificării legii electorale, ca şi necesitatea legalizării unor partide. În esenţă, era vorba de „demontarea maşinii politice şi electorale" a fostului regim, care i-a asigurat acestuia monopolizarea puterii şi anihilarea — prin restricţiile politice şi represiune — a cercurilor de opoziţie.

Acţionînd unitar şi insistînd asupra revendicărilor lor, partidele din cadrul „Acordului Naţional" au obţinut, pe parcurs, satisfacerea unora din cerinţe, dar nu a tuturor celor necesare garantării unui moment electoral care să asigure egalitatea şanselor pentru toate formaţiunile politice participante şi, de asemenea, care să evite eventuale fraude. Sub presiunea revendicărilor interne în direcţia paşilor spre democratizare, autorităţile au trecut la legalizarea Partidului Liberal Radical Autentic, principala forţă a opoziţiei şi a doua pe eşichierul politic paraguayan, după formaţiunea la guvern ; aceeaşi măsură a fost adoptată şi în ceea ce priveşte democraţia creştină. În felul acesta, toate grupările „Acordului Naţional" au intrat în legalitate, putînd participa la alegeri ; de precizat că Partidul Revoluţionar Febrerist era deja legal, el neparticipînd, însă, în ultimii 20 de ani, la alegeri ; pe de altă parte, Mişcarea Populară Colorado — grupare disidentă a partidului la guvern, desprinsă de acesta în 1959 — a decis, după lovitura de stat, să se alipească, din nou, la formaţiunea căreia i-a aparţinut. Alte modificări electorale acceptate de autorităţi au constat, pe de altă parte, în prelungirea termenului de înscriere pe listele electorale (pentru persoanele care nu au participat, sub fostul regim, la alegeri, considerîndu-le măsluite) şi permisiunea acordată partidelor recent legalizate de a-şi stabili propriile simboluri şi embleme electorale.

Aceste cîteva măsuri sînt considerate, în mod firesc, drept insuficiente de către cercurile opoziţiei democratice. În plus, respectivele decizii au fost luate pe baza unui proiect elaborat de Partidul Colorado, fără consultarea altor forţe politice. În consecinţă, legea electorală îşi păstrează, în cea mai mare parte, conţinutul său restrictiv. Nu este, de pildă, permisă participarea la alegeri a alianţelor politice, ceea ce a obligat partidele „Acordului Naţional" la înscriere electorală individuală şi la desemnarea de candidaţi pentru fiecare formaţiune în parte, fapt de natură să blocheze avansul acestor forţe, realizat printr-o candidatură unică. O altă prevedere a legii electorale stabileşte că partidului ce obţine majoritatea în alegeri îi revine dreptul de a ocupa două treimi din Senat şi Camera Deputaţilor, restul locurilor fiind repartizate celorlalte grupări politice în proporţii corespunzătoare procentelor realizate în alegeri. Aflat la guvern, fără întrerupere, din 1947 şi beneficiind de structurile puterii, precum şi de restricţiile politice încă în vigoare, gruparea Colorado se vede, desigur, avantajată la viitorul scrutin, cu perspectiva de a-şi menţine majoritatea în cele două camere ale parlamentului. În legătură cu aceasta, opoziţia democratică a cerut ca repartiţia tuturor locurilor în forul legislativ să se facă pe baza principiului proporţionalităţii. În sfîrşit, între restricţiile păstrate în vigoare de către noile autorităţi se află şi cea referitoare la componenţa Colegiului electoral — alcătuit exclusiv din membri ai Colorado —, ca şi cea cu privire la menţinerea în ilegalitate a formaţiunilor politice marxiste, măsuri în dezacord cu promisiunile de des-

În această săptămînă...

Namibia. Un nou armistiţiu

După ce, spre sfîrşitul săptămînii trecute, în nordul Namibiei s-au semnalat noi incidente armate între combatanţii SWAPO şi forţele speciale sud-africane, în localitatea namibiană Ruacana, de la frontiera cu Angola, a avut loc, la 21 aprilie, cea de-a doua reuniune extraordinară a Comisiei mixte Angola — Cuba — Africa de Sud, convocată ca urmare a noii situaţii critice create. Au fost examinate dificultăţile şi problemele practice legate de aplicarea planului convenit la precedenta reuniune, de la 9 aprilie (de la Mount Etjo) a comisiei în vederea normalizării situaţiei şi s-a insistat, în special, asupra retragerii, în ritm corespunzător, a combatanţilor SWAPO din nordul Namibiei. Africa de Sud a anunţat că trupele şi forţele sale de securitate se vor retrage din apropierea punctelor UNTAG la bazele lor din nordul Namibiei pentru a permite tuturor luptătorilor Organizaţiei Poporului din Africa de Sud-Vest (SWAPO) să se întoarcă nestînjenite în Angola. Ministrul sud-african al afacerilor externe, Roelof „Pik" Botha, a declarat în parlament că, la 26 aprilie, la ora 18,00 (ora locală), va intra în vigoare o întrerupere a focului timp de 60 de ore.

Autorităţile sud-africane se angajează, în această perioadă, „să nu deschidă focul împotriva luptătorilor SWAPO, de la care se aşteaptă să se retragă complet în Angola", a spus Roelof „Pik" Botha. El a dezvăluit că a abordat problema în cadrul noii şedinţe extraordinare a Comisiei militare comune pentru supravegherea aplicării acordurilor de pace tripartite, la care, ca de obicei, au participat, în calitate de observatori, şi reprezentanţi ai Statelor Unite şi Uniunii Sovietice.

chideri democratice și condamnate de majoritatea grupărilor opoziției.

„Abia după viitoarele alegeri trebuie cîștigat un spațiu politic pentru democrație. Pentru moment, singura schimbare importantă este înlăturarea lui Stroessner; în rest, aparatul puterii este același și apără aceleași interese", a declarat liderul Partidului Revoluționar Febrerist, E. Acevedo. De asemenea, Domingo Laino, președintele Partidului Liberal Radical Autentic și candidatul acestuia la viitoarele alegeri, a apreciat că trebuie creată o nouă concepție la nivelul întregii vieți a statului, care să combată „corupția și lipsa de morală" ce au definit vechiul regim. De altfel, numeroase personalități ale acestuia (miniștri și funcționari publici) au fost deferite, după lovitura de stat, justiției, sub acuzația de deturnare de fonduri și îmbogățire prin mijloace ilicite. Fără a fi de acord cu condițiile în care se vor desfășura vitoarele alegeri, atît PLRA, cît și PRF, ca, de altfel, și alte grupări politice de opoziție, au decis să participe, totuși, la scrutin, tocmai în speranța unei împrospătări și modificări a vieții interne paraguayene, pe diverse planuri. După deceniile de apăsare politică ale fostului regim militar, se speră într-o reantrenare a populației la viața socială, la trezirea conștiinței sale politice, avîndu-se în vedere inclusiv faptul că aproape trei sferturi din electorat o reprezintă cei în vîrstă de pînă la 35 de ani.

La 1 aprilie, Partidul Colorado și-a desemnat candidatul său prezidențial pentru viitoarele alegeri, în persoana actualului președinte provizoriu al țării, generalul Andres Rodriguez. În vîrstă de 64 de ani, acesta și-a început cariera militară în februarie 1942, primind, în mai 1970, gradul de general de divizie. În momentul loviturii de stat de la 3 februarie a.c., Andres Rodriguez ocupa funcția de comandant al corpului I de armată, unitatea militară cea mai puternică din țară. Referitor la desemnarea sa drept candidat prezidențial, este de remarcat faptul că Partidul Colorado, la putere din 1947, a propus, în acest interval de timp, drept șefi ai statului, trei generali : Higinio Morinigo (1940—1948), Alfredo Stroessner (1954—1989) și Andres Rodriguez, care, în cazul alegerii sale, va conduce Paraguayul pînă în 1993. După desemnarea sa drept candidat prezidențial, acesta a declarat că; dacă va prelua prerogativele supreme, va asigura îndeplinirea tuturor obiectivelor anunțate în momentul loviturii de stat, subsumate dezideratelor de democratizare a țării. S-a angajat, în acest sens, să convoace alegeri pentru formarea unei Adunări Constituante, care să realizeze reforma actualei Constituții, cu scopul „instaurării unor principii democratice și al asigurării deplinei funcționări a drepturilor cetățenești". Andres Rodriguez a mai precizat că lovitura de stat pe care a condus-o a constituit „un răspuns la o cerere unanimă a populației". De asemenea, a declarat că, în 1993, cînd se va încheia mandatul său, nu va acționa pentru a rămîne la putere, ci va preda prerogativele cîștigătorului alegerilor din acel an.

Din partea opoziției, principalul candidat prezidențial este Domingo Laino, liderul PLRA, partid creat în 1977. Revenit în țară, din exil, în 1987, Domingo Laino s-a afirmat ca un politician de marcă, beneficiind, apreciază observatorii, de o platformă electorală apreciabilă, în raport cu activitatea sa de numai un an și jumătate în țară, timp în care a fost, în dese rînduri, arestat. Partidul său — ale cărui șanse la alegerile prezidențiale sînt reduse față de cele ale formațiunii la guvern — speră să obțină, în schimb, o anumită reprezentare parlamentară. De pe aceste poziții, va propulsa — a declarat liderul său — adoptarea unei noi legi electorale, eliminarea legislației represive, interzicerea ocupării de funcții politice de către militari, convocarea unei Adunări Constituante. Aceste obiective sînt destinate să înlăture „tendințele spre continuitate", promovate atît de Partidul Colorado, cît și de cercurile militare, afiliate acestuia și acționînd unitar. „Drumul spre democrație este lent, dar ireversibil", a declarat Domingo Laino, apreciind că sarcina forțelor ce acționează în această direcție este să asigure desfășurarea, în noi condiții, a alegerilor municipale din 1990, ca și a celor pentru formarea Adunării Constituante.

Anca Voican

Postul de radio sud-african a anunțat că s-a convenit ca SWAPO, prin comandantul său militar, să lanseze un „apel corespunzător către combatanții din subordine, chemîndu-i să se retragă în termenul stabilit".

Autoritățile de la Pretoria pretind că, în ajunul și după intrarea în vigoare a Planului de pace al O.N.U. pentru Namibia (1 aprilie), din Angola s-ar fi deplasat „peste 1 600 luptători ai SWAPO". Ele susțineau, de asemenea, că, în nordul Namibiei, se mai află „cel puțin 600 de luptători ai SWAPO", în majoritate civili, printre care există și un mare număr de răniți. Africa de Sud insistă ca luptătorii SWAPO să se retragă dincolo de paralela de 16 grade (situată la aproximativ 150 kilometri distanță de frontiera angolezo-namibiană), prevedere consemnată în „Protocolul de la Geneva" din august anul trecut.

În legătură cu acest ultim aspect, într-un interviu acordat agenției „Reuter", citat de „TASS", J.S. Nehova, secretar adjunct al SWAPO pentru problemele informațiilor și propagandei, a anunțat că toți luptătorii aparținînd Organizației Poporului din Africa de Sud-Vest vor fi retrași de pe teritoriul Namibiei, în Angola, pînă la 28 aprilie, dacă armata sud-africană nu va împiedica această operațiune. 800 de luptători ai SWAPO se află deja în Angola, a informat J.S. Nehova, care și-a exprimat, totodată, satisfacția în legătură cu hotărîrea guvernului de la Pretoria de a-și retrage, în cadrul bazelor permanente din Namibia, trupele care participă la operațiunile împotriva forțelor SWAPO.

În sfîrșit, dintre elementele actualității, semnalăm că Marack Goulding, asistent al secretarului general al O.N.U. pentru problemele politice, s-a aflat în Lubango, în sudul provinciei Huila (din Angola), unde a urmărit reamplasarea combatanților SWAPO. Înaltul demnitar al O.N.U. și-a manifestat convingerea că, odată cu înțelegerile intervenite în ultimul timp, Rezoluția 435 poate fi aplicată integral și în bune condiții.

În această săptămînă...

Agravarea încordării dintre S.U.A. și Panama

Odată cu decizia președintelui George Bush de a prelungi sancțiunile financiare și comerciale împotriva Republicii Panama și cu descoperirea de către autoritățile panameze, pe teritoriul țării, a unei rețele americane clandestine de radio și televiziune, care a difuzat mesaje „subversive", încordarea dintre S.U.A. și Panama a atins nivelul maxim, după doi ani de incidente constante.

Sancțiunile economice, impuse de Washington în urmă cu doi ani și care vor rămîne în vigoare timp de încă un an, nu au reușit să-l înlăture — așa cum doreau S.U.A. — pe generalul Antonio Noriega, șeful forțelor naționale de apărare, dar au adus, în schimb, prejudicii firmelor americane din Panama și poporului panamez. Sancțiunile includ încetarea ajutorului american pentru Panama, anularea avantajelor comerciale, înghețarea bunurilor financiare panameze din S.U.A. și obligația întreprinderilor americane din Panama de a nu plăti impozite guvernului panamez, ci de a le depozita într-un cont înghețat, aflat sub controlul Ministerului de finanțe american. Firmele americane care își desfășoară activitatea în Panama se plîng că guvernul S.U.A. le-a lăsat, astfel, la dispoziția Executivului panamez, care le-a avertizat cu închiderea întreprinderilor, dacă nu-și plătesc impozitele.

Liderii a cinci sindicate, care reprezintă 12 000 de angajați ai Administrației Canalului Panama și ai instalațiilor militare americane din această țară, au cerut Washingtonului să-și atenueze sancțiunile.

Totodată, simultan cu anunțarea hotărîrii lui George Bush — care a intervenit cu o lună înainte de alegerile generale din Panama, de la 7 mai —, serviciile secrete ale generalului A. Noriega au dezvăluit existența unei rețele de radio și televiziune americane ilegale și arestarea unui cetățean american, care și-a recunoscut vinovăția. Este vorba de F. Muse — șeful rețelei descoperite —, care lucra în Panama ca supraveghetor al școlilor americane, dar dispunea de un document de identitate furnizat de forțele armate americane, pe care era înscris numărul său matricol.

Potrivit primelor informații din surse oficiale panameze, Muse întreținea relații cu ambasada americană de la Ciudad de Panama și cu CIA. Rețeaua era alcătuită din șapte posturi de radio-emisie și trei echipe de televiziune, capabile să intre pe frecvențele programelor locale de radio și televiziune, pentru a difuza „mesaje" împotriva autorităților.

Directorul Departamentului național de investigații al poliției panameze a declarat că echipamentul — în valoare de peste 250 000 dolari — cu care era dotată rețeaua condusă de Muse a fost introdus în țară prin baza militară americană Albrook, din apropiere de Ciudad de Panama. Echipamentul urma să fie utilizat „pentru a condamna presupusele fraude electorale" de la 7 mai, în cazul victoriei actualului guvern.

(După agenția „EFE")

AFGANISTAN

Evoluții îngrijorătoare

Situația din Afganistan — unde o serie de localități continuă să fie ținta atacurilor opoziției înarmate — se află în dezbaterea Consiliului de Securitate; ea a fost abordată, de asemenea, la o recentă conferință internațională, organizată la Nicosia, în Cipru.

În Afganistan, noi atacuri au fost întreprinse de detașamentele opoziției înarmate împotriva orașului Jalalabad, din apropierea granitei cu Pakistanul. De mai multe săptămîni, acest oraș este supus unui asediu intens din partea forțelor rebele. Într-un recent interviu, acordat publicației sovietice „Izvestia", președintele Najibullah declara că Jalalabad, oraș antic, cu o dezvoltare înfloritoare, a fost redus la ruine de asediul forțelor rebele. Lupte grele au fost, totodată, semnalate între unitățile armatei afgane și unități ale extremiștilor, pentru controlul orașului Khost. Menționînd că ofensiva forțelor inamice a fost respinsă, agenția afgană „Bakhtar" făcea cunoscute, în același timp, pierderile suferite de inamic în cursul înfruntărilor cu forțele armate guvernamentale în provinciile Herat și Kandahar. De asemenea, agenția „TASS" a transmis o știre, potrivit căreia, la 20 aprilie, formațiuni înarmate ale opoziției afgane intransigente au atacat, cu rachete sol-sol, ambasada U.R.S.S. din Kabul. Nu s-au înregistrat victime — precizează știrea „TASS".

Între timp, la sediul din New York al Națiunilor Unite, au continuat dezbaterile din Consiliul de Securitate, întrunit în urma plîngerii Afganistanului cu privire la agresiunea militară și intervenția străină în treburile sale interne. Participanții la lucrări au relevat, o dată în plus, necesitatea respectării stricte, de către toate părțile, a acordurilor semnate în aprilie anul trecut, la Geneva, privind soluționarea pe cale pașnică a problemei afgane. Mai mulți vorbitori au susținut, în intervențiile lor, propunerea privind desfășurarea unor observatori ai O.N.U. de-a lungul frontierei între Afganistan și Pakistan.

Însemnătatea respectării stricte a acordurilor semnate la Geneva a fost subliniată și cu prilejul unei conferințe internaționale, organizată în zilele de 22 și 23 aprilie, în capitala Ciprului, Nicosia. Reunind circa 30 de personalități din Afganistan, Pakistan, U.R.S.S., S.U.A. și alte state, conferința — la care a luat, de asemenea, parte secretarul general al O.N.U., Javier Perez de Cuellar — a fost consacrată examinării modului de aplicare a acordurilor convenite, în urmă cu un an, în problema afgană. Singura cale de reglementare a situației din Afganistan — a declarat, cu prilejul întrunirii, președintele parlamentului Ciprului, Vassos Lyssarides — o constituie aplicarea neabătută a acordurilor de la Geneva de către toate părțile semnatare. Obiectivul reuniunii de la Nicosia — a subliniat el — constă în mobilizarea eforturilor comunității internaționale pentru încetarea vărsării de sînge în Afganistan. Reuniunea a trimis secretarului general al ONU, conducerii mișcării de nealiniere, ca și guvernelor U.R.S.S., S.U.A., Pakistan mesaje în care se exprimă îngrijorarea cu privire la situația creată și se cere semnatarilor acordurilor de la Geneva să depună eforturi în continuare pentru aplicarea integrală a prevederilor documentelor convenite. De asemenea, s-a decis crearea unui comitet internațional, care urmează să viziteze toate statele semnatare.

Referindu-se, într-un interviu acordat de curînd companiei americane de televiziune „CBS", la situația din Afganistan, președintele Najibullah a avansat ideea organizării de convorbiri directe între Afganistan și S.U.A., în scopul reglementării pe cale politică a conflictului armat din țara sa. Problema afgană nu poate fi soluționată pe cale militară — a reafirmat președintele Najibullah, subliniind necesitatea formării unui guvern de coaliție cu o bază largă, cuprinzînd și reprezentanți ai opoziției înarmate.

Însemnătatea formării unui guvern afgan cu o bază largă, în perspectiva soluționării pe cale pașnică, politică a situației din Afganistan, a fost, deseori, evocată în lunile din urmă. Însuși secretarul general al O.N.U. a adresat, recent, un apel tuturor afganilor, de a încerca să pună capăt războiului și de a acționa pentru instaurarea la Kabul a unui guvern de largă coaliție. Ideea unui dialog interafgan a fost, însă, din nou, respinsă de opoziție.

Evocînd experiența acumulată după revoluția din aprilie 1978, președintele Afganistanului aprecia, în interviul acordat ziarului „Izvestia", că evenimentele au demonstrat posibilitatea „victoriei revoluției numai pe o bază națională. Ritmurile și formele ei nu pot fi stabilite de factori externi. În acest sens, după aprilie 1978, — afirma președintele afgan — partidul nostru a comis cea mai mare greșeală, care a anulat, practic, propriul program prevăzînd participarea la progresul social a tuturor forțelor național-patriotice". „Ne așteaptă zile grele — aprecia el. Adversarul primește forțe în apropiere de Kabul. A instituit blocada în provincia Khost. Își deplasează formațiunile spre Herat și Kandahar. Împotriva noastră luptă, practic, o armată regulată, cu participarea unor unități militare străine. Însă și armata noastră — a declarat președintele Najibullah — se schimbă, se trezește spiritul național afgan".

Evoluțiile din ultima vreme relevă că, în Afganistan — țară care, la 27 aprilie, aniversează Ziua revoluției din 1978, consacrată drept sărbătoare națională — este, mai mult ca oricînd, necesar să înceteze orice sprijin acordat forțelor antiguvernamentale, să fie sprijinită realizarea reconcilierii naționale, formarea unui guvern care să asigure dezvoltarea democratică, independentă și nealiniată a acestei țări.

Liana Enescu

În această săptămînă...

Întîlnire bulgaro-elenă la nivel înalt

În localitatea elenă Alexandroupolis, din nord-estul țării, și în localitatea bulgară Haskovo, din apropierea granitei comune, a avut loc, simbătă și duminică, o întîlnire între președintele Consiliului de Stat al R.P. Bulgaria, Todor Jivkov, și primul ministru al Greciei, Andreas Papandreu. În cadrul convorbirilor desfășurate cu acest prilej au fost abordate, potrivit agenției „BTA", o gamă largă de probleme privind relațiile bilaterale în diferite domenii, procesul colaborării interbalcanice și situația internațională actuală.

Șeful statului bulgar și premierul elen au relevat că țările lor își dezvoltă relațiile cu toate statele balcanice, indiferent de dificultățile existente, ~~între~~ unele dintre ele, în legătură cu anumite probleme. La un dejun de lucru în localitatea Alexandroupolis, ei și-au reiterat sprijinul pentru eforturile vizînd promovarea unor raporturi de bună vecinătate și amplă colaborare între țările regiunii, exprimîndu-și convingerea că acest proces va avea o influență pozitivă pe plan internațional.

În legătură cu situația internațională actuală, interlocutorii au salutat — relevă „BTA" — „tendințele pozitive ce se înregistrează în Europa și în lume", dar au atras atenția, totodată, „asupra unor chestiuni încă nesoluționate, care ridică obstacole în calea încrederii în relațiile internaționale, cum sînt, de exemplu, planurile N.A.T.O. de modernizare a armelor nucleare tactice din Europa". În context, a fost reafirmată hotărîrea Bulgariei și Greciei de a contribui, și în viitor, la promovarea procesului de destindere în Europa și în întreaga lume, la consolidarea încrederii și securității în raporturile internaționale.

Duminică, la încheierea întîlnirii lor, Todor Jivkov și Andreas Papandreu au semnat, în localitatea Haskovo, o declarație comună privind pozițiile țărilor lor față de proiectul creării în Balcani a unei zone fără arme nucleare și chimice, subliniind că guvernele bulgar și elen elaborează „normele de conduită" vizînd transformarea teritoriilor lor în zone libere de asemenea arme. În legătură cu aceasta, părțile se vor abține de la acțiuni care ar îngreuna crearea unor astfel de zone. Documentul exprimă speranța că toate statele vor încuraja și vor contribui la eforturile îndreptate spre transformarea Balcanilor în zonă liberă de armele nucleară și chimică. A fost semnat, de asemenea, un program de 10 ani privind dezvoltarea cooperării bulgaro-elene în domeniile industriei, tehnologiei, științei și comerțului.

BEIJING

Strategii de dezvoltare pentru țările „lumii a treia"

Mai mult de 100 de oficialități și specialiști din Asia, Africa, America Latină au luat parte, la Beijing, la un seminar consacrat examinării strategiilor de dezvoltare a țărilor din așa-numita „lume a treia".

În cadrul schimbului de opinii prilejuit de întîlnirea din capitala R.P. Chineze, au fost dezbătute o serie de probleme considerate drept specifice evoluției statelor în curs de dezvoltare, constituind, totodată, preocupări prioritare pentru aceste țări, printre care : datoriile externe, dezvoltarea rurală, problemele demografice și ale folosirii forței de muncă, planificarea economiei și desfacerea produselor, aspecte legate de progresul tehnologic și științific, folosirea resurselor naturale și protecția mediului înconjurător.

La ceremonia de deschidere a seminarului, a participat vicepremierul chinez Wu Xueqian, care i-a salutat pe delegații reprezentînd diferite state de pe cele trei continente, ca și unele organizații internaționale.

În alocuțiunea sa, Li Yimang, președintele Asociației chineze pentru înțelegere internațională, a arătat : „Dezvoltarea țărilor din lumea a treia a devenit una dintre cele mai serioase probleme cu care este confruntată planeta noastră. Cu excepția cîtorva țări de curînd industrializate, condițiile sînt îngrijorătoare în majoritatea țărilor din lumea a treia. Țările în curs de dezvoltare reprezintă patru cincimi din populația lumii, dar majoritatea covîrșitoare a acestor oameni trăiesc încă în sărăcie și înapoiere". „Dezvoltarea țărilor din lumea a treia nu privește doar această categorie de state, ci se repercutează asupra dezvoltării întregii omeniri, a spus el. Fără dezvoltarea generală a țărilor din lumea a treia nu se poate dezvolta economia globală și nu pot fi menținute pacea și stabilitatea mondială", a adăugat el. Li Yimang a relevat că țările respective trebuie să-și soluționeze problemele dezvoltării prin propriile eforturi. Se resimte — a arătat reprezentantul chinez — „necesitatea vitală de a examina și formula o strategie de dezvoltare corespunzătoare condițiilor naționale. China face parte din lumea a treia și este gata să întindă mîna altor țări din lumea a treia în lupta pentru instaurarea unei noi ordini economice internaționale, juste și echitabile".

În cadrul seminarului de la Beijing, participanții au făcut cunoscute o serie de preocupări ale statelor lor sau ale unor grupuri de state. De pildă, Andres Bianchi, secretar adjunct al Comisiei economice a ONU pentru America Latină, s-a referit, pe larg, la criza economică afectînd această parte a lumii, în anii '80, ca și la strategiile de dezvoltare preconizate pentru anii '90. El a menționat necesitatea ca țările latino-americane să-și revigoreze creșterea economică, să micșoreze inflația și să sporească exporturile, pentru a-și achita însemnata datorie externă (circa 410 miliarde dolari, în 1988).

La rezultatele înregistrate de unele state dintr-o altă regiune a globului — Asia și Pacificul —, prin adoptarea unor strategii de dezvoltare orientate spre producția de export, s-a referit, printre alții, Bai Yulin, colaborator al Institutului chinez de relații internaționale contemporane. Potrivit părerilor exprimate de cercetătorul chinez, experiența acestor state a fost edificatoare pentru importanța pe care trebuie să o acorde țările lumii a treia valorificării sporite a propriilor resurse naturale, dezvoltării procesului de industrializare si producerii bunurilor solicitate atît de acoperirea consumului intern, cît și de intensificarea exportului.

Destinderea și dialogul rămîn condiții absolut necesare procesului de creștere economică și de dezvoltare a țărilor din lumea a treia — s-a constatat, de asemenea , în timpul seminarului de la Beijing. Cele mai multe dintre aceste state au obținut remarcabile realizări în domeniul economiei, după ce și-au cucerit independența politică, în anii '50 sau '60 — a remarcat Wang Shu, director al Institutului de probleme internaționale din R.P. Chineză. Totuși, de la începutul anilor '80, — a arătat el — ele au fost confruntate cu o serie de condiții nefavorabile. Evoluțiile negative din viața economică internațională, ca și propriile greșeli pe plan intern, au adîncit criza. În prezent, — a subliniat Wang Shu — datoria externă totală a țărilor lumii a treia este de circa 1 000 miliarde dolari ; în ultimii ani, fenomene, precum datoriile externe ale Americii Latine și foametea ce a afectat Africa, au sporit complexitatea problemelor care confruntă, pe ansamblu, țările lumii a treia. Specialistul chinez a ținut să precizeze că țările în curs de dezvoltare dispun de capacitatea de evaluare exactă a situației actuale și de prospectare a strategiilor de viitor. Astfel, ele nu vor avea în vedere o copiere automată a unor modele străine, ci vor trebui să pună, pe prim-plan, condițiile și necesitățile propriului proces de dezvoltare — a apreciat Wang Shu, subliniind, totodată, că promovarea cooperării economice reprezintă un factor vital pentru propășirea statelor lumii a treia.

La o întîlnire cu participanți la simpozionul internațional de la Beijing privind strategiile de dezvoltare pentru țările lumii a treia, secretarul general al C.C. al P.C. Chinez, Zhao Ziyang, a declarat că țara sa intenționează să-și întărească legăturile cu aceste state și să se inspire din experiența lor în dezvoltarea economică. El a subliniat că dezvoltarea economică reprezintă un obiectiv comun pentru toate statele lumii a treia, deși fiecare țară are probleme proprii, în acest sens. Întărirea cooperării Sud-Sud contribuie la realizarea unei noi ordini internaționale politice și economice, a afirmat Zhao Ziyang. El a precizat, de asemenea, că politica de deschidere a Chinei include cooperarea în diferite domenii cu țările lumii a treia.

În această săptămînă...

Madrid. Ruptura guvern – sindicatul socialist

La mai puțin de două luni de la alegerile pentru parlamentul vest-european, centrala sindicală, de tendință socialistă, Uniunea Generală a Muncitorilor (UGT) a marcat oficial, ruptura cu guvernul socialist, condus de Felipe Gonzalez, subliniind că diferențele dintre cele două organizații sînt inclusiv de ordin cultural. La 18 aprilie, UGT a refuzat să participe la reuniunea așa-numitei „comisii de conciliere" propuse de PSMS, respingînd „politica economică și socială de clară tendință neoliberală și radical diferită de ceea ce ar trebui să fie proiectul socialist sau social-democrat". În plus, purtători de cuvînt ai UGT avertizează, potrivit agenției „EFE", că, pentru prima oară în istoria celor două organizații, „ugetiștii" nu au recomandat electoratului să voteze pentru PSMS în alegerile vest-europene de la 15 iunie și, de asemenea, nu vor participa la campania electorală.

Relațiile dintre UGT și PSMS, tot mai tensionate în ultimii doi ani, au ajuns la un virtual punct de ruptură cu ocazia grevei generale de la 14 decembrie anul trecut, convocată de UGT și centrala sindicală de tendință comunistă — Comisiile muncitorești, la care au participat 90 la sută din populația activă a țării. Prin organizarea grevei generale, sindicatele au cerut realizarea unei „cotituri" în politica economică guvernamentală, subliniind că, de creșterea economică au beneficiat, în ultimii ani ,doar sectoarele patronale, dar nu și oamenii muncii, într-o țară în care rata șomajului a atins 20 la sută. Într-un raport pe care secretarul general al UGT, Nicolas Redondo, îl va prezenta în cursul acestei săptămîni, se afirmă că guvernul socialist a recurs, după greva generală, la diverse „practici în vederea destabilizării sindicatului".

În încercarea de a relua dialogul cu sindicatele, conducerea PSMS a propus, la începutul lunii aprilie, crearea unei comisii mixte care să dezbată neînțelegerile și problemele survenite în „familia" socialiștilor spanioli. Totuși, UGT consideră că această comisie reprezintă doar „un exercițiu de fariseism", deoarece „guvernul și conducerea partidului pornesc de la principiul că politica lor este corectă, considerînd că ea trebuie să rămînă nealterată".

Între timp, UGT și Comisiile muncitorești se pregătesc să serbeze împreună, pentru prima oară în șapte ani, ziua de 1 Mai, pentru a-și manifesta unitatea lor de acțiune. Această unitate s-a exprimat în repetate rînduri, în special cu prilejul negocierilor contractelor colective. Drept urmare, la 19 aprilie, la Madrid nu au circulat autobuzele întreprinderii municipale de transporturi, iar lucrătorii de la salubritate au declarat grevă. Simultan, mari întreprinderi publice, precum Iberia (transporturi aeriene), Renfe (căile ferate) și telefoanele, au recurs la opriri intermitente ale lucrului, însoțite de manifestații pe arterele centrale ale Madridului.

Zone

Din anul 1980, cînd oraşul Manchester a fost declarat zonă denuclearizată, mişcarea pentru crearea unor asemenea zone în oraşe din diferite ţări ale lumii a luat o mare amploare, relevă revista „Peace Curier", editată la Helsinki de Centrul de informare al Consiliului Mondial al Păcii. În prezent, numărul oraşelor, ale căror municipalităţi le-au declarat zone denuclearizate, a depăşit 4 100, mişcarea luînd o amploare deosebit de mare în Japonia, unde peste 2 300 de oraşe şi-au proclamat acest statut.

Declaraţie

Preşedintele Republicii Peru, Alan Garcia, a declarat, într-un interviu, că „planul Brady" este insuficient pentru soluţionarea problemei datoriilor externe ale ţărilor latino-americane. El a subliniat că reducerea de 20 la sută propusă de acest plan nu este suficientă, deoarece „restul de 80 la sută ar continua să împovăreze statele care îşi pierd capacitatea de cumpărare şi de dezvoltare". Singura soluţie posibilă ar fi o înţelegere politică, deoarece „nimeni nu poate plăti şi, deci, nimeni nu poate încasa", a afirmat Garcia.

Rafinării

Iranul va debloca un credit de 715 milioane de dolari pentru reconstrucţia rafinăriilor şi platformelor petroliere marine avariate în timpul conflictului dintre Iran şi Irak, a anunţat ministrul iranian al petrolului, Gholamreza Agazadeh, citat de agenţia „APS". Ministrul iranian a relevat că prioritate are reconstrucţia platformelor petroliere din Golf şi a terminalului de pe Insula Kharg, datorită importanţei lor deosebite în refacerea producţiei şi exportului de petrol.

Statistică

Într-o lucrare realizată de Institutul italian pentru studii politice, economice şi sociale, se relevă amploarea alarmantă a consumului de alcool în Italia. Numărul deceselor avînd drept cauză iniţială consumul de alcool — fie că se produc în accidente de circulaţie, sînt generate de boli diverse sau duc la omucidere ori sinucidere — se ridică în Italia, anual, la 18 000. Numai în accidentele rutiere îşi pierd viaţa, în fiecare an, 2 500 de italieni, cauza constituind-o conducerea sub influenţa băuturilor alcoolice.

Probleme

Una dintre temele de bază ale viitoarei campanii electorale pentru alegerile legislative, care ar urma să aibă loc, anul viitor, în Australia, o va constitui agravarea situaţiei economice a ţării. Ministrul finanţelor, Paul Keating, a estimat într-o declaraţie că situaţia economică a Australiei nu se va îmbunătăţi pînă la sfîrşitul acestui an, transmite agenţia „ADN". În martie, datoria externă a ţării a crescut cu 1,5 miliarde dolari australieni, ajungînd la 95,4 miliarde dolari australieni (77 miliarde dolari S.U.A.). De asemenea, s-a înregistrat o creştere a preţurilor şi a dobînzilor la împrumuturi. Drept urmare, familiile australiene trebuie să cheltuiască 50 la sută din veniturile lor lunare numai pentru locuinţă. În aceste condiţii — notează agenţia menţionată — standardul de viaţă al australienilor a scăzut, iar ţara este confruntată cu problemele şomajului, sărăciei şi lipsei de locuinţe, fenomene recunoscute de însuşi premierul Bob Hawke.

PROTEST. Oamenii muncii de la mina de cărbune Sophia Jacoba din Hueckhoven, localitate situată în apropiere de Aachen, au participat, recent, la o acţiune de protest faţă de proiectata desfiinţare a 5 000 de locuri de muncă din industria carboniferă vest-germană

1000+1

Droguri

● *Săptămînalul american „Newsweek" a publicat o statistică prezentînd creşterea numărului deceselor şi îmbolnăvirilor în S.U.A., ca urmare a consumului de cocaină. Astfel, dacă în 1984 s-au înregistrat 470 cazuri de decese, în 1986 acest număr aproape s-a dublat (930), iar în 1988 a ajuns la 1 582 de persoane. În ce priveşte îmbolnăvirile, în 1984 se cunoşteau 7 155 cazuri, în 1986 — 13 247, iar în 1988 — 39 657. Cantitatea de cocaină confiscată în S.U.A., între 1985 şi 1988, a crescut vertiginos, ceea ce dovedeşte intensificarea activităţii traficanţilor. Astfel, în 1985, autorităţile au confiscat aproximativ 60 000 kg, în 1987 — 100 000 kg, iar în 1988 — aproximativ 150 000 kg, arată revista.*

● *În cursul acţiunilor de combatere a traficului de droguri desfăşurate în ultimele cinci luni, marina mexicană a confiscat 1 800 kg de marijuana — a anunţat şeful operaţiunilor navale, citat de agenţia „Prensa Latina". El a arătat că, în acelaşi interval, au fost arestaţi peste 160 de traficanţi.*

● *Poliţia din Lisabona a efectuat un amplu raid împotriva traficanţilor de droguri. În cursul acţiunii au fost arestaţi 38 de traficanţi, între care se aflau şi doi membri ai poliţiei. Au fost confiscate, de asemenea, o mare cantitate de narcotice, o sumă importantă de bani, obiecte din aur şi autoturisme. La acţiunea antidrog au luat parte circa 160 de poliţişti.*

● *Autorităţile thailandeze, însărcinate cu combaterea producţiei şi traficului de droguri, au confiscat, în cursul unui raid desfăşurat în provincia Khanu, din nordul ţării, o cantitate de 25 kg de opiu, a cărui valoare se ridică, pe piaţa locală ilegală, la 300 000 baht (12 000 dolari). Trei persoane au fost arestate. Se menţionează că acţiunile susţinute ale grupurilor speciale antidrog au dus, anul trecut, la capturarea a 2 224 kg de opiu, în provinciile nordice.*

● *Cotidianul francez „Le Monde" relatează despre începerea unui nou proces în legătură cu o afacere de mare amploare de „reciclare" a narcodolarilor în Elveţia. Pe banca acuzaţilor, scrie ziarul, se află mai mulţi cetăţeni arestaţi după confiscarea, în 1987, a 100 kg morfină şi heroină, găsite într-un camion ce venea de la Istanbul. Ancheta a permis descoperirea unei filiere internaţionale de traficanţi. Parchetul a evaluat la peste 1 miliard dolari fondurile provenite din traficul de droguri, dolari care au fost apoi „reciclaţi", respectiv depuşi la băncile şi societăţile financiare din Elveţia.*

Sondaj

Potrivit rezultatelor unui sondaj de opinie, publicate de cotidianul „El Pais", tot mai numeroşi spanioli au o poziţie critică faţă de situaţia politico-economică actuală. Jumătate dintre cei chestionaţi consideră că Partidul Socialist Muncitoresc Spaniol (PSMS — de guvernămînt) nu acordă suficientă atenţie problemelor sociale. Dacă, în decembrie, cei care criticau situaţia economico-socială reprezentau 66 la sută, în prezent proporţia lor a atins 72 la sută, din totalul celor care şi-au exprimat opinia.

Medicament

Un grup de oameni de ştiinţă din California a anunţat descoperirea unui nou medicament, care, după cum arată experienţele, se speră că ar putea să combată virusul SIDA. Medicamentul, ce a primit indicativul de GLQ-233, se prepară dintr-o plantă din familia castraveţilor, răspîndită în China şi folosită în medicina tradiţională chineză. Spre deosebire de alte preparate folosite actualmente pentru tratarea sindromului imunodeficienţei dobîndite şi care nu fac altceva decît să prevină pătrunderea virusului în celulele sănătoase ale sistemului imunologic, neputînd însă să combată celulele purtătoare, GLQ-233 distruge şi celulele deja afectate. Primele teste de laborator arată că preparatul nu dă efecte secundare. În cazul în care testele ce urmează să fie făcute pe voluntari vor da rezultatele scontate, preparatul va fi comercializat pe scară largă, în viitorul cel mai apropiat. Se remarcă faptul că el a fost descoperit în urmă cu doi ani, dar oamenii de ştiinţă au amînat anunţarea descoperirii pînă la obţinerea unor rezultate concludente.

SĂRĂCIE. Potrivit raportului „Sărăcia în SUA : 1987", întocmit de Biroul de recensămînt al Statelor Unite, în prezent, numărul săracilor a ajuns la 32 500 000 de oameni. Aproximativ 40 la sută dintre aceştia sînt tineri sub 18 ani, iar 10,7 la sută sînt persoane care au depăşit 65 de ani. De asemenea, conform aceleiaşi surse, circa o treime din populaţia de culoare trăieşte sub limita oficială a sărăciei

Reuniune

În oraşul finlandez Hämeenlinna s-au încheiat lucrările reuniunii conducătorilor partidelor comuniste din ţările nord-europene. Au participat preşedinţii Partidului Comunist din Danemarca, Partidului Comunist din Norvegia, Partidului Comunist Finlandez şi Partidului de Stînga-Comuniştii din Suedia. Cooperarea europeană, se subliniază în comunicatul adoptat cu acest prilej, nu trebuie să se limiteze la alianţe sau grupări izolate, ci este chemată să răspundă intereselor tuturor statelor. Comuniştii din ţările nordice împărtăşesc convingerea că, în domeniile luptei pentru pace, securitate şi dezarmare,în ultima perioadă s-au înregistrat progrese, dar nu suficente. Crearea de zone denuclearizate în nordul Europei continuă să rămînă un obiectiv prioritar al ţărilor din regiune.

Retragere

După preşedintele Curţii cu juri din Agrigento, Gianfranco Riggio, un alt magistrat italian, loctiitorul procurorului, Gianfranco Garofalo, a anunţat că se va retrage din grupul de luptă anti-mafia, condus de înaltul comisar Domenico Sica, informează agenţia „ANSA". Retragerea a fost motivată de magistratul Garofalo prin faptul că juriul a scos din culpă, în procesul de la Palermo, căpetenia mafiotă Michele Greco şi mai mulţi şefi din cadrul organizaţiei Cosa Nostra. „Îmi dau seama, acum, că am sacrificat patru ani din viaţă, fără să fi obţinut vreun rezultat important", a spus el.

Miting

Principala orientare a campaniei preelectorale a Mişcării Socialiste Panelene (PASOK) o va constitui lupta împotriva forţelor de dreapta, a declarat primul ministru al Greciei, preşedintele PASOK, Andreas Papandreu, în cadrul unui amplu miting, organizat într-un cartier muncitoresc din Atena. El şi-a exprimat convingerea că partidul va obţine victoria în alegerile din iunie, pentru a putea continua schimbările care au început în Grecia. Vorbitorul a lansat, totodată, un apel la unitatea şi coeziunea forţelor democratice şi de stînga în lupta împotriva forţelor de dreapta şi a cercurilor reacţionare din străinătate.

Enciclopedie

Recent, a ieşit de sub tipar o lucrare enciclopedică, cuprinzînd date amănunţite despre Vietnam, despre populaţia şi cultura acestei ţări. Volumul, de 544 de pagini, abordează o gamă largă de subiecte — istorie, geografie, referiri la tradiţiile şi obiceiurile locuitorilor , descrieri ale costumelor populare, bucătăria tradiţională vietnameză etc. Enciclopedia este bogat ilustrată cu imagini reprezentînd lucrări ale marilor pictori, sculptori şi arhitecţi vietnamezi, de-a lungul timpului — transmite agenţia vietnameză „VNA".

Automobilistică

La Paris s-au încheiat lucrările Conferinţei automobilistice mondiale, la care au participat specialişti, proiectanţi, reprezentanţi ai marilor întreprinderi producătoare de automobile. S-a subliniat că automobilul va continua să fie, şi în viitor, un important mijloc de transport şi, pe de altă parte, că sporirea producţiei de automobile impune rezolvarea unor probleme dificile din punct de vedere tehnic în vederea reducerii gradului de poluare a atmosferei cu gaze de eşapament. A fost evidenţiată, în context, poziţia mai multor specialişti care au combătut construcţia, în continuare, a şoselelor pe care se pot dezvolta viteze foarte mari de deplasare, întrucît acestea ridică probleme ecologice complexe. În paralel cu congresul, la Paris a funcţionat expoziţia „Automobilul şi omul" în care au fost prezentate cîteva modele ale automobilului viitorului, în care se disting dotările electronice care au ca scop asigurarea unei mai mari securităţi a circulaţiei şi controlul permanent asupra stării tehnice a maşinii.

Habitat — 2000

Autorităţile marilor oraşe, în special din ţările în curs de dezvoltare, sînt chemate să răspundă cît mai rapid posibil la întrebarea : unde şi cum vor trăi locuitorii Terrei în anul 2000, cînd populaţia mondială va atinge cifra de 6 200 milioane ? Aceasta este una din problemele pe care va încerca să le soluţioneze cea de-a XII-a Conferinţă în problemele aşezărilor umane (habitatului), ce are loc la Cartagena de Indias (Columbia), în perioada 24 aprilie — 4 mai, cu participarea a peste 1 200 delegaţi din 120 de ţări. În anul 2000, numeroase oraşe mari vor trebui să asigure condiţii de trai pentru milioanele de copii ce se vor naşte în următorii ani. Potrivit aprecierilor Biroului pentru problemele aşezărilor umane, de la Bogota, reluate de agenţia „EFE", în anul 2000, Ciudad de Mexico va avea 31 milioane de locuitori, Sao Paulo — 26 milioane, Bombay — 17 milioane. Estimările nu sînt optimiste. În acest sens, se apreciază că, la sfîrşitul acestui secol, un sfert din populaţia Terrei (ce se ridică, în prezent, la 5 200 milioane locuitori) nu va avea un cămin sau va trăi în cocioabe, dacă nu sînt luate acum măsurile necesare. Se estimează că aproape 50 la sută din populaţia urbană mondială va trăi în cartiere de cocioabe sau în barăci improvizate, ce se vor întinde la periferiile oraşelor, creînd, astfel, „centura de mizerie" a acestora.

În ce priveşte „lumea a treia", situaţia este deosebit de dificilă. Circa 80 la sută din oraşele acestor state vor fi înconjurate de cartiere mizere. Organizaţia Naţiunilor Unite apreciază că, pînă la sfîrşitul acestui secol, se va asista la o răsturnare a situaţiei actuale, în sensul că populaţia urbană va fi mai mare decît cea rurală. Se estimează că în 1 700 oraşe vor trăi 1 300 milioane persoane. 41,1 la sută din populaţia urbană a lumii se va concentra în 430 oraşe cu peste un milion de locuitori, şi 45 la sută — în 60 de oraşe din ţări ale lumii a treia, cu o populaţie de peste cinci milioane locuitori. Nici statele industrializate nu vor fi scutite de dificultăţile cu care vor fi confruntate statele lumii a treia. Spre exemplu, potrivit unui raport al O.N.U., încă de acum în Statele Unite 2,3 milioane de persoane nu au locuinţe, iar în Canada — între 20 000 şi 40 000. Toate aceste probleme vor face obiectul dezbaterilor Conferinţei în problemele aşezărilor umane.

Comandament

Generalul William K. James a fost numit comandant şef adjunct al forţelor armate ale SUA în Panama, care răspund de operaţiunile militare din întreaga Americă Latină şi Caraibi. (Comandamentul sud al forţelor armate ale Statelor Unite, cu sediul în Panama, are un efectiv de peste 11 000 militari din forţele terestră, navală şi aeriană, cantonaţi în şase baze militare).

LENINAKAN, oraşul din R.S.S. Armeană, devastat de puternicul cutremur din luna decembrie a anului trecut, este „brăzdat" de şantiere ale reconstrucţiei

FILATELICA. În Spania, au fost emise, recent, patru mărci poştale semnificînd sporturi ce vor fi menţionate pe agenda Jocurilor Olimpice din 1992, ce se vor desfăşura la Barcelona

CĂPITAN. Junko Sato, în vîrstă de 26 de ani, este prima femeie căpitan de vas din Japonia. În urmă cu patru ani, ea a absolvit Academia Maritimă. Ulterior a lucrat ca ofiţer de navigaţie pe o ambarcaţiune de coastă în zona oraşului Tokio. La acestea se mai adaugă un element inedit : Junko Sato este şi cel mai tînăr căpitan nipon

1000+1

„Săptămînă"

Autorităţile oraşului New York au declarat, la sfîrşitul lunii aprilie, o „săptămînă a luptei împotriva armelor de foc în şcoli". În pofida măsurilor severe luate de autorităţi şi de direcţiile şcolilor în vederea preîntîmpinării unor accidente cu arme de foc şi interzicerea portului armelor de către elevi, numărul elevilor asupra cărora au fost depistate arme este în continuă creştere. Acest fenomen nu poate fi oprit nici chiar de introducerea detectoarelor la intrările şcolilor, de prezenţa reprezentanţilor serviciilor speciale în unităţile de învăţămînt sau de pericolul exmatriculării elevilor care încalcă prevederile în acest domeniu. În 1988, în şcolile din New York, s-au înregistrat 1916 cazuri în care asupra elevilor s-au găsit arme de foc.

Decret

Preşedintele Egiptului, Hosni Mubarak, a dat publicităţii un decret privind dizolvarea, cu începere de la 23 aprilie, a Consiliului Consultativ (Shura), alcătuit din 280 de membri. Potrivit decretului, alegerile pentru noii membri ai Shura au fost fixate la data de 8 iunie. (Shura este formată din membri aleşi şi numiţi, pe termen de şase ani. La fiecare trei ani, au loc alegeri pentru reînnoirea a 70 de locuri. Ultimele alegeri au fost organizate în octombrie 1986).

Descoperiri

Presa egipteană informează că, la 103 km sud-vest de Cairo, o echipă de arheologi americani au descoperit, recent, mumia unei femei în interiorul unui sarcofag din aur, datînd din secolul I e.n. „Importanţa acestei descoperiri constă în faptul că ea demonstrează că tehnica de mumificare de la începuturile erei faraonice, de acum 4000 de ani, s-a aplicat pînă tîrziu", a afirmat arheologul egiptean Ali Yula. Mumia, în perfectă stare de conservare, datorită pereţilor dubli, intacţi ai sarcofagului (acesta era aşezat într-un sicriu de lemn), a fost găsită într-o necropolă greco-romană. Alături de mumia femeii a fost găsită şi cea a unui copil, care ar putea fi fiul său. Tot aici a fost dezgropată, recent, o statuie de marmură, cu o vechime de 5000 de ani, care îl reprezintă pe faraonul Snefru, tatăl lui Keops, constructor al marii piramide de la Gizeh.

Convorbiri

Ambasadorul britanic în Africa de Sud, Robin Renwich, ar putea avea convorbiri cu Nelson Mandela, conducătorul Congresului Naţional African, aflat în închisoare, ca prim reprezentant oficial al unui guvern străin — se arată într-o relatare a agenţiei „China Nouă", care citează surse din Africa de Sud. Potrivit acestora, în cercurile guvernamentale ale regimului sud-african se apreciază că ministrul justiţiei, Kobie Coetsee, ar putea să aprobe cererea ambasadorului de a avea o întîlnire cu Mandela. Totuşi, întîlnirea nu a fost confirmată în mod oficial.

Concert

Muzicologul Robert Levin a realizat o lucrare inedită : cu ajutorul unui ordinator, acesta a recompus un concert neterminat pentru oboi aparţinînd lui Mozart. El s-a bazat pe datele generale privind opera instrumentală a compozitorului, pe care le-a introdus în memoria ordinatorului. Concertul va avea loc la Florenţa, la 28 aprilie, în interpretarea orchestrei toscane conduse de Heinz Hollinger.

Dizolvare

Preşedintele Indiei a dizolvat Adunarea constituantă din statul Karnataka, înlăturînd de la conducere guvernul format de Partidul Janata Dal — opus conducerii de la Delhi — şi instituind conducerea, de către preşedinte, a acestui stat. Hotărîrea a intervenit în urma scindării coaliţiei de guvernămînt din Karnataka.

Interviu

Secretarul de stat al SUA, James Baker, a arătat, într-un interviu radiodifuzat, că, în cursul vizitei pe care o va efectua la Moscova, la 10 şi 11 mai, va examina cu conducătorii sovietici problema reluării negocierilor asupra reducerii armamentelor strategice (START). El a relevat că Administraţia SUA urmează să încheie, pînă la sfîrşitul lunii aprilie, procesul de reexaminare a politicii sale strategice şi externe. În felul acesta, „la mijlocul lunii mai, vom fi în măsură să ne formulăm poziţia în cadrul negocierilor START". „Este important ca SUA să continue dialogul cu sovieticii într-o sferă largă de probleme, între care controlul armamentelor" — a adăugat Baker.

Aderare

Guvernul Ciprului a hotărît, în principiu, să solicite aderarea, cu drepturi depline, la Piaţa comună, şi se aşteaptă ca cererea oficială să fie prezentată în curînd. Precizarea, în acest sens, a fost făcută de ministrul de externe cipriot, Ghiorghios Iacovou, în cadrul unui interviu acordat televiziunii spaniole, în urma convorbirilor purtate, la Madrid, cu omologul său spaniol, Francisco Fernandez Ordonez, preşedinte în exerciţiu al Consiliului Ministerial al CEE. În prezent, între Piaţa comună şi Cipru există un acord de asociere, semnat în 1972, iar în 1988 a intrat în vigoare un acord de uniune vamală.

Rutieră

Marea Britanie se situează pe primul loc în rîndul ţărilor occidentale în ce priveşte siguranţa traficului rutier, relevă un raport al Departamentului pentru transport din Londra, care atribuie, în schimb, Franţei o treime din totalitatea accidentelor înregistrate în acest domeniu. Disciplina conducătorilor auto, pe de o parte, şi legislaţia severă în ce priveşte consumul de alcool la şoferi constituie factorii care asigură Marii Britanii cea mai scăzută rată a mortalităţii între ţările menţionate.

Priorităţi

Reuniunea la nivel înalt a ţărilor africane francofone, programată pentru sfîrşitul lunii mai în capitala Senegalului, va dezbate, cu prioritate, problema datoriilor externe şi a preţurilor la materiile prime — informează ziarul „Le Soleil", care apare la Dakar. Participanţii la reuniune au în vedere şi o trecere în revistă a situaţiei ecologice pe continent, pentru a se găsi mijloacele de combatere a unor fenomene grave, cum este cel al deşertificării.

Rubrică realizată de Mihaela Brumă

PANORAMIC

Întrebările de după Sheffield

Sîmbătă după-amiază, 22 aprilie, Anglia a trăit momente de reculegere în memoria celor 95 de victime ale tragediei de pe stadionul Hillsborough din Sheffield. Toate meciurile de fotbal au început nu la ora 15, ci cu șase minute întîrziere, plus unul de tăcere în memoria victimelor. În acel moment, la Liverpool, toate automobilele s-au oprit, inclusiv feribotul, a încetat orice activitate, lanțul viu alcătuit între sediile cluburilor Everton și Liverpool și-a adăugat ultima verigă, iar pe stadion a răsunat o versiune adaptată, cîntată de un cor de copii, a imnului clubului Liverpool. La Sheffield, clopotele au bătut de 95 de ori (pentru fiecare victimă în parte) și semafoarele din centrul orașului au înghețat pentru un minut pe culoarea roșie. Se încheia, astfel, o săptămînă de durere, întrebări, speculații și acuzații în legătură cu cea mai mare tragedie înregistrată pe vreun teren de sport din Marea Britanie.

Se cunoaște ce anume s-a petrecut pe stadionul Hillsborough, unde se desfășura meciul din semifinalele Cupei Angliei între echipele Liverpool și Nottingham Forest, întrerupt în minutul șase (cf. „Lumea" nr. 15). 95 de morți și aproape 200 de răniți. Și, totuși, întrebările continuă, îndeosebi cea mai simplă dintre ele : cum a fost posibilă o asemenea tragedie ? Pentru a afla, în amănunt, toate cauzele și responsabilitățile, poliția a deschis o anchetă și, în paralel, a început o anchetă a guvernului, condusă de judecătorul Taylor. Concluziile se vor afla mai tîrziu, dar este cert că ele se vor referi nu numai la cele petrecute, în mod special, pe stadionul Hillsborough, dar și la condițiile fotbalului englez, în general. Asupra unora din aceste aspecte ne vom opri atenția în cele ce urmează.

Meciul urma să înceapă, și la una din peluze se adunaseră atîția spectatori, încît nu mai exista, practic, nici cel mai mic spațiu, mulți fiind presați în grilajele de fier care separă tribunele între ele și tribunele de terenul de joc. Dar, în afara stadionului, se mai aflau alte cîteva mii de suporteri, tot din Liverpool, fără bilete, sosiți în ultima clipă, dornici să vadă meciul și impunînd o presiune formidabilă asupra uneia din porți. Comisarul de poliție Roger Marshall, șeful diviziei de poliție Hillsborough, avea să declare, ulterior, că cei 3 000—4 000 de suporteri „împingeau cu atîta violență în poartă, încît cărămizile zidului începuseră să cedeze". De ce a fost deschisă, totuși, poarta ? Temîndu-se că îmbulzeala de afară va duce la victime în primele rînduri ale celor fără bilete, dorind să evite o revoltă a acestora și să-i împiedice să bîntuie pe străzile orașului, provocînd eventual daune, poliția le-a permis accesul în stadion, dar, evitînd un pericol în afara stadionului, a creat un altul și mai mare în interiorul acestuia. Mulțimea a năvălit, ca un tăvălug uman, în zona aceea extrem de aglomerată, exact la începutul meciului și, în cîteva minute, s-a creat o asemenea presiune, încît cei aflați înăuntru, care își mai puteau mișca abia capul, au fost sufocați și striviți de cei ce soseau mereu.

Asociația cluburilor de fotbal din Anglia a fost criticată pentru că a alocat un număr mai redus de bilete suporterilor echipei Liverpool (deși se știe că aceștia sînt cel puțin de două ori mai numeroși) și li s-a rezervat o peluză mai mică. Întrebările privind aceste decizii au, și ele, răspunsuri raționale. Suporterii din Liverpool sînt, în general, cunoscuți pentru comportamentul lor deplorabil — beții, bătăi, violențe în interiorul și în afara stadioanelor. Interdicția participării echipelor engleze la competițiile continentale intercluburi se datorează incidentelor provocate de acești suporteri ani la rînd, culminînd cu morții de pe stadionul Heysel din Bruxelles. Organizatorii meciului de la Sheffield i-au îndreptat pe suporterii echipei Liverpool către respectiva peluză, din motive strategice : traseul de la gară la stadion era cel mai scurt și mai direct și se puteau astfel preveni eventualele violențe de la sfîrșitul meciului.

Flori în memoria celor 95 de victime de pe stadionul Hillsborough

S-a afirmat că tragedia ar fi putut fi evitată dacă n-ar fi existat grilajul de fier înalt de trei metri, care înconjoară terenul de joc, și grilajurile, tot din fier, care împart tribunele în sectoare, ce arată ca un fel de cuști pentru animale. Dar acestea au fost ridicate — și ministrul sporturilor, Colin Moynihan, însuși, o recunoaște — din teama de violența care a cuprins stadioanele britanice în ultimele două decenii. Grilajele i-au împiedicat, de multe ori, pe huligani să provoace incidente cu suporterii echipei adverse ori să invadeze terenul de joc.

Grilajul de fier, care împarte tribunele și le separă de teren, a fost ridicat pentru a preîntîmpina violențele

S-a spus că dezastrul putea fi evitat dacă spectatorii ar fi urmărit meciul de pe locuri. Dar, pe de o parte, majoritatea stadioanelor n-au trecut decît la o modernizare parțială, din lipsă de fonduri, iar, pe de altă parte, peluzele fără locuri fac parte din „tradiția" britanică și există reticență în a le înlocui. Deși este primejdios să urmărești o partidă de fotbal de la aceste peluze (sau „terase de beton", cum mai sînt numite), „microbiștii" adevărați ai cluburilor le preferă numai pe acestea : nu pierd nici un meci, au creat un adevărat „folclor al peluzelor". Cînd echipa Coventry a creat, în urmă cu cîțiva ani, peluzele cu locuri, „microbiștii" au cerut să se renunțe la ele. Leeds United a introdus scaune la peluze, dar „microbiștii" urmăreau meciul stînd în picioare pe aceste scaune. Există, firesc, și motive financiare care îndeamnă cluburile să nu renunțe la tradiție, întrucît încasările, în cazul spectatorilor aflați în picioare, sînt cu mult mai mari. Dar, odată cu răspîndirea fenomenului huliganismului, peluzele acestea devin un focar de violență. Acum, se întreabă organizatorii, nu merită oare viețile omenești salvate investițiile și înnoirile ? Se pare că peluzele de acest fel vor fi desființate ; Liverpool a și anunțat că va introduce locuri la peluze.

Numărul mare de victime se pare că s-a datorat și insuficienței ambulanțelor și a instalațiilor de reanimare existente pe și lîngă stadion sau imposibilității acestora de a străbate mulțimea. Poliția a relatat, însă, și cazuri stranii, de huligani beți care au jefuit victimele întinse pe gazon și au împiedicat forțele de ordine să le acorde primul ajutor.

Chiar dacă tragedia n-a fost provocată, ca în alte rînduri, de violența spectatorilor, întrebările esențiale oscilează tot în jurul fenomenului violenței. Ziarul „Sun" scria că unii „fani" din Liverpool se îmbătaseră înainte de meci în „pub"-urile din apropierea stadionului și comportamentul lor de după dezastru a fost deplorabil. Responsabili britanici admit că violența pe stadioane este un fenomen cît se poate de real și de grav.

Cît despre readmiterea cluburilor engleze de fotbal în competițiile europene, se pare că decizia va fi din nou amînată — cel puțin după opinia secretarului general al FIFA, Sepp Blater. Autoritățile engleze au decis rejucarea meciului — dar nu se știe încă dacă Liverpool va accepta. E posibil, în acest fel, ca însăși finala Cupei (la care ar fi deja calificată cealaltă echipă din Liverpool, Everton) să nu mai aibă loc. Adoptarea unor măsuri de securitate, pentru spectatori și jucători deopotrivă, se impune cu urgență, declară reprezentanți ai guvernului. Acesta, se știe, propune carnete de membru pentru toți suporterii, care n-ar fi acordate decît în funcție de comportament. Dezbaterile, reluate săptămîna trecută, sînt aprinse. Probabil în scurt timp, celebrele „terase" ale stadioanelor vor dispărea. Dar cluburile afirmă că au nevoie de fonduri pentru modernizarea stadioanelor ; de unde vor fi obținute ? În același context al urmărilor tragediei, s-au mai înscris și comentarii, la fel de triste, despre violența existentă, în general, în societatea britanică și despre urgența unor măsuri educaționale. Sociologii susțin că tineri — și nu puțini —, care întrevăd ca unică distracție lupta cu pumnii și zdrobirea fizică a unui adversar, mai ales după un număr de halbe de bere în celebrele „pub"-uri, devin un pericol social nu numai pe stadioane, ci oriunde. Dar ce se întreprinde pentru educarea lor ?

S. T.

DIN LUMEA CAPITALULUI

Milioane de oameni, care trăiesc în statele occidentale industrializate, se confruntă, zilnic, cu un coşmar multiplicat în zeci de ipostaze : căutarea unui loc de muncă, lipsa unui adăpost, imposibilitatea asigurării unei existenţe decente a familiei, violenţă, droguri, sentimentul de a fi împins, tot mai mult, spre periferia unei societăţi care nu mai oferă decît incertitudinea marcantă a unui viitor care, pentru majoritatea acestor oameni, devine tot mai îndepărtat. Redăm, în continuare, note şi extrase din articole publicate în presa occidentală, care oferă exemple dramatice din viaţa unei societăţi în care valorile adevărate şi-au pierdut, de mult, semnificaţia. O societate în care milioane de oameni nu pot beneficia de drepturile fundamentale, garantate, de altfel, în constituţiile ţărilor respective.

Le Monde
PARIS

„Statisticile dosarelor respinse" *)

Semn al precarităţii crescînde a locurilor de muncă, dosarele depuse de cei rămaşi fără locuri de muncă, în vederea obţinerii ajutorului de şomaj, sînt respinse de autorităţi într-un număr din ce în ce mai mare, sub diferite pretexte.

În timp ce problema locurilor de muncă precare — contracte de scurtă durată, posturi sezoniere sau intermitente — constituie fenomenul cel mai important al anilor de criză, nimeni nu s-a gîndit la consecinţele acestei evoluţii în materie de asigurări sociale, consecinţe care afectează noi categorii de salariaţi, victime ale şomajului repetat.

Un comunicat oficial, din 27 februarie 1989, arăta că numărul dosarelor respinse a înregistrat o creştere sensibilă, începînd cu mijlocul anului 1987. De la 25,7 la sută din cereri respinse în 1985 (437 000 dosare), s-a trecut la 26,8 la sută în 1987 (524 000 dosare sau o creştere de 7,5 la sută într-un an), apoi la 30 la sută în 1988 (607 000 dosare sau o creştere de 16,1 la sută).

Aşadar, numărul şomerilor cărora li s-au respins cererile a crescut mult în decursul anilor, mărindu-se, astfel, „stocul" celor care caută de lucru şi nu primesc nici un fel de asistenţă socială din partea statului.

Statistici oficiale, date publicităţii la 31 martie 1988, arată că, din cei 1 517 000 şomeri din categoria I, 1 018 600 nu erau indemnizaţi (categoria cuprinde persoane fără un loc de muncă, imediat disponibile, în căutarea unui loc de muncă cu o durată nedeterminată şi cu program complet ; această categorie este utilizată pentru întocmirea statisticilor privind rata şomajului). O mare parte erau femei, mai mult de jumătate sub 25 de ani, cu o „vechime" medie la centrele de plasare a forţei de muncă de 415 zile. La aceeaşi dată se înregistrau 1 816 000 şomeri îndemnizaţi — din categoria o doua (această categorie cuprinde persoanele care caută un loc de muncă cu program parţial şi pe cele care doresc un post cu o durată determinată, temporară sau sezonieră) şi 1 130 400 neindemnizaţi, din aceeaşi categorie.

La 30 septembrie 1988, 48,4 la sută sau unul din doi din cei care ceruseră ajutorul de şomaj s-au văzut radiaţi din controalele oficiului pentru acordarea de asistenţă socială. Cei excluşi au îngroşat, şi ei, rîndurile celor care au fost denumiţi „şomerii descurajaţi". Mai mult de 50 la sută din aceştia sînt femei. Cele mai multe dintre ele nu-şi cunosc nici măcar drepturile sau ştiu că nu pot îndeplini condiţiile necesare. Logic, această pătură a populaţiei, care a fost abandonată de serviciile de asistenţă socială, este împinsă, ulterior, spre o marginalizare progresivă, apoi este exclusă total din circuitul social.

Pe lîngă pericolul pe care această situaţie îl prezintă pentru echilibrul unei societăţi care are posibilitatea de a produce bogăţii, se mai pune şi problema logicii absurde care generează o astfel de situaţie. Dacă — aşa cum se constată din ce în ce mai mult — recurgerea la locuri de muncă precare a devenit un mod de a „ajusta" efectivele, în numele flexibilităţii unei întreprinderi, şi dacă această metodă de folosire a forţei de muncă se va practica şi în viitor, atunci cei rămaşi fără resurse sau fără asistenţă socială vor fi tot mai numeroşi.

*) Din „Le Monde", 18 aprilie 1989.

Frankfurter Allgemeine Zeitung

S.U.A. „Cel de-al treilea deficit" *)

Într-adevăr, America este o ţară bogată. Dar nu poate fi trecut cu vederea faptul că, în această ţară, există şi sărăcie. Aceasta nu este doar o temă pentru cercurile cu profil social-politic, ci şi pentru mass media. Astfel, „Washington Post" menţionează „existenţa celui de-al treilea deficit", care, pe lîngă deficitul comercial şi bugetar, reprezintă, pe plan social-

*) Frankfurter Allgemeine Zeitung, nr. 82/1989

„Nici pomană, nici binefacere !"

LE DRAPEAU ROUGE
BRUXELLES

„Vrem majorarea salariilor !", au cerut cei două mii de educatori belgieni care au manifestat, recent, pe străzile din Bruxelles, pentru a cere o mai bună retribuire a muncii lor. Ei reprezentau şi pe ceilalţi 8 500 educatori rămaşi la catedră, pentru a asigura continuarea procesului de instruire.

Sindicatele au chemat la o întrerupere a acţiunilor de protest, în vederea reluării tratativelor cu guvernul ţării.

Educatorii din Valonia şi Bruxelles s-au mobilizat, însă, imediat, pentru a-şi apăra drepturile. Ei nu au pretenţii absurde, dar nici nu mai vor să continue să lucreze după o filozofie caritabilă. Ei revendică, hotărîţi, recunoaşterea rolului lor pedagogic. Ei doresc să li se recunoască respectabilitatea meseriei şi doresc, de asemenea, ca salariile să fie pe măsura acestei respectabilităţi. Ceea ce primeşte un educator la debutul carierei este, oricum, puţin, iar pentru o persoană care trebuie să întreţină o familie este, fără îndoială, penibil. În asemenea condiţii — spun educatorii — nu poţi să faci carieră în această profesiune şi eşti nevoit să o părăseşti, dezgustat, după cîţiva ani.

Pentru a satisface revendicările educatorilor belgieni, guvernul ar trebui să dubleze suma, deja alocată, pentru retribuţii. „Dar — spune Marcel Jaminon de la Consiliul naţional al educatorilor belgieni — noi am dori ca miniştrii să fie mai mult decît nişte «experţi contabili» sau cerberi ai bugetului".

Ceea ce educatorii aşteaptă de la guvern este ca acesta din urmă să acorde, pentru buget, o parte mai mare pentru problemele sociale : să se aplice, cu adevărat, o politică socială. Să nu se considere sectorul de educare a tineretului ca un domeniu încredinţat lucrătorilor desconsideraţi. Recunoaşterea socială rimează, bineînţeles, cu revalorizarea salariilor. Educatorii belgieni sînt pregătiţi pentru o luptă de lungă durată.

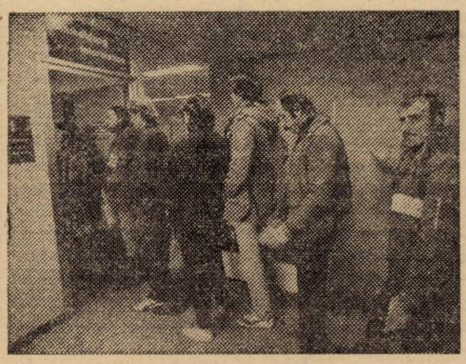

În toate țările occidentale se desfășoară ample acțiuni ale oamenilor muncii, care cer îmbunătățirea condițiilor de viață, creșterea salariilor, crearea de noi locuri de muncă, respectarea drepturilor fundamentale. Imaginile redau aspecte ale acestor mișcări din Franța, Italia, R.F.G., Anglia, Danemarca și Statele Unite ale Americii

politic, o povară pentru națiune, ducînd, totodată, la dezintegrare socială, creîndu-se, astfel, o situație ce nu mai poate fi ignorată. Din motive rezonabile, de dreptate și sănătate socială, noul guvern american, indiferent de obligațiile bugetare, va trebui să amplifice diferitele programe sociale pentru „a transforma, cu adevărat, America într-o națiune mai mărinimoasă și mai prevăzătoare".

Statisticile redau o imagine sumbră. Prăpastia dintre bogați și săraci s-a mărit. Rata sărăciei este, astăzi, mai ridicată decît în anii '60, cînd președintele Johnson a declarat „război sărăciei". Conform statisticilor oficiale, mai mult de 700 000 de americani nu au locuințe. Unele aprecieri neoficiale menționează chiar că numărul celor care trăiesc pe străzi este de 3 milioane de oameni. În marile orașe, ca Washington și New York, de exemplu, nu există paturi suficiente și nici hrană pentru această categorie de oameni.

In S.U.A., cei mai loviți de sărăcie sînt copiii. Dacă, în anii '60, rata sărăciei la copii era egală cu rata sărăciei întregii populații, astăzi, în schimb, 40 la sută din numărul total de săraci sînt copii. Din cauza sporirii numărului de gospodării în care copiii sînt crescuți fără tată, în prezent un sfert din numărul total al copiilor americani cresc în familii cu un venit sub limita oficială a sărăciei. Copiii negrilor sînt cei mai dezavantajați ; aici, rata sărăciei este de trei ori mai mare decît la copiii din familiile albilor. Această imagine devine și mai înspăimîntătoare, dacă o comparăm cu nivelul internațional ; astfel, cea mai bogată națiune din lume înregistrează, în rîndurile copiilor, o rată a sărăciei mult mai ridicată decît oricare altă națiune occidentală industrializată. În S.U.A., sărăcia în rîndul copiilor este de trei ori mai mare decît în Suedia și Elveția și de două ori mai mare decît în R.F.G. și Norvegia și mult mai mare decît în Canada și Marea Britanie.

Sociologii americani consideră ca deosebit de alarmantă creșterea evidentă a unei „clase inferioare" permanente. În anul 1965, sociologul american Oscar Lewis a stabilit caracteristicile „clasei inferioare", și anume : „lipsa unei copilării ocrotite, căsătorii repetate, legături extraconjugale și familii fără tată". Azi, la aceste caracteristici, rămase valabile, se mai adaugă șomajul, criminalitatea, lipsa unei locuințe, abuzul de alcool și drogurile.

Motivele care duc la o creștere tot mai mare a prăpastiei dintre bogați și săraci sînt, pînă acum, puțin cunoscute. În anii Administrației Reagan, curba repartizării veniturilor, în special în limita superioară și inferioară a ierarhiei veniturilor, a devenit și mai abruptă. Administrația Reagan nu se face, însă, vinovată în exclusivitate, de această politică economică. Cu toate că limitarea programelor sociale, reducerea impozitelor și creșterea deficitului bugetar au contribuit la înrăutățirea problemei, schimbările în repartizarea veniturilor au început încă înaintea acestei Administrații. Reducerea productivității — caracteristică economiei americane la începutul anilor '70 — pare să aibă legătură directă cu creșterea inegalității repartiției veniturilor. Astfel, s-au creat multe locuri de muncă în domenii cu productivitate redusă și cu salarii mici. Șomajul a scăzut întrucîtva, produsul social a crescut, dar curba repartizării veniturilor a devenit și mai abruptă.

După cum a menționat Washington Urban Institute, America, avînd în vedere concurența crescîndă, nu-și poate permite să-și neglijeze majoritatea copiilor, în loc să-i educe în membri productivi ai societății. În S.U.A. nu mai speră, însă, nimeni, la fel ca în anii '60, în capacitatea statului de a eradica sărăcia cu bani mulți și programe mari.

Grupaj realizat de Adrian Dascălu

Drogurile și ocultismul

Newsweek

În general, grănicerii de la frontiera dintre S.U.A. și Mexic se lasă impresionați de puține lucruri. Totuși, ei au fost mai puțin pregătiți să asiste la spectacolul macabru oferit de descoperirea unei gropi comune în care se aflau cadavrele a 13 tineri.

Cele mai „norocoase" victime fuseseră împușcate ; altele au fost torturate înainte de a trece în neființă. Nu departe de mormîntul comun, grănicerii au descoperit unele obiecte care indicau faptul că asasinatele fuseseră făcute după un ritual : între mucuri de țigări și sticle de alcool, poliția a găsit două vase de lut. Într-unul din acestea se găsea un cap de cocoș. iar, în celălalt, o inimă omenească ce aparținuse uneia dintre victime.

Îngrozitoarea descoperire de la ranchul Santa Elena a avut loc în cursul unei anchete de rutină, declanșate de poliția federală mexicană, în timp ce urmărea niște traficanți de droguri. După ce a reținut patru suspecți, șeful comisiei de anchetă le-a arătat fotografia lui Mark Kilroy, student la Universitatea din Texas, dat dispărut de către părinți. Cei patru au recunoscut că ei l-au răpit pe Kilroy și că acesta a împărtășit soarta altor 12 tineri, fiind „sacrificat" în numele „practicilor demonice" predicate de Adolfo de Jesus Constanzo, un traficant de droguri din Miami. Poreclit El Padrino (Nașul), Constanzo și-a convins banda de traficanți — care au transportat, săptămînal, sute de kilograme de cocaină peste frontieră — că ritualul „vudu", de sacrificare a animalelor și ființelor omenești, îi poate feri de gloanțele grănicerilor.

Poliția este convinsă că, prin elucidarea dispariției lui Kilroy, lista victimelor lui Constanzo a fost închisă. Eforturile întreprinse anterior, pentru descoperirea studentului, nu se soldaseră cu nici un rezultat. Oricum, poliția din Matamaros a manifestat prea puțin entuziasm în rezolvarea cazului. De altfel, un membru din banda lui Constanzo, arestat de curînd, a declarat că acesta din urmă avea „pe toți polițiștii locali în buzunarul său".

În cele din urmă, Constanzo a reușit să scape.

Omenirea devine tot mai conștientă că Pămîntul, singura planetă locuită și locuibilă în Universul cunoscut nouă, trebuie ocrotit ca leagăn și suport al vieții. Conștiința ecologică a lumii se manifestă tot mai distinct în fața pericolelor care amenință mediul înconjurător al planetei, ca urmare inclusiv a unor activități umane. Iar apărarea naturii se constituie, tot mai mult, într-o preocupare de prim ordin a statelor, a comunității mondiale în ansamblu.

În cadrul activității internaționale a României socialiste, adoptarea unei strategii globale în vederea opririi proceselor de deteriorare a mediului înconjurător deține un loc important. În cuvîntarea rostită la marea adunare populară din Capitală, președintele **Nicolae Ceaușescu** sublinia : **„Sînt multe probleme privind apărarea mediului înconjurător și crearea condițiilor necesare pentru ca omenirea să poată trăi și respira un aer cît mai curat și mai cu seamă generațiile viitoare să fie sigure că vor putea trăi în condiții mai bune, în condiții de pace, de securitate din toate punctele de vedere".**

În viziunea de largă cuprindere a României asupra problematicii vieții internaționale, salvgardarea mediului de viață al omenirii este privită în strînsă interdependență cu încetarea cursei înarmărilor și trecerea la dezarmare, cu lichidarea subdezvoltării și statornicirea unor relații noi între state, știut fiind că înarmările, subdezvoltarea, relațiile inechitabile dintre state reprezintă, de fapt, și factori direcți ai deteriorării condițiilor ecologice în lume. Țara noastră se pronunță pentru realizarea unui acord general în domeniul ocrotirii mediului înconjurător, ca parte integrantă a eforturilor generale de edificare a unei lumi pașnice și sigure, a cooperării și progresului. Așa cum sublinia președintele **Nicolae Ceaușescu, „apărarea mediului înconjurător reprezintă astăzi una din cele mai importante probleme pentru toate popoarele și toate zonele".**

Savanții avertizează

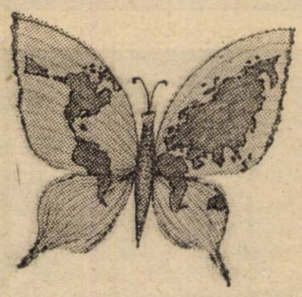

Trăim pe o planetă fragilă!

„Pămîntul — o planetă fragilă", „Pămîntul — o planetă bolnavă", „Pămîntul — o planetă în pericol". Sînt titluri de filme, de cărți, de articole, care atrag atenția asupra unei realități ce nu mai poate fi ignorată : planeta Terra — singurul loc, în Universul cunoscut nouă, propice vieții — trebuie ocrotită. De-a lungul timpului și, cu deosebire, în ultimii ani, s-a învederat că echilibrul ecologic al planetei nu este un dat pentru totdeauna ; că el se poate modifica — uneori, în chip primejdios —, și aceasta, în bună măsură, și datorită acțiunii omului asupra naturii. Este semnificativ faptul că, în acest început de an, publicații de mare tiraj internațional au consacrat spații ample „stării de sănătate" a planetei. Săptămînalul francez „Paris Match", publicînd un amplu reportaj despre distrugerea pădurii amazoniene, „al cărei oxigen îl respirăm cu toții, la Tokio, sau Paris, sau pe alte meridiane", avertiza asupra gravelor probleme ecologice ale distrugerii „plămînului verde" al planetei din profunzimile Americii de Sud. Iar săptămînalul american „Time", care obișnuiește ca, în fiecare an, să desemneze o personalitate ce s-a distins în precedentele 365 de zile, se oprea, pentru 1988, nu asupra unui „om al anului", ci asupra unei „planete a anului", adică planeta Pămînt. Se încearcă, și prin această formulă publicistică, să se atragă atenția că viața pe planetă, de fapt viața planetei, este în pericol.

La începutul acestui an, săptămînalul sovietic „Novoe Vremea" publica, la rîndul său, pe copertă un fotomontaj care reprezenta un teren secătuit și lăsat în paragină din care, simbolic, ieșeau mîini cerînd parcă ajutor. Peste această imagine era imprimat următorul text : „Natura a fost cucerită. Dar care sînt consecințele ?" La consecințe se referă, în cadrul unui articol din paginile revistei, Iuri Svireev, doctor în științe fizice și matematice, care începe cu următoarea constatare : „Pe la începutul anilor '80, oamenii au simțit, prin intuiție, că există ceva care amenință cu distrugerea temelia lor geologică, temelia lui homo sapiens, ca specie umană".

Să mai amintim, dintre multe altele, și de o suită de articole apărute în ziarul algerian „El Moudjahid", sub semnătura lui Larbi Timizar, avînd genericul „Ecologie și dezvoltare — o legătură dialectică", și care începe cu o întrebare cît se poate de actuală și de acută pentru țările în curs de dezvoltare, dar, de fapt, pentru toate țările lumii: „Pot fi conciliate dezvoltarea și protecția mediului ?" Răspunsul este dat pe loc, chiar în fraza următoare (și el va fi argumentat de-a lungul articolelor cuprinse în serial) : „Omul poate asigura supraviețuirea sa economică, fără a modifica sau altera însești bazele vieții".

În sfîrșit, tot la începutul lui 1989, săptămînalul francez „Paris Match" publica un amplu reportaj, însoțit — așa cum este în tradiția revistei — de numeroase fotografii color, sub titlul șocant : „Planeta în pericol. Ierni prea blînde, înaintarea deșertului, poluare haotică... Iar la originea acestor flageluri — omul". Să reproducem cîteva extrase din „expunerea de motive" a publicației franceze, privitoare la pericolul fără precedent care amenință sănătatea planetei : „Pămîntul se sufocă treptat. De un an încoace, prea multe semnale de alarmă atrag atenția. În Amazonia a ars, anul trecut, o suprafață de păduri aproape egală cu cea a Belgiei. În America de Nord, cea mai teribilă secetă din ultimii 50 de ani a făcut ravagii în vestul mijlociu. În zona Caraibilor, înspăimîntătorul uragan Gilbert a provocat cea mai mare scădere a presiunii atmosferice înregistrată vreodată. Chiar Europa, cu clima ei temperată, se arată îngrijorată. De la Paris la Milano, de la Madrid la Atena, marile orașe sînt învăluite într-o mantie de oxid de carbon, în timp ce deasupra Alpilor zăpada nu vrea să cadă. În fața acestei situații, ne întrebăm dacă nu cumva omul este pe cale să-și ucidă propriul viitor.

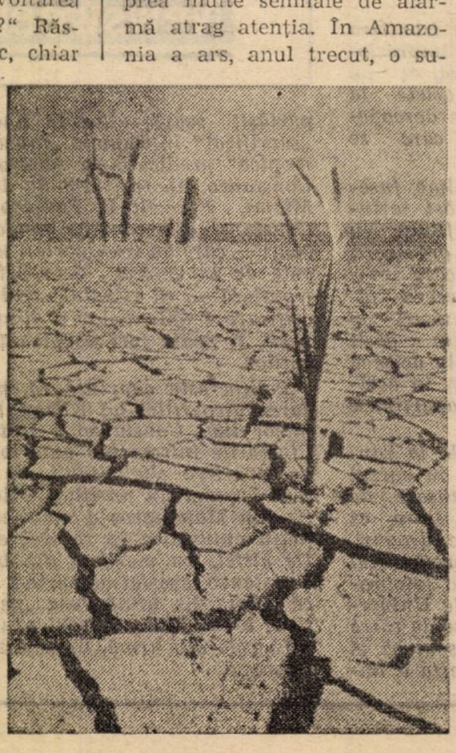

În America de Nord, cea mai teribilă secetă din ultimii 50 de ani a făcut ravagii în vestul mijlociu

La Mount City, un orășel din statul american Illinois, locuitorii au ajuns să facă jogging în albia imensului fluviu Ohio. Avînd o lungime de 1 500 kilometri, acest fluviu, cu un debit mult mai mare decît Dunărea, este apreciat ca fiind unul din cele mai bogate cursuri de apă din lume. Cu toate acestea, în vara lui 1988, el arăta aproape ca un rîuleț. În statele Illinois, Indiana, Wisconsin, Minnesota, Dakota, Iowa sau Nebraska, nu a plouat luni de zile. Din cauza lipsei de furaje, animalele au fost sacrificate masiv, în timp ce prețul porumbului a urcat vertiginos. Oamenii de știință nu s-au pronunțat clar asupra acestui fenomen, dar în orice caz un lucru este sigur : excesul de gaz carbonic este provocat de anumite activități umane (industrie, transporturi, despăduriri etc.) și nu vom rămîne nepedepsiți pentru că transformăm Pămîntul într-o seră sub-oxigenată.

Pe de altă parte, valuri de nisip distrug cele mai fertile oaze din Egipt. Din cauza secetei, nisipurile se pun în mișcare și deșertul avansează. Și, aici, evoluțiilor climatice li se

adaugă responsabilitatea omului.

Smulgînd, pentru a face focul, cei cîțiva arbori care fixau dunele, el își sapă singur prăpastia care-l va înghiți. Începînd din 1970, Sudanul a pierdut o suprafață de teren util egală cu aceea a Marii Britanii. Ciadul are de două ori mai puțini arbori decît avea acum 20 de ani. Un întreg ecosistem se prăbușește. Dereglările naturii și nesăbuința omului provoacă drame — iar cele viitoare par a fi și mai cumplite".

A asculta „mesajul" Pămîntului

Patru pînă la cinci miliarde de ani. Cam atît îi mai dau „de trăit" Pămîntului, ca planetă locuibilă, oamenii de știință. Pe de altă parte, un cataclism nuclear ar putea distruge Pămîntul, chiar mîine. Undeva, între aceste limite extreme — scrie „Time" — se cuprinde „speranța de viață" a globului. În evoluția sa, omul a ajuns la punctul în care — în bine sau rău — influențează starea actuală a planetei. La întrebări de genul „Cît va mai exista viață pe Pămînt ?", „Cum va fi ?" nu se mai poate răspunde doar în funcție de legile imuabile ale fizicii.

Două milioane de ani de existență, ca cifră aproximativă. Înseși succesele lui homo sapiens pot însemna sfîrșitul planetei pe care el o locuiește. Rod al inteligenței umane, progresele tehnologice, ca relele răsărind dintr-o atrăgătoare cutie a Pandorei, atunci cînd sînt rău folosite, au determinat distrugerea echilibrului natural, acel **sumum** de interacțiuni biologice, fizice și chimice care întreține viața. Încă din zorii revoluției industriale, aburii locomotivelor au poluat atmosfera, fabricile și-au aruncat reziduurile toxice în ape limpezi ; în numele progresului, pădurile au fost tăiate, lacurile — infestate cu pesticide... Sînt zeci de ani de cînd specialiștii vorbesc de asemenea consecințe nefaste, fără să li se dea, din păcate, mare atenție.

În anul care a trecut, „mesajul" Pămîntului a fost însă mai limpede și omenirea a început să-l asculte. În Statele Unite, o secetă de trei luni a istovit lanurile și pășunile din California pînă în Georgia, ucigînd mii de animale și distrugînd 31 la sută din producția agricolă. Arșița cotropitoare, vreme de șapte săptămîni, a înregistrat, în cea mai mare parte a țării, 40 de grade. S-a crezut că a început să se manifeste „efectul de seră", rezultat al acumulării de gaze, ca bioxidul de carbon, în atmosferă. Uscate de căldură și lipsite de ploaie, pădurile din vestul Statelor Unite și Parcul Național Yellowstone, au fost cuprinse de flăcări. Zone întregi de litoral au fost invadate de gunoaie, scurgeri ale apelor de canalizare, reziduuri medicale. Din cauza poluării, au fost închise plaje de la Marea Mediterană și Canalul Mînecii. Iar, pentru a ne aminti parcă de puterea brutală a Pămîntului, uragane ucigașe au bîntuit Marea Caraibilor, ape necruțătoare au devastat Bangladeshul, iar cutremurul din Armenia a strivit, monstruos, 25 000 de oameni. Iar acestea nu sînt singurele forme în care s-a întruchipat dezastrul mediului înconjurător. Distrugerea pădurilor tropicale — locul în care se adăpostesc mai mult de jumătate din speciile de plante și animale de pe Pămînt —, într-un ritm egal cu suprafața unui teren de fotbal pe secundă, este, poate, cea mai terifiantă dintre toate.

Aparent, multe lucruri nu se leagă neapărat de acțiunea omului ; marea lor majoritate există de cînd lumea. Totuși, „criza" temperaturii, înlănțuirea dezastrelor ambientale par să fi impresionat, în sfîrșit, opinia publică. Care a realizat, brusc, pericolul în care se află globul pămîntesc, acest prețios deținător al singurelor forme de viață pe care le cunoaștem. În anul 1988, nimeni, nici un eveniment, nici o întîmplare, nu a dominat atenția opiniei publice, nu a derutat-o atît de mult, cît acest bulgăre de pămînt, rocă, apă și aer, care formează astăzi casa noastră comună. Ce se va întîmpla dacă nu s-ar lua nici o măsură împotriva pericolului care o amenință ?

Conform datelor furnizate de computere, pînă în anul 2050, temperatura medie a Pămîntului se va ridica într-atît, încît Oceanul planetar ar crește cu un metru, inundînd regiuni de coastă și distrugînd regiuni agricole prin salinizare excesivă. Schimbarea de climă ar putea face ca regiuni întinse ale globului să devină nefertile sau chiar nelocuibile. Reziduurile toxice ar micșora cantitatea de apă potabilă, suportul existenței umane.

Mulți înscriu astfel de prevestiri în rîndul manifestărilor alarmiste, nefondate. Unii oameni de știință contestă teoria încălzirii globale sau presupun că vor apărea procese naturale care să contracareze răul. Profesorul de studii ambientale la Universitatea din California, F. Watt, a numit „efectul de seră" drept „cea mai bună glumă a secolului", iar geograful american S. Fred Singer, de la Departamentul transporturilor, a afirmat că încălzirea globală va fi anulată de norii care reflectă căldura. Poate că scepticii au dreptate, dar ar fi prea riscant să se aștepte, cu brațele încrucișate, dovada sigură a dezastrului mondial.

Indiferent de gradul de validitate a diverselor teorii, este sigur că Pămîntul nu va rămîne același. De la începuturile sale, acum 4,5 miliarde de ani, pe planeta noastră s-au format continente care s-au îmbinat și s-au despărțit în bucăți ; în erele glaciare, ghețarii alunecau din calotele polare ; lanțurile muntoase se înălțau din oceane, și pămînturile dispăreau sub valuri.

Schimbările de climă sau topologia, de pînă acum, au fost însoțite de extincții în masă. Exemplul cel mai spectaculos este, desigur, în perioada cretacică, în urmă cu 136 pînă la 65 milioane de ani, dispariția dinozaurilor. Nu știm ce s-a întîmplat atunci, ce i-a omorît pe dinozauri. Poate că schimbarea radicală a condițiilor de viață a fost suficientă. Se spune că un meteorit imens a lovit Pămîntul, ridicînd nori de praf atît de denși, încît s-a întunecat Soarele, iar plantele — între care și acelea cu care se hrăneau dinozaurii — au murit.

Dar, de data aceasta, agentul evenimentelor majore, cărora le sîntem martori, este omul. Incendierea și tăierea în masă a pădurilor din Brazilia și din alte țări înseamnă nimicirea unor specii, zilnic. „Distrugerile care au loc în întreaga lume se vor dovedi a fi cel puțin la fel de importante ca extincțiile în masă de la sfîrșitul erei dinozaurilor" — afirmă biologul E. O. Wilson de la Universitatea Harvard.

În Amazonia a ars, anul trecut, o suprafață de păduri aproape egală cu cea a Belgiei

După 20 de ani...

Unul din primele avertismente argumentate și cuprinzătoare asupra pericolului de deteriorare a mediului de viață al omului a fost lansat în urmă cu două decenii. În 1969, secretarul general al O.N.U., U Thant, făcea una din primele prezentări de ansamblu ale situației într-un amplu studiu intitulat „Problemele mediului uman", pe care îl supunea atenției Consiliului Economic și Social. „Pentru prima oară în istoria umanității — se remarca, de la bun început, în studiu — asistăm la apariția unei crize mondiale care afectează atît țările dezvoltate, cît și țările în curs de dezvoltare : criza mediului înconjurător".

Pare surprinzător — dar, de fapt, este cît se poate de firesc — faptul că argumentele produse în sprijinul acestei afirmații își mențin, și astăzi, actualitatea. Să citățm cîteva din constatările, datele și previziunile formulate în studiul O.N.U. din 1969, cu precizarea că dacă în ce privește unele detalii evoluția n-a urmat întocmai estimațiile făcute, în esență sensul fenomenelor a fost precis schițat.

● „În ultima sută de ani, utilizarea cărbunelui și a carburanților derivați din petrol a provocat o creștere de 10 la sută a gazului carbonic în atmosfera terestră ; acest ritm de creștere ar putea fi de 25 la sută în anul 2000. Consecințele care s-ar putea face simțite asupra vremii și climatelor în lume sînt puțin cunoscute, dar nu este exclus ca ele să fie catastrofale".

● „Utilizarea crescîndă a tehnicilor moderne a antrenat o mare creștere a volumului de deșeuri care poluează lumea. Se apreciază că numai în Statele Unite se produc, în fiecare an, 142 milioane tone de fum și gaze nocive, 7 milioane de automobile, 20 de milioane de tone de hîrtie, 48 miliarde cutii de conserve, 26 miliarde sticle și recipiente de sticlă, 3 miliarde tone de diferite reziduuri și alte deșeuri care trebuie debarasate. Alte țări industrializate au un aport comparabil de deșeuri și produse toxice. Tehnicile moderne ar permite eliminarea acestei poluări, dar dezvoltarea lor a rămas, în mare măsură, insuficientă, din cauza, mai ales, a unor considerații de ordin economic".

● „Dezvoltarea infrastructurilor industriale și a mijloacelor de transport devorează suprafețe libere într-un ritm ridicat. În Marea Britanie, această expansiune va absorbi o șesime din terenurile arabile în următorii 30 de ani. Prea adesea extinderea dezordonată a orașelor distruge resursele, peisajele și organisme vii de mare valoare".

● „În agricultură, creșterea — necesară — a recoltelor se face printr-o utilizare cres-

cîndă a îngrăşămintelor şi a unor noi varietăţi de pesticide. Or, se constată că unele din aceste produse chimice au efecte nefaste, şi noi abia începem să luăm cunoştinţă de acest lucru. Se apreciază că, anual, se produc în lume 650 000 de tone de pesticide. Pe lîngă rolul lor nefast în mediul marin (unde împiedică fotosinteza plantelor acvatice), un mare număr din aceste pesticide au efecte nocive asupra peştilor, faunei şi florei, precum şi asupra sănătăţii oamenilor. Aplicînd toate cunoştinţele pe care le avem, am putea proteja recoltele fără a dăuna mediului natural".

● „Pămîntul, de care omul depinde pentru asigurarea hranei sale, a suferit grav. 500 de milioane de hectare de terenuri arabile s-au pierdut deja prin eroziune şi salinizare, două treimi din suprafeţele împădurite ale lumii au fost pierdute pentru producţie, 150 de specii de păsări şi animale au dispărut, ca urmare a acţiunii omului. Circa 1 000 de specii sau rase de animale sălbatice au devenit rare sau sînt în pericol. Eroziunea şi deteriorarea solurilor, despăduririle, pagubele pricinuite bazinelor fluviilor, distrugerea vieţii animale şi vegetale continuă şi chiar se accelerează în unele regiuni".

● „În absenţa unui control şi a unei gestiuni sănătoase, epuizarea resurselor marine va continua ; faptul că omenirea depinde, tot mai mult, de mare, ca resursă de proteine, face necesară o exploatare judicioasă a resurselor acesteia. Poluarea apelor mării constituie o ameninţare permanentă pentru productivitatea sa viitoare".

Prin asemenea exemple, U Thant îşi propunea să tragă un semnal de alarmă asupra pericolelor ce ameninţă — ca niciodată, într-o asemenea măsură, în istoria planetei — mediul de viaţă al omului, remarcînd, totodată, că, „pînă acum, s-a acordat atenţie mai mult cercetărilor în domeniile ştiinţelor fizice decît în cele ale ştiinţelor biologice şi sociale ; chiar în ţările cele mai avansate, elaborarea programelor de cercetări este, rareori, inspirată de o concepţie ecologică şi integrată". Şi secretarul general al O.N.U. concluzia : „Toate ţările lumii sînt ameninţate de pericole care au luat deja proporţii alarmante. Pentru a le depăşi, este necesar să se prevadă măsuri pe plan local, regional, naţional şi internaţional".

Un deziderat care — cu toate măsurile ce au început a fi luate, în răstimpul ce a trecut de la lansarea acestui apel — îşi aşteaptă, în continuare, împlinirea.

Corneliu Vlad

(va urma)

Dezastrul ecologic din Alaska

– după o lună –

La 24 martie, petrolierul „Exxon Valdez" se ciocnea de recifuri ascunse de apă, în strîmtoarea Prinţul William, la scurt timp după ce părăsise portul Valdez, şi 300 000 de barili de petrol se revărsau în apele reci ale Alaskăi, producînd cea mai mare „maree neagră" din istoria Statelor Unite (cf. nr. 14 a.c.). O lună mai tîrziu se disting mult mai bine proporţiile catastrofei ecologice.

Concernul „Exxon" şi-a asumat răspunderea de îndată, dar amploarea mareei negre, condiţiile speciale ale regiunii septentrionale şi lipsa întregului echipament necesar (şi în cantitatea cerută) au îngreunat mult procedurile de curăţire. Pe de o parte, în petrolier mai rămăseseră peste 40 milioane galoane de petrol care trebuiau extrase şi transportate în port, pentru a se evita o nouă revărsare în mare. Pe de altă parte, trebuia acţionat rapid şi prin diverse metode pentru a stăvili întinderea petei de petrol. Concernul „Exxon" n-a reuşit să facă faţă tuturor acestor solicitări simultane, încît, la relativ scurtă vreme, a fost aspru criticat şi s-a impus necesitatea intervenţiei organelor federale.

În urmă cu aproape trei săptămîni, preşedintele George Bush anunţa un plan de implicare mai amplă a guvernului federal în operaţiunile de curăţire, secretarul transporturilor, Samuel Skinner, urmînd să servească de legătură personală a preşedintelui cu eforturile respective. „Munca de curăţire a petrolului atît din mare, cît şi din zonele din apropierea ţărmului va fi masivă, prelungită şi chinuitoare, a spus preşedintele. Nimic din ce putem face nu va rezolva această problemă în scurt timp. Mai degrabă, trebuie să ne pregătim pentru un efort îndelungat şi susţinut (...). Scopul nostru ultim trebuie să fie restabilirea completă a ecologiei şi economiei în strîmtoarea Prinţul William, inclusiv prezervarea peştilor, mamiferelor marine, păsărilor şi altor sălbăticiuni". Preşedintele Bush a cerut Departamentului apărării să participe la eforturile de curăţire ; sprijinul militar, coordonat de generalul maior J.D. Smith, a şi început. Comandantului Pazei de coastă a S.U.A., Paul Yost, i s-a cerut să supervizeze toate acţiunile de curăţire, iar lui William Reilly, administratorul Agenţiei pentru protecţia mediului înconjurător (EPA), să se ocupe de planurile pe termen lung de refacere ecologică.

Deşi nici chiar astăzi costurile de curăţire nu pot fi evaluate în întreaga lor amploare, Paul Yost le estima la aproximativ un milion de dolari pe zi şi, în faza finală ,la între 100 şi 200 milioane dolari. Evident, şi în funcţie de momentul încheierii acţiunilor. Se doreşte ca operaţiunea de curăţire să se termine cel tîrziu în luna august, adică înaintea apariţiei iernii polare, dar, potrivit altor opinii, activitatea se va putea încheia, în cel mai fericit caz, în luna septembrie, cu daune şi mai mari pentru mediul înconjurător.

Administratorul EPA declară că una din principalele priorităţi este aducerea la locul dezastrului a celor mai calificaţi oameni de ştiinţă. „Căutăm în întreaga lume — a spus el — cele mai bune resurse ştiinţifice disponibile : oameni care au avut de-a face, pînă acum, cu asemenea dezastre şi cărora dorim să le cerem consultaţii". Pe de altă parte, William Evans, directorul Administraţiei naţionale pentru atmosferă şi oceane, declara că „obiectivul următoarelor luni şi al anilor viitori va fi să determinăm ce trebuie făcut pentru restabilirea şi înlocuirea peştilor şi celorlalte resurse naturale pierdute ca urmare a accidentului".

Cu toate că cifrele exacte încă lipsesc, întrucît pata de petrol n-a fost înlăturată, imaginea dezastrului ecologic din Alaska este cît se poate de elocventă. Mareea neagră s-a întins pe o suprafaţă de peste 5000 kmp, cuprinzînd, firesc, şi unele insulite din respectiva strîmtoare, precum Needles, mai toate leagăn al unei bogate şi rare faune. Mii de peşti şi sute de păsări şi mamifere marine au pierit, dar impactul principal încă nu s-a produs, deoarece, abia în această perioadă, milioane de animale migratoare se întorc, din sud, în această regiune pînă acum una dintre cele mai curate ale lumii. O parte din petrol s-a evaporat, alta a fost dispersată prin felurite metode, dar suprafaţa s-a extins prea repede pentru forţele de care dispunea concernul „Exxon". Pe lîngă ajutorul federal, au sosit echipe de ajutorare din Uniunea Sovietică, R.F. Germania, Danemarca, Finlanda şi Irlanda. Vremea proastă era, în urmă cu vreo zece zile, unica ştire bună din zonă, deoarece valurile mari şi vînturile puternice ar fi ajutat, potrivit experţilor, la îndepărtarea mareei de ţărmuri şi la dispersarea în apele reci ale mării. Desigur, o ştire numai parţial bună, deoarece amestecul petrolului cu apa mării şi scufundarea sa are consecinţe nefaste pe termen lung : ingerat de plancton, acest amestec devine hrană otrăvitoare pentru peşti, şi fauna marină tot va avea de suferit.

Concernul „Exxon" s-a angajat să plătească daune în valoare de 15 milioane de dolari pentru producerea dezastrului. Suma va creşte cînd se vor stabili, ulterior, alte obligaţii ale companiei. În urmă cu aproape două săptămîni, concernului i s-a dat un ultimatum de 24 de ore pentru a prezenta un plan detaliat de curăţire a mareei. Căpitanul Joseph Hazelwood a fost arestat şi dus pentru proces la New York, unde a fost eliberat pe o cauţiune de 25.000 dolari. Controversa în jurul său şi a producerii accidentului continuă. După cum se ştie, s-a afirmat, de la început, că Hazelwood era în stare de ebrietate în momentul accidentului şi lăsase comanda secundului, care nu dispunea de un permis pentru dirijarea navelor în apele interioare (cum sînt socotite cele din strîmtoarea Prinţul William). Probele luate ulterior au constatat prezenţa alcoolului în sînge. „The Boston Globe" scria că „Exxon" era la curent de peste doi ani cu faptul că Hazelwood are probleme cu băutura şi că un fost secund al căpitanului deschisese chiar un proces şi ceruse două milioane dolari daune. Dar avocaţii lui Hazelwood afirmă, acum, că acesta n-ar fi băut decît **după** producerea accidentului. E adevărat, spun ei, că Hazelwood a lăsat comanda lui Gregory Cousins, care, la rîndul său, a trecut-o lui Robert Kagan, lipsit cu totul de experienţă, dar accidentul s-ar fi produs datorită unor defecţiuni ivite în sistemul pilotării automate şi de corectare a direcţiei. Evident, urmează complicate cercetări.

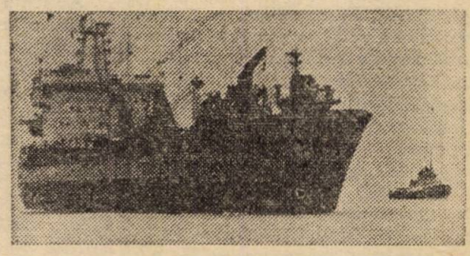

Nava sovietică „Vaidagubsky" părăsind portul Korsakov, din insula Sahalin, pentru a se îndrepta spre Alaska, unde va sprijini eforturile specialiştilor americani

Săptămîna trecută, Lawrence Rawl, preşedintele companiei „Exxon Corp.", declara că, potrivit planurilor concernului, au fost curăţate 488 km de ţărmuri. Rawl a recunoscut, însă, că problemele logistice sînt enorme. Planul de urgenţă al companiei prevede mobilizarea a 4000 persoane şi a sute de vase, la începutul lunii iunie, pentru curăţirea zonei contaminate. Funcţionarii guvernamentali din Alaska au declarat că planul e insuficient, întrucît nu acoperă întreaga regiune atinsă de maree. Guvernatorul statului Alaska, Steven Cowper, continuă să insiste pentru un ajutor federal mai substanţial şi a solicitat Congresului puteri speciale pentru perioada de criză sau o lege marţială : „Am fost martorii unei confuzii, a lipsei de coordonare şi a unei întîrzieri de neiertat în a face faţă dezastrului din strîmtoarea Prinţul William".

S. T.

Fuziunea nucleară controlată — noi experimente

După anunțarea, de către profesorul Martin Fleischmann, de la Universitatea Southampton, Marea Britanie, și profesorul Stanley Pons, de la Universitatea Utah, S.U.A., a rezultatelor obținute în producerea reacției controlate de fuziune nucleară, numeroase centre de cercetare și-au îndreptat atenția spre această problemă, iar scepticismul manifestat inițial de către mulți oameni de știință a fost înlocuit de sentimentul că ar putea fi vorba de o descoperire cu totul deosebită (vezi „Lumea" nr. 13 și nr. 16). Într-un timp relativ scurt, numeroși savanți au anunțat obținerea unor rezultate asemănătoare (a se vedea și rubrica „Accente" din acest număr). De curînd, agenția italiană „ANSA" a publicat un articol care vine cu noi precizări privind realizarea fenomenului respectiv, metoda folosită fiind diferită de cea a cercetătorilor americani.

În laboratoarele Institutului Național pentru Energie Atomică (E.N.E.A.) din Frascati (în apropiere de Roma) — anunță agenția „ANSA" — a fost realizată fuziunea nucleară „la rece". În felul acesta, Italia este a treia țară din lume — după S.U.A. și U.R.S.S. — în care s-a obținut fuziunea la rece într-un laborator public de cercetare și cu rezultate care pot fi verificate de către comunitatea științifică. De asemenea, Italia devine prima țară din lume în care fuziunea la rece a fost realizată printr-o experiență în care s-a utilizat o metodă diferită de cea folosită de Fleischmann-Pons și Jones.

La „întrecerea" pentru repetarea acestor experiențe participă multe țări și unele dintre ele au anunțat că au refăcut, cu succes, experiența dar fără să furnizeze acele amănunte ce pot demonstra, din punct de vedere științific, rezultatul, adică „contabilizarea" neutronilor emiși care constituie „dovada" reacției de fuziune obținute. În Statele Unite, după anunțul făcut de Fleischmann-Pons și de Jones în cele două universități „concurente" din statul Utah, experiența a fost repetată (dar fără să fie oferite amănunte) la Universitatea „Agricultural and Mechanical" din Texas, în cea din Atlanta și în laboratoarele Brookhaven din statul New York, unde au fost observate „unele semne" de fuziune.

„Rețeta" folosită în experiența de la Frascati se evidențiază prin originalitate și demonstrează că această cale a fuziunii la rece, abia inițiată, trebuie încă să fie explorată. Metoda lui Fleischmann și Pons se bazează pe o reacție care are loc într-un electrod de paladiu introdus într-o soluție electrolitică (adică cu deuteriu, sub formă de „apă grea"). S-a observat o puternică emisie de neutroni și de căldură dar, în timp ce emisia de neutroni pare să se datoreze, aproape în mod cert, unei reacții de fuziune, există încă incertitudini cu privire la originea emisiei de căldură. Metoda lui Steven Jones se bazează tot pe o soluție electrolitică de „apă grea", cu un electrod de titan ; s-au observat neutroni (chiar dacă în mai mică măsură decît cei înregistrați în experiența precedentă), dar nu și o emisie de căldură. Metoda utilizată de oamenii de știință de la Frascati constă în absorbția, de către un electrod de titan, a deuteriului sub formă gazoasă ; s-au obținut neutroni, dar căldura nu a fost încă evaluată.

În cadrul unei conferințe de presă, fizicianul Francesco Scaramuzzi, de la Centrul E.N.E.A., din Frascati, a făcut unele precizări în legătură cu experiența realizată. Astfel, el a arătat că procedeul utilizat nu este de tip electrolitic, ca acela al lui Fleischmann-Pons și Jones, adică cu electrozii legați la o sursă de energie electrică și introduși în apă grea, de unde deuteriul este „comprimat" în electrodul de paladiu (sau de titan în cazul lui Jones). Este vorba de așa-numita metodă „pe faze", în cazul în speță lichidă și gazoasă. În experiența de la Frascati s-a folosit o bară de titan de cîțiva centimetri care a fost dopată cu deuteriu gazos. Bara ar fi produs, astfel, între 200 și 500 de neutroni, numărați în cîteva ore. Totul a fost, apoi, răcit cu azot lichid. Ulterior, s-a anunțat că titanul folosit nu era sub formă de bară, ci de șpan : o cantitate de 50 cm cubi, într-un recipient mic. Energia degajată a avut niveluri maxime de o mie de neutroni pe secundă, adică un centimetru cub ar fi produs 20 de neutroni pe secundă.

Francesco Scaramuzzi nu a precizat ce cantitate de energie a fost introdusă și ce cantitate a fost obținută. În această fază inițială a experienței, nu s-a urmărit cuantificarea și a altor produse tipice reacțiilor nucleare, ca de pildă tritiul. „Secretul" experienței oamenilor de știință italieni pare să rezide în modificarea structurii cristaline a titanului — un metal deosebit de „vorace" de deuteriu. În esență, structura cristalină a titanului a fost astfel modificată încît să dirijeze, în anumite direcții, atomii de deuteriu (cu care a fost „dopat" titanul), unii împotriva celorlalți, pînă la obținerea fuziunii.

E.N.E.A. a anunțat că va prezenta cererea de brevetare a metodei utilizate la Frascati.

Multe alte centre de cercetare din Italia desfășoară, în prezent, experiențe cu privire la fuziunea la rece pe baza celor realizate de oamenii de știință americani — arată, în continuare, agenția citată. Consiliul Național al Cercetărilor (C.N.R.) a inițiat un „proiect strategic" pentru a coordona activitatea institutelor sale de cercetare în acest sector. Alte experiențe se desfășoară în laboratoarele I.N.F.N. din Catania, la Universitatea „La Sapienza" din Roma și, peste puțin timp, și în laboratoarele din Gran Sasso (Bologna).

La 18 aprilie, și Consiliul Național al Cercetărilor (C.N.R.) a realizat fuziunea la rece. Experiența a fost efectuată tot la Frascati, în laboratorul Institutului de fizica materiei, de către un grup de patru cercetători, conduși de prof. Paolo Perfetti. Ea a fost realizată „combinînd" experiența efectuată de Steven Jones cu aceea realizată de E.N.E.A. la Frascati. În cazul celulei electrolitice, a fost aplicat principiul răcirii electrodului, iar ca electrod s-a folosit un fir subțire de paladiu. Emisia unui „flux consistent de neutroni" (de cinci ori mai mare decît aceea a fondului natural) s-a înregistrat cînd electrodul a fost extras din celula electrolitică, încălzit la cîteva sute de grade și, apoi, răcit. Tocmai în timpul răcirii, neutronii (dovada fuziunii nucleare produse) au început să se degajeze din paladiu timp de cîteva zeci de minute.

■

Iată, însă, că, în ultimele zile, agențiile de presă au transmis o serie de știri prin care cercetători dintr-o serie de țări se arată nu numai sceptici, dar încearcă să

• Gheţarii: rezervoare de apă pentru agricultură

Timp de trei ani, un grup de cercetători de la Academia de Științe a R. P. Chineze a întreprins studii aprofundate în zonele muntoase din nord-vestul țării, unde se află numeroși gheţari. Specialiștii chinezi au ajuns la concluzia că aceștia păstrează o rezervă de apă, sub formă de gheață și zăpadă, cu un volum total de 505,2 miliarde mc. După prezentarea datelor studiului, s-a recomandat utilizarea în agricultură sau în zootehnie a acestui însemnat potențial hidraulic, mai ales în provincia Xinjiang de vest. Aici se află majoritatea acestor gheţari, apa provenită din zăpezi reprezentînd, practic, sursa principală pe timpul verii.

• Cea mai scăzută temperatură

Un grup de fizicieni americani de la National Bureau of Standards, de la Universitatea din Connecticut și de la cea a statului New York au obținut un nou record în domeniul temperaturilor joase, coborînd temperatura unor atomi de sodiu pînă la 45 milionimi de grade Kelvin, adică aproape —273°C. În acest scop, oamenii de știință au folosit tehnica răcirii cu laser : o rază laser este dirijată spre atomii de sodiu, care în anumite condiții emit mai multă energie decît absorb, pierzînd astfel treptat energia lor termică. Limita teoretică a acestui tip de răcire era estimată pînă acum la 275 microkelvini. Din această cauză, fizicienii americani au fost atît de surprinși de rezultatul obținut de ei, încît au repetat experiența de patru ori pînă s-au hotărît să publice raportul cu privire la performanța realizată. Conform opiniilor lor, această experiență dovedește că un gaz se poate răci la temperaturi mai joase decît cele prevăzute pînă acum.

infirme teoriile privind fuziunea la rece.

Astfel, agenția „DPA", din RFG, arată că profesorii Gerhard Kreysa de la Societatea vest-germană pentru aparate chimice din Frankfurt, Guenter Marx de la Universitatea liberă din Berlinul occidental și Walfried Plieth de la Institutul pentru chimie fizică (Berlinul occidental) au declarat într-o conferință de presă, că au reeditat experiența și că neutronii înregistrați și importanta degajare calorică se explică printr-o combustie catalitică între deuteriul în contact cu electrodul de paladiu și oxigenul din aer. Această căldură nu poate fi, însă, utilizată, deoarece cantitatea de energie necesară pentru a o produce este superioară cantității obținute, au afirmat profesorii vest-germani.

De asemenea, agenția „DPA" menționează că o experiență franceză destinată să reproducă condițiile experienței fuziunii la rece, făcută de profesorii Martin Fleischmann și Stanley Pons, nu a permis, la capătul a șase ziile, „să se pună în evidență prezența de neutroni rapizi asociați cu electroliza apei", a anunțat Centrul Național de Cercetări Științifice (CNRS). Experiența a avut loc la CNRS — Grenoble, la laboratorul Bugey (estul Franței). CNRS a anunțat că o altă experiență, exclusiv franceză, realizată de echipe de la CNRS și de la Comisariatul pentru Energie Atomică, se desfășoară sub tunelul Frejus, la frontiera franco-italiană.

Oamenii de știință chinezi — relevă agenția „China Nouă" — și-au exprimat, și ei, scepticismul în ce privește experiența „fuziunii la rece". Fizicieni și chimiști de seamă, din cele mai importante institute de cercetări din China, și-au exprimat, la o întrunire, neîncrederea în valabilitatea acestei experiențe științifice. Profesorul Qing Chengrui, cercetător la Institutul de fizică teoretică al Academiei de Științe a Chinei, a declarat că, în cazul în care fuziunea cu deuteriu (efectuată în SUA) a produs o cantitate atît de mare de căldură pe cît se afirmă, ar fi trebuit să producă și o cantitate enormă de neutroni. Lucrul acesta nu s-a întîmplat, însă, în cazul experienței profesorului Fleischmann, a precizat Qing. Potrivit profesorului Fleischmann, în timpul experienței sale, atomii de deuteriu absorbiți de paladiu au fuzionat, dînd naștere la atomi mai grei, eliberînd căldură, dar un număr mic de neutroni. „Nu cred că toată căldura produsă a fost rezultatul fuziunii deuteriului. Trebuie, mai întîi, să confirmăm dacă este sau nu vorba de o reacție nucleară sau de o reacție chimică, sau dacă experiența în sine este adevărată sau falsă", a relevat dr. Qiu Zhaoming, fizician întors de curînd de la o conferință internațională pe tema „fuziunii la rece".

În decursul ultimelor săptămîni, o serie de laboratoare din China, dotate cu instalații de testare, paladiu și detectori sensibili, au încercat să repete experiența. Pînă în prezent, nici unul nu a confirmat că „fuziunea la rece" are loc cu adevărat. Un cercetător de la Institutul de chimie aplicată din Changchun a declarat : „Dacă fuziunea la rece a avut cu adevărat loc și a produs o cantitate de căldură atît de mare, echipamentul sofisticat al laboratoarelor noastre ar fi trebuit să o detecteze. Dar rezultatul obținut de noi este zero".

Fizicianul He Zuoxiu, membru al Academiei de Științe a Chinei, a relevat însă că, „în pofida puternicei mele neîncrederi față de această nouă teorie, ea reprezintă ceva ce merită cercetat".

Invincibila cunoaștere

Sublimă și înfricoșătoare îndrăzneala omului de știință auto-încarcerat în laboratorul său, acolo unde frontierele cunoașterii nu au nici densitate, nici aroganță... Nu cunosc un curaj mai înalt, mai pur și mai puțin ostentativ, decît cel al omului de știință. În tăcerea inviolabilă a bancului său de lucru, savantul își asumă, cu o tenace luciditate, riscul de a nu ajunge la capătul unei descoperiri în răstimpul propriei sale vieți. Arareori, un om al literelor, al picturii sau sculpturii, al muzicii își permite anonimatul sacru al unei opere unice, poate nicicînd finite. Poetul sau scriitorul, compozitorul sau sculptorul își pavează, firește dramatic, drumul către celebritate cu zeci de creații. Care îi vor confirma sau nu atingerea pragului de la care viața se poate desțăma, împăcată, în umbra operei.

Savantul intră în scena lumii pe un drum mai complex, plin de capcane și concurențe, adesea neloiale. Aceasta nu exclude celebritatea unora încă din tinerețe și nici strălucite cariere potențate de la un deceniu la altul. Există, în acest chimism al succesului, al tragediilor secrete și al împliniriior fulminante și publice, cîte un punct critic de la care invenția îl ridică în stratosfera istoriei nu numai pe autor, dar și epoca sau epocile ce îi urmează.

Ca și în artă și în știință, timpul decantează valorile, cizelează ierarhii, selectează și contabilizează. Posteritatea, imperturbabilă și de cele mai multe ori obiectivă, pune lucrurile în ordine și clasează excesele. Uneori, invenția depășește plauzibilul, sparge toate plafoanele progresului, propulsează geniul uman, în genere, pe o verticală absentă în panoplia celor mai optimiste premoniții. Invenția în sine se desparte de autor, devine bun al omenirii și pîrghie a civilizației. Formidabilul interes manifestat, în aceste zile, de experți din întreaga lume față de posibilitatea realizării fuziunii nucleare la temperatura mediului ambiant semnalizează tocmai stadiul avansat al unei asemenea aventuri de laborator cu efecte — dacă faptele de cercetare vor fi probate — incalculabile.

O asemenea fuziune ar rezolva întreaga problemă a energeticii pe Terra : cu numai cîțiva litri de apă grea s-ar putea alimenta cu energie un oraș mediu, timp de mai multe mii de ani ! O asemenea perspectivă, care a ieșit din domeniul fantasticului și a intrat în realitatea laboratoarelor, scurt-circuitează toate scenariile și pesimiste, și optimiste, care s-au aglomerat în acest domeniu crucial al activității umane.

Cei doi oameni de știință, Stanley Pons, de la Universitatea americană Brigham Young (statul Utah), și Martin Fleischmann, de la Universitatea din Southampton (Marea Britanie), — despre a căror descoperire revista noastră a relatat în numerele trecute — afirmă că au reușit să obțină fuziunea, efectuînd o electroliză cu apă grea (în care atomii de hidrogen sînt înlocuiți cu izotopul lor, deuteriul), prin intermediul electrozilor de paladiu și de platină.

Referindu-se la acest prag crucial, agenția „ANSA" notează : „La Centrul de cultură științifică «Ettore Majorana», din localitatea siciliană Erice, a avut loc primul seminar consacrat fuziunii nucleare la rece, la care au participat cunoscuți fizicieni din numeroase țări, între care Martin Fleischmann și Steven Jones, cei doi oameni de știință care își dispută întîietatea realizării fuziunii nucleare la temperatura mediului ambiant. Fuziunea la rece nu va prezenta riscuri, dar nici nu va putea fi realizată pe scară comercială, decît peste 10 sau 20 de ani — au apreciat numeroși participanți la acest seminar, consacrat, în special, prezentării de către M. Fleischmann a experienței sale, asupra căreia el nu a oferit, totuși, detaliile așteptate. În cazul în care va duce, într-adevăr, la fuziunea atomilor de hidrogen, această experiență ar putea permite obținerea unei surse de energie inepuizabile".

La rîndul său, „TASS" remarcă : „Nu este exclus ca 1989 să intre în istoria civilizației umane drept anul în care oamenii de știință au descoperit, se pare, cea mai scurtă cale spre atingerea unui vechi obiectiv — utilizarea sintezei nucleare drept sursă de energie. Sub conducerea profesorului Runar Kuzmin, cercetătorii Laboratorului de fizică a corpurilor solide din cadrul Facultății de fizică a Universității din Moscova au confirmat experimentele colegilor americani privind realizarea sintezei nucleare la temperatura camerei.

Încă din anii 1981—1982, profesorul Kuzmin și docentul Vladimir Vișotki au publicat lucrări teoretice în revista «Scrisori către revista de fizică tehnică», în care se arată că există, în principiu, posibilitatea realizării sintezei nucleare la temperatura camerei. «Cînd, la sfîrșitul lunii martie, am aflat despre efectuarea acestor experimente la Universitatea din Utah, am hotărît să le repet imediat», a afirmat savantul sovietic.

În ultimele două săptămîni, Runar Kuzmin, împreună cu cercetătorii Boris Svilkin și Evgheni Saharov, a efectuat aproximativ 20 de experimente care au confirmat posibilitatea sintezei nucleare la temperatură joasă. «Experimentele sînt surprinzător de simple», a spus omul de știință. El a explicat că cercetătorii au folosit un vas cu capacitatea de un litru și jumătate, în care au turnat un pahar de apă grea, în ale cărei molecule atomii de hidrogen sînt înlocuiți de izotopul acestuia — deuteriul. În apa grea s-a adăugat sare obișnuită, precum și alte săruri. În cadrul primei serii de experimente, electrozii — catodul și anodul — au fost fabricați din titan și paladiu, apoi ambii din titan, în cadrul celei de-a doua serii de experiențe. Prin electrozi a fost transmis un curent de mare intensitate. S-a observat încălzirea apei pînă la punctul de fierbere și, cu ajutorul unui detector, s-a înregistrat o eliberare rapidă de neutroni".

Indiferent de fusul orar al invenției, punerea ei în stare de funcționare va ridica globul, mai repede și mai apăsat, la o nouă temperatură a progresului. Fie ca aspectele militare ale unei asemenea revanșe a geniului uman să nu se poată concepe cu nici un preț...

Radu Budeanu

POSTA REDACȚIEI

Oceanul Indian — zonă a păcii

Ioan Ștefan, Brașov. Organizarea unei conferințe internaționale în vederea elaborării unui acord referitor la transformarea Oceanului Indian într-o zonă a păcii este prevăzută pentru anul viitor, la Colombo, capitala Sri Lankăi. Pregătirea acestui forum se află în atenția Comitetului Special al O.N.U. pentru Oceanul Indian, care a avut, recent, o ședință la sediul din New York al Națiunilor Unite.

De asemenea, de curînd, a avut loc în orașul Victoria, capitala arhipelagului Seychelles, a șaptea sesiune a Comisiei ministeriale pentru Oceanul Indian. Participanții — reprezentanți ai statelor Madagascar, Mauritius, Insulele Comore, Seychelles, precum și Reunion (teritoriu francez de peste mări) — au semnat o serie de documente referitoare la structura și direcțiile strategice de activitate ale comisiei. A fost aprobat „planul de acțiuni" al acestui organism economic regional pe perioada următoare, prevăzînd realizarea unor ample proiecte în domeniul turismului, pescuitului, exploatării resurselor maritime, dezvoltării transporturilor maritime, ocrotirii mediului înconjurător, extinderii comerțului și schimburilor culturale. S-a apreciat că, prin rezultatele sale, a șaptea sesiune a Comisiei ministeriale pentru Oceanul Indian deschide un nou capitol în colaborarea regională.

(În regiunea Oceanului Indian trăiește aproximativ o treime din populația globului). **(L.E.)**

Devize (III)

Mihai Mihăilă, București. Convertibilitatea monedei naționale implică practicarea unui curs unic al acesteia indiferent de operațiunile în care este folosită (comerț exterior, tranzacții financiare, turism etc.). Acesta este un curs al pieței, care se formează ca rezultantă a influenței unor factori multipli : situația general-economică și a plăților externe ale țării respective, evoluția prețurilor pe piața internă (care determină puterea de cumpărare internă a monedei) comparativ cu cea de pe alte piețe (de care depinde puterea de cumpărare externă, adică în alte valute, a monedei în cauză), perspectivele economico-financiare (în funcție de care se manifestă tendințe de încredere sau neîncredere în moneda respectivă), politicile economice guvernamentale, intervențiile autorităților monetare pe piața transferurilor valutare etc.

În cazul monedelor cu o largă convertibilitate, cursul monedei naționale apare ca efect al tranzacțiilor ce se efectuează pe piața transferurilor valutare. În fiecare țară cu o asemenea monedă, transferurile monedei naționale în și din valute străine, executate atît de rezidenți cît și de nerezidenți, sînt efectuate prin banca centrală sau bănci autorizate (acestea, în majoritatea țărilor ale căror monede au, actualmente, o convertibilitate largă, fiind bănci particulare), ceea ce duce la crearea unei piețe pe care se formează, în funcție de cerere și ofertă (care include influența multiplilor factori anterior menționați), cursul monedei naționale în raport cu celelalte monede transferabile sau convertibile. În unele țări, unde pe piață se efectuează transferuri valutare de amploare și nu numai între moneda națională și valute străine, ci și între diverse valute străine, se constituie burse de devize, în care se stabilesc, zilnic, cursurile principalelor monede cu semnificație internațională (cursuri ale fiecăreia în raport cu celelalte). Cursurile pentru o monedă, formate la o bursă de devize, nu corespund strict celor de la alte burse de devize — de pildă, cursul dolar/yen nu este același la New York, Tokio sau Londra —, dar sînt foarte apropiate, întrucît piața transferurilor valutare este o piață mondială, cu un nivel de comercializare de circa 150 miliarde dolari zilnic. Această amploare deosebită a transferurilor valutare (dintr-o monedă convertibilă în alta) este legată de generalizarea, de la jumătatea anilor '70, a „cursurilor de schimb fluctuante" pentru principalele monede convertibile, stabilirea cursurilor fiind lăsată pieței (fără intervenția curentă a autorităților monetare pentru susținerea lor în anumite limite bine precizate, cum fusese anterior, în perioada postbelică, în condițiile „cursurilor de schimb fixe"). Fluctuația permanentă a cursurilor principalelor monede convertibile a plasat ansamblul plăților și încasărilor în tranzacțiile internaționale sub semnul incertitudinii, deschizînd o imensă piață de transferuri valutare efectuate în vederea fie a evitării riscurilor rezultînd din această fluctuație, fie a exploatării, prin manevre speculative, a instabilității valutare în scopuri de profit. Fapt este că, în prezent, cea mai mare parte din transferurile valutare efectuate constituie nu transferuri de fonduri dintr-o monedă în alta pentru mijlocirea unor plăți reclamate de tranzacții „reale" (comerciale, financiare), ci preschimbări valutare în scopuri speculative (pentru protecție împotriva riscurilor valutare sau, pur și simplu, pentru realizarea de profituri fără desfășurarea unei activități economice, comerciale sau financiare propriu-zise). **(I. S.)**

Virgil Constantinescu, București. În momentul de față, exploatarea mondială a resurselor piscicole este de peste 90 milioane tone anual, față de 20 milioane tone, în primii ani de după al doilea război mondial (surse FAO). Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură prevede că, la sfîrșitul acestui secol, totalul cererii mondiale de pește va atinge 100—110 milioane tone și că multe specii, în special de crustacee, vor fi pe cale de extincție, din cauza pescuitului excesiv. Directorul general al FAO, Edouard Saouma, atrăgea recent atenția că o atare situație reclamă o acțiune concertată a tuturor națiunilor lumii.

„Avionul hipersonic"

Viorel Cosma, București. Cercetările asupra avionului hipersonic, în măsură să parcurgă ruta New York — Tokio în mai puțin de trei ore, progresează în ritm rapid, datorită mai ales impresionantei puteri de calcul a superordinatoarelor moderne. Potrivit revistei de specialitate „Aviation Week and Space Technology", cercetările asupra proiectului american „X-30" au atins, recent, „teritorii neexplorate" în domeniile tehnologiei motoarelor necesare unui astfel de aparat și aerodinamicii vitezelor înalte. Ele utilizează, zilnic, aproximativ 60 la sută din puterea de calcul a superordinatoarelor existente în Statele Unite.

Avionul hipersonic va decola ca un avion clasic și va fi propulsat pe o orbită joasă (45 km altitudine), la o viteză de peste 26 000 km/h, înainte de a reintra în atmosfera terestră. În decurs de cîțiva ani — susțin experții — această tehnologie ar putea transforma în piese de muzeu avioanele de transport clasice, fie ele civile sau militare. Proiectul, al cărui cost este estimat la aproximativ 3,3 miliarde dolari, urmează să fie realizat, în colaborare, de Pentagon și N.A.S.A., grupate în cadrul societății National Aerospace Plane/Avion Aerospatial (NASP). Britanicii, care efectuează, la rîndul lor, cercetări asupra unui avion similar — HOTOL —, s-ar putea asocia cercetărilor, scrie revista. Societatea franceză „Aerospatiale" este, de asemenea, interesată de proiectul menționat. Japonia nu lipsește nici ea din această cursă și, potrivit publicației citate, la Tokio se consacră cercetărilor fonduri la fel de importante ca și la Washington.

Avionul hipersonic va recurge, probabil, la două tipuri de motoare diferite : un motor rachetă, care va plasa avionul pe orbită, și statoreactori alimentați cu hidrogen, care vor funcționa la mare înălțime. Statoreactorul, pus la punct de inginerul francez René Leduc, nu are nici o piesă mobilă ; concepția lui simplă și puterea pe care o poate dezvolta fac din el „candidatul" ideal pentru dotarea avionului hipersonic. Datorită superordinatoarelor, cercetătorii de la NASP au putut realiza, pentru prima dată, un „model informatic", ce simulează fluxul de aer extrem de complex care va circula cu o viteză foarte mare în interiorul statoreactorului — precizează publicația. Machetele sînt, de asemenea, în curs de construcție, realizate cu ajutorul N.A.S. (Simulator Numeric Informatic), grup de ordinatoare superperfecționate, date în folosință în martie 1987.

Guvernul american speră că primul avion hipersonic va putea zbura în 1993, dar adversarii proiectului consideră că această dată este prea apropiată. Cheltuielile de realizare a aparatului, mai afirmă ei, s-ar putea tripla, atingînd 10 miliarde dolari.

Pentru moment, trei constructori sînt în competiție pentru realizarea fuselajului avionului : „General Dynamics", „McDonnell-Douglas" și „Rockwell International".

Ion Toader, București. Despre accidentul la care vă referiți, revista noastră a informat, pe larg, în nr. 15 a.c. Era menționată, de asemenea, zona scufundării submarinului torpilor cu propulsie nucleară sovietic — aproximativ 180 km sud-vest de Insula Ursului, în apele internaționale din Marea Norvegiei. În întîmpinarea dorinței dv., publicăm alăturat, localizarea pe hartă a accidentului survenit la 7 aprilie a.c.

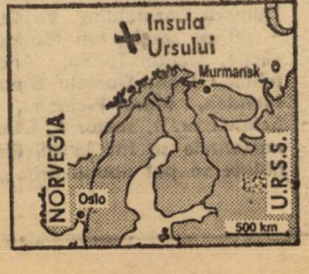

POSTA REDACȚIEI

Orez

Lucia Zugravu, București. Cel mai mare exportator de orez este Thailanda. Ea a exportat, deja, în primul sfert al acestui an, 1,58 milioane tone și se apreciază că, pe întreg parcursul anului, exporturile sale de orez se vor cifra la 5 milioane tone. Aceasta va însemna circa 35 miliarde baht (aproximativ 1,4 miliarde dolari). Principalele produse de export thailandeze sînt orezul, textilele, circuitele integrate. Producția thailandeză de orez — obținută prin două recolte, anual — a fost în continuă creștere în anii din urmă. Cît privește producția mondială de orez, ea a fost — potrivit experților — de circa 453,5 milioane tone, anul trecut, și se așteaptă să atingă 471 milioane tone, anul acesta. Tot anul acesta, se apreciază că volumul schimburilor pe piața mondială a orezului va ajunge la 13 milioane tone, față de 11,6 milioane tone, în 1988. Așadar, Thailandei îi revine aproape jumătate din acest volum, urmată fiind de S.U.A. cu circa 20 procente. **(L.E.)**

Statistici

Ioana Prodan, București. 1. Potrivit unui studiu, publicat de Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.), pînă în anul 2000 este necesar să fie create 600 de milioane de noi locuri de muncă. Datele prezentate de studiu sînt deosebit de critice la adresa societăților multinaționale, demonstrînd că aportul acestora la satisfacerea necesarului de locuri de muncă este nesemnificativ. Companiile transnaționale folosesc, potrivit documentului amintit, un total de 65 de milioane salariați. Dintre aceștia, 43 de milioane activează în sediile centrale, 15 milioane la filialele din alte țări industrializate și doar 7 milioane în țările în curs de dezvoltare, adică acolo unde problema locurilor de muncă este, cu deosebire, acută.

2. Pe primul loc în lume, în ce privește tonajul navelor construite, se află Japonia — cu 4 milioane tone, echivalentul a 37 la sută din producția mondială. Al doilea loc a revenit, în 1988, Coreei de Sud — cu 3,2 milioane tone.

3. Portavionul „Clemanceau" a intrat în dotarea forțelor navale franceze în 1961. El va fi înlocuit, spre mijlocul anului 1996, de un nou portavion, cu un deplasament de 36 000 de tone, purtînd numele „Charles de Gaulle". Construirea noii nave a început la șantierele navale din orașul Brest. Ea va putea găzdui 40 de avioane de luptă și va avea un echipaj de 1850 de oameni. De asemenea, se are în vedere înlocuirea unui alt portavion, „Foch". Costul total al acestui program de modernizare a forțelor navale franceze se ridică la peste 20 miliarde franci.

Victoria Marinescu, Cluj-Napoca. 1. Cristofor Columb (Cristobal Colon — în spaniolă) are un urmaș în persoana lui Cristobal Colon de Carvajal, duce de Veragua. Acesta este cel de-al 20-lea descendent al amiralului care, acum cinci secole, a plecat din portul spaniol Palos în căutarea comorilor Orientului, descoperind, în schimb, America. Urmașul lui Columb proiectează pentru anul 1992 o călătorie spre continentul american, cu replica caravelei „Santa Maria", construită în Spania, cu ocazia împlinirii a 500 de ani de la descoperirea Lumii Noi.

2. Organizația Internațională a Muncii (O.I.M.), cu sediul la Geneva, a fost fondată la 11 aprilie 1919.

3. În 1988, filmul regizorului italian Bernardo Bertolucci, „Ultimul împărat", a primit nouă premii Oscar ale Academiei de artă și științe cinematografice din Hollywood.

Cosmin Corendea, București. Charlie Chaplin s-a născut într-o suburbie londoneză la 16 aprilie 1889.

Coordonatorul rubricii : Rodica Dumitrescu

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

apare în limbile română, engleză, franceză, rusă, germană, spaniolă

17 (1329) 27 aprilie 1989

ARTICOLE, CORESPONDENȚE

Deplină unitate de gînd și acțiune a întregului popor, puternică angajare revoluționară pentru propășirea continuă a patriei, pentru cauza păcii și progresului în lume 1

Cinci decenii de la marea demonstrație patriotică, antifascistă și antirăzboinică de la 1 Mai 1939. Simbol al eroismului muncitoresc în lupta pentru apărarea intereselor supreme ale patriei. dr. Gheorghe Unc 4

O sută de ani de la declararea zilei de 1 Mai ca zi a solidarității internaționale a celor ce muncesc. Constantin Botoran 6

Larg ecou internațional. Marian Ștefan 6

Concept novator, profund mobilizator asupra solidarității internaționale. dr. Aurel Zamfirescu 8

Kyoto. Conferință a O.N.U. asupra dezarmării 10

Orientul Mijlociu. Dificultățile procesului de pace. Crăciun Ionescu 10

Tokio. Context politic incert. Mihaela Brumă 12

Viena. Sensul unor schimbări. Vasile Crișu 13

Afganistan. Evoluții îngrijorătoare. Liana Enescu 14

Beijing. Strategii de dezvoltare pentru țările „lumii a treia" 15

Paraguay. Moment electoral. Anca Voican 16

Washington. „Menuetul bugetar" — primul pas. Stelian Țurlea 18

Iran-Irak. O nouă rundă de negocieri. Ștefan Cârjă 19

Dezastrul ecologic din Alaska 28

1 000 + 1 20–22

PANORAMIC

Întrebările de după Sheffield 23

DIN LUMEA CAPITALULUI 24

SERIAL

Savanții avertizează. Trăim pe o planetă fragilă ! Corneliu Vlad 26

IN LUMEA ȘTIINȚEI

Fuziunea nucleară controlată — noi experimente 29

ACCENTE

Invincibila cunoaștere. Radu Budeanu 30

POȘTA REDACȚIEI 31–32

Colectivul redacțional : Radu Budeanu — redactor șef-adjunct (ediția internațională), Mihaela Brumă, Ștefan Cârjă, Dumitru Constantin, Vasile Crișu, Adrian Dascălu, Radu Dobre, Rodica Dumitrescu, Liana Enescu, Crăciun Ionescu — șef de secție, Ion Madoșa, Ilie Olteanu, Radu Pascal — redactor șef-adjunct, Ilie Șerbănescu, Doina Topor — șef de secție, Stelian Țurlea, Anca Voican, Aurel Zamfirescu — secretar responsabil de redacție. Secretariatul de redacție și tehnic : Oana-Daniela Dinulescu, Mircea Dub, Ana Ghinea, Eliza Iliescu, Adrian Ionescu, Raluca Ionescu, Constantin Mendea, Marin Pieleanu, Maria Simionescu, Ana Maria Tatovici, Angelica Trancă. Revista „Lumea", București, Piața Scînteii nr. 1, sector 1, Oficiul poștal 33, cod 71341, căsuța poștală 33–29, telefon 17 60 10 ; Internațional : 18 50 81. Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRESFILATELIA" — sectorul export-import presă. P.O. Box 12–201, telex. 10 376 prsfir București, Calea Griviței nr. 64–66.

C.P.C.S. 15

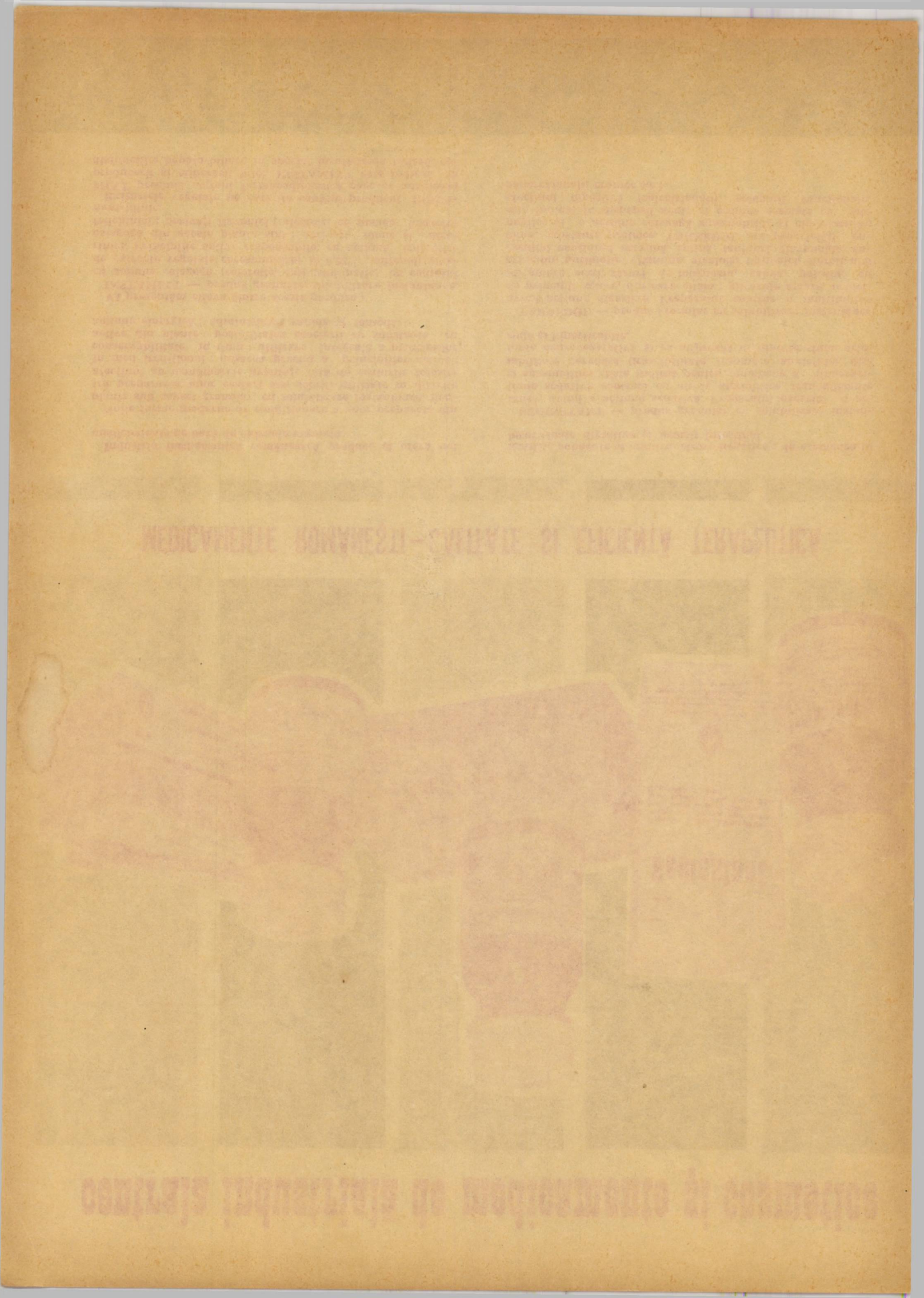

centrala industrială de medicamente și cosmetice

MEDICAMENTE ROMÂNEȘTI – CALITATE ȘI EFICIENȚĂ TERAPEUTICĂ

Industria farmaceutică românească produce și oferă noi medicamente pe bază de extracte vegetale.

Noile forme moderne de condiționare a unor preparate din plante sub aspect granular, cu solubilizare instantanee, pentru prepararea unor ceaiuri sau soluții utilizate în diferite afecțiuni au următoarele avantaje față de ceaiurile folosite în mod tradițional : dozarea precisă a principiilor active ; conservabilitate în timp ; utilizare integrală a principiilor active din plante ; posibilitatea asocierii cu substanțe cu acțiune sinergică ; administrare rapidă și comodă.

Vă prezentăm cîteva dintre aceste produse :

INSTAMIXT — produs granular, solubilizare instantanee, cu acțiune colagogă (coleretic, colecistokinetic), cu conținut de extracte vegetale corespunzător la 0,28% polifenoli cinarinici. Principiile active responsabile, cu acțiune coleretic-colagogă din aceste plante sînt : derivați mono și dicafeilchinici ; derivați flavonici ; alcaloizi cu nucleu benzofenantridinic.

Extractele vegetale pe care le conține produsul INSTAMIXT prezintă acțiuni farmacodinamice care se adresează producerii și eliberării bilei. INSTAMIXT este indicat în disfuncțiile hepato-biliare, în special insuficiența biliară, colecistite subacute și cronice, ciroze hepatice ; de asemenea în insuficiențe digestive și tranzit intestinal.

SEDINSTANT — produs granular cu solubilizare instantanee, avînd o acțiune sedativă. Preparatul exercită o acțiune sedativă centrală cu efecte anxiolitice, tranchilizante și spasmolitice. Este indicat pentru fenomene de hiperexcitabilitate nervoasă (irascibilitate, insomnie, anxietate), distonie neurovegetativă și ca adjuvant în hipertensiune arterială și hipertiroidie.

TARBEDOL — produs granular cu solubilizare instantanee avînd acțiune digestivă. Preparatul conține o multitudine de principii active, din care citățm : glicozide amare, principii amare, acizi, săruri de magneziu, calciu, potasiu, un principiu antibiotic, vitamine, alcaloizi terpenici, steroli, uleiesențial conținînd carvonă, colină, taninuri, flavonoide, enzime, substanțe proteice. TARBEDOL are proprietăți eupeptice și o acțiune colagogă spasmolitică și cicatrizantă ; este indicat în dispepsii acute și cronice asociate cu alte afecțiuni digestive (colecistopatii, colopatii funcționale, pancreatopatii cronice ș.a.).

Lei 5

MUZEUL PRESEI SEVER BOCU
JIMBOLIA
NR. C-79

Nr. 18 4 mai 1989

1 MAI

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Manifestare patriotică a unității întregii națiuni în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

Din actualitatea internațională

EUROPA OCCIDENTALĂ
Luări de poziție împotriva proiectelor NATO de modernizare a rachetelor nucleare tactice

MAREA BRITANIE
Semnificațiile unor teste electorale

PANAMA
Alegeri în contextul tensiunilor în raporturile cu S.U.A.

SERIAL ● 1000+1 ● PUNCTE DE VEDERE

LUMEA

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ

Manifestare patriotică a unității întregii națiuni în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUSESCU

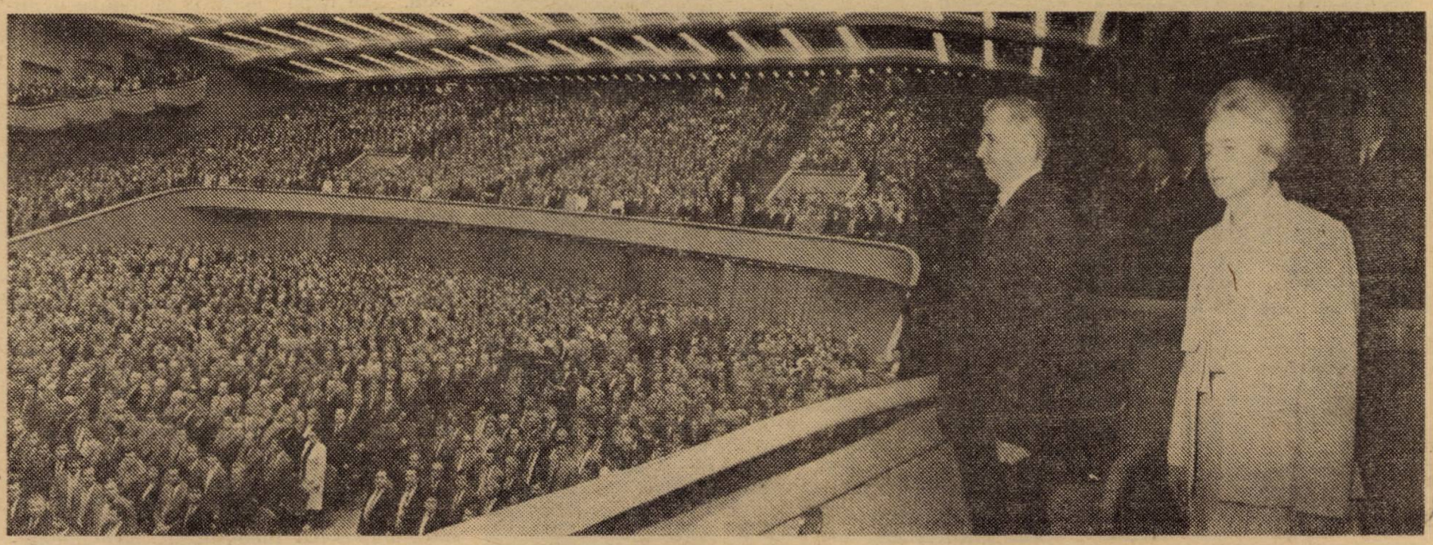

Manifestare patriotică a unității întregii națiuni în jurul Partidului Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU

Poporul nostru, într-o deplină și unanimă unitate în jurul gloriosului Partid Comunist Român, al secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a sărbătorit — la centenarul zilei solidarității internaționale a celor ce muncesc din întreaga lume — a 50-a aniversare a marii demonstrații patriotice, antifasciste și antirăzboinice de la 1 Mai 1939, moment eroic al luptei revoluționare de eliberare socială și națională, pentru apărarea independenței și integrității patriei.

Partidul, clasa muncitoare, întreaga națiune au evocat, în acest înălțător și emoționant moment aniversar, impresionanta manifestație populară de acum cinci decenii, în organizarea căreia o contribuție determinantă au avut-o eminenții revoluționari și patrioți, ce au intrat pentru totdeauna în istoria patriei, tovarășul **NICOLAE CEAUȘESCU**, tovarășa **ELENA CEAUȘESCU.**

În atmosfera de puternică mobilizare și angajare politică a tuturor oamenilor muncii de a transpune, exemplar, în viață ideile de însemnătate fundamentală pentru progresul multilateral al țării, cuprinse în magistrala cuvîntare a tovarășului Nicolae Ceaușescu la recenta plenară a Comitetului Central, poporul nostru a sărbătorit Ziua Muncii cu încrederea deplină în justețea politicii Partidului Comunist Român, în gloria și măreția României socialiste.

Într-o deplină unitate de gînd, de voință și acțiune, întregul nostru popor a dat, și cu acest prilej, nouă expresie sentimentelor de profundă dragoste, stimă și recunoștință pentru tovarășul Nicolae Ceaușescu — conducătorul eroic al partidului și statului nostru, care, în cei peste 55 de ani de activitate revoluționară și în cei aproape 25 de ani, de cînd, prin voința partidului și a națiunii, se află la cîrma destinelor patriei, a dovedit neasemuitele calități de ctitor al istoriei moderne a României, erou între eroii neamului, personalitate proeminentă a vieții politice contemporane, luptător neobosit pentru cauza socialismului și păcii.

În același timp, toți oamenii muncii din patria noastră au dat glas celor mai alese sentimente de înaltă stimă, adîncă recunoștință și profund respect față de tovarășa Elena Ceaușescu, strălucit militant revoluționar, eminent om politic și ilustru savant de prestigioasă recunoaștere internațională, pentru magistrala contribuție adusă la elaborarea și înfăptuirea politicii partidului și statului, la promovarea largă a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii în întreaga economie, la propășirea și înflorirea învățămîntului și culturii românești, la cauza păcii și colaborării în lume.

Au fost momente de solemnă și însuflețitoare evocare a drumului revoluționar al clasei noastre muncitoare, al Partidului Comunist Român, momente de profundă trăire națională, cu deplina încredere în justețea acestui drum de glorie și măreție înfăptuiri.

Rememorarea eroicelor fapte ale trecutului de luptă revoluționară, pentru independența, suveranitatea și integritatea patriei — în care ziua de 1 Mai 1939 s-a înscris ca un simbol al unității și eroismului muncitoresc — a relevat, cu putere, forța politică și organizatorică a Partidului Comunist Român, înalta sa răspundere pentru destinele țării. Dominantă, în aceste momente de cinstire a istoriei bogate și eroice a proletariatului român, este conștiința că, sub conducerea secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, partidul s-a dovedit la înălțimea misiunii sale istorice în opera supremă de edificare a unei țări libere și independente, în care poporul, deplin stăpîn pe destinele sale, își făurește, conștient, viitorul de bunăstare și fericire. În continuitatea istoriei bimilenare a patriei, în consens cu marile imperative ale procesului revoluționar național inaugurat acum 45 de ani în România, epoca deschisă de Congresul al IX-lea a dat — sub conducerea tovarășului Nicolae Ceaușescu — adevărata măsură a modului exemplar în care partidul își exercită, plenar, rolul său conducător în acest vast proces de creație socială și națională **cu oamenii pentru oameni, cu poporul pentru popor.** Elaborat și tradus cu consecvență în practică de

partidul nostru, sub conducerea tovarăşului Nicolae Ceauşescu, acest principiu de acţiune politică şi morală stă la baza întregii opere de edificare a societăţii socialiste multilateral dezvoltate şi înaintare a României spre comunism. Deplin confirmate de viaţă, valorile deosebite ale acestui concept privind edificarea noii orînduiri au fost puse în evidenţă în cuvîntarea omagială rostită de tovarăşul Manea Mănescu, membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreşedinte al Consiliului de Stat, în care se subliniază că este meritul istoric al tovarăşului Nicolae Ceauşescu de a fi fundamentat acest genial concept — politic, economic şi social — pe baza trecutului eroic cu care ne mîndrim, a cerinţelor prezentului şi viitorului, ce asigură valorificarea deplină a resurselor materiale ale ţării, a nesecatelor energii creatoare ale clasei muncitoare, ale naţiunii. Tezele şi ideile secretarului general al partidului, întemeiate pe o profundă cunoaştere a legilor obiective, pe o gîndire originală, politică, filozofică, economică şi sociologică, ce fundamentează, pe realităţile naţionale, construcţia noii orînduiri sociale, în România, cu poporul şi pentru popor, vor rămîne sculptate pentru totdeauna pe coloana infinită a socialismului ştiinţific, a comunismului atotbiruitor.

Realizările remarcabile ale României, din anii de după Congresul din 1965, relevă viabilitatea şi ireversibilitatea socialismului ca mod de organizare a societăţii. S-a confirmat pe deplin, în practica edificării noii orînduiri, adevărul obiectiv, de atîtea ori subliniat de secretarul general al partidului nostru, că numai pe baza trainică a proprietăţii socialiste, a conducerii ştiinţifice unitare, a planului naţional unic, a repartizării raţionale a venitului naţional, a unei rate înalte a acumulării se asigură continuitatea progresului multilateral, economic şi social al ţării. Această strălucită concepţie a reproducţiei socialiste lărgite este promovată cu fermitate în înaintarea hotărîtă a patriei pe calea construcţiei socialismului şi comunismului.

Înscrisă în bilanţul marilor victorii obţinute de România în **Epoca Nicolae Ceauşescu,** achitarea integrală a datoriei externe a ţării reprezintă o istorică realizare ce asigură independenţa deplină economică şi politică a patriei noastre.

Dînd expresie unităţii dialectice dintre politica internă şi externă a partidului şi statului nostru, România, în condiţiile unor ascuţite contradicţii în viaţa internaţională, participă activ şi îşi aduce o importantă contribuţie la soluţionarea constructivă a problemelor mondiale, la promovarea politicii de securitate şi pace.

Ţara noastră dezvoltă relaţii de prietenie şi colaborare cu toate ţările socialiste, intensifică legăturile multilaterale cu ţările în curs de dezvoltare şi nealiniate, extinde cooperarea cu statele capitaliste dezvoltate, cu toate ţările lumii, pe baza principiilor deplinei egalităţi în drepturi, respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne, eliminării forţei şi ameninţării cu forţa, avantajului reciproc — principii la a căror generalizare şi traducere în viaţă România, prin vasta activitate practică şi teoretică a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, şi-a adus şi îşi aduce o contribuţie de prestigiu.

Izvorîte din înalta conştiinţă a responsabilităţii pentru viitorul omenirii, se bucură de largă audienţă internaţională acţiunile, propunerile şi demersurile preşedintelui Nicolae Ceauşescu în direcţia opririi competiţiei militare pe Pămînt şi în Cosmos, împotriva modernizării armamentelor, pentru înfăptuirea dezarmării nucleare şi convenţionale, pentru asigurarea unei păci trainice în lume.

În acest sens, conducătorul partidului şi statului nostru a subliniat, în repetate rînduri, însemnătatea asigurării continuităţii tratativelor pentru dezarmare, reducerii armamentelor, efectivelor şi cheltuielilor militare, la care trebuie să participe nu numai marile puteri, dar şi toate celelalte state.

În concepţia României, a preşedintelui Nicolae Ceauşescu, o deosebită semnificaţie pentru afirmarea unei politici noi în viaţa internaţională o are reglementarea pe cale paşnică, prin tratative, a tuturor situaţiilor conflictuale, în consens cu interesele fundamentale de independenţă şi progres ale popoarelor, cu cerinţele promovării unor raporturi de înţelegere şi colaborare între toate statele.

În strînsă interdependenţă şi intercondiţionare cu problemele păcii şi securităţii mondiale, în condiţiile actuale, cînd se adîncesc decalajele dintre ţările bogate şi cele sărace, iar monopolurile supranaţionale, industriale şi financiare, îşi manifestă, cu tot mai multă insistenţă, rapacitatea, promovează măsuri protecţioniste, discriminatorii, preţuri inechitabile, dobînzi exorbitante la datoriile externe, preşedintele Nicolae Ceauşescu a elaborat teze şi idei originale, sintetizate într-o veritabilă doctrină românească, privind lichidarea subdezvoltării şi edificarea noii ordini economice internaţionale.

Partidul Comunist Român întăreşte continuu raporturile de colaborare şi solidaritate militantă cu toate partidele comuniste şi muncitoreşti, acţionează statornic pentru făurirea unei unităţi noi, bazate pe principii de deplină egalitate, de respectare a dreptului fiecărui partid de a-şi elabora de sine stătător linia politică, strategia şi tactica revoluţionară, în condiţiile concrete din propria ţară, fără nici un amestec din afară.

Reafirmarea, cu prilejul zilei internaţionale a celor ce muncesc, a direcţiilor fundamentale ale politicii interne şi externe a partidului şi statului nostru a reprezentat o nouă expresie a ataşamentului ferm al întregului popor faţă de partid, faţă de secretarul său general, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceauşescu, eminent militant al mişcării comuniste şi muncitoreşti, al vieţii internaţionale, unanim recunoscut ca erou al păcii, al colaborării şi prieteniei între toate naţiunile lumii.

„LUMEA"

Glorios drum de luptă revoluționară, pentru continua propășire liberă și independentă a patriei

8 MAI 1921 — făurirea Partidului Comunist Român ; **9 MAI 1877** — proclamarea independenței de stat a României ; **9 MAI 1945** — încheierea victorioasă a războiului antifascist — sînt, aceste trei date istorice, pe care o fericită coincidență le-a reunit sub cerul lunii mai, luminate de aceeași puternică trăire a unității de ideal, durată într-o necurmată bătălie pentru libertate și neatîrnare, care a definit națiunea noastră încă din zorile existenței sale. Acum, cînd, peste cîteva luni, România va sărbători împlinirea a 45 de ani de la triumful revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă de la 23 August 1944, cinstirea acestor mari momente capătă semnificațiile profunde pe care le conferă conștiința drumului de glorioasă înaintare a patriei spre cele mai înalte culmi de civilizație și progres. Conștiință renăscută și viguros consolidată în epoca de împliniri fără precedent în istoria țării, epocă deschisă de Congresul al IX-lea al partidului, de cînd la conducerea destinelor națiunii se află tovarășul **Nicolae Ceaușescu** — erou între eroii neamului, strălucit patriot, revoluționar, ce întruchipează cele mai alese virtuți ale poporului român, idealurile sale de dreptate, de progres și prosperitate, de libertate socială și independență națională.

Sub semnul străvechiului ideal de independență, națiunea română trăiește, în primăvara acestui an, mai viu, mai acut ca oricînd, sentimentul istoriei în devenirea ei nouă, faptele prezentului onorînd, în cea mai limpede expresie a lor, trecutul de luptă necurmată. Cînd secretarul general al partidului, președintele Republicii, tovarășul **Nicolae Ceaușescu**, declara că **România, pentru prima dată în istoria ei îndelungată, nu mai are nici o datorie externă, nu mai plătește tribut nimănui și este cu adevărat independentă — și economic, și politic**, faptul — strălucită biruință, demonstrație elocventă a justeței politicii partidului și statului nostru, realizare unică nu numai în propria istorie națională, ci și pe plan internațional — își găsește puternic ecou în conștiința națională, alăturîndu-se, într-o continuitate firească, marilor evenimente care definesc devenirea poporului român. **„Acum, din punct de vedere economic, deci și politic — pentru că nu se poate vorbi de independență politică fără independență economică — sîntem cu adevărat independenți !"** Această declarație a președintelui Nicolae Ceaușescu, făcută în forul legislativ suprem al țării, s-a înscris, cu litere de neșters, sub același arc de timp, în cronica marilor acte ale ascensiunii libere și independente a României.

Este, aceasta, expresia cea mai înaltă a modului exemplar în care partidul, sub conducerea secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, își îndeplinește, ca legatar al celor mai nobile idealuri de luptă ale poporului, rolul său conducător, de centru vital al națiunii, în vasta operă de propășire a patriei, stabilind, în mod științific, în spirit revoluționar, obiectivele și sarcinile fiecărei etape, mobilizînd eforturile tuturor oamenilor muncii într-o direcție unică — spre înfăptuirea neabătută a Programului de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Sub semnul acestei conștiințe unice, simbolurile zilelor de 8 Mai și 9 Mai sînt, astăzi, trăite, în deplinătatea semnificațiilor lor, ca expresii ale aceleiași determinări istorice care a ridicat lupta pentru dreptate, libertate și independență la rangul de lege de existență a poporului român. A unui popor care a știut să stăruiască, mereu același, unit în continuitatea devenirii sale, pe mereu același străvechi pămînt în care își are sorgintea, pămîntul pentru a cărui păstrare, de-a lungul vremurilor și împotriva tuturor vicisitudinilor, și-au jertfit viața marii noștri înaintași, pămîntul pentru al cărui destin socialist și comunist își consacră, astăzi, energia creatoare întreaga națiune română, sub conducerea partidului, a secretarului său general, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cînd tovarășul Nicolae Ceaușescu subliniază că **independența este o problemă de viață, de existență a fiecărei națiuni**, acest crez politic și moral — tradus în faptele prezentului de glorioasă făurire a noii orînduiri pe pămîntul strămoșesc — ne racordează la un trecut de luptă, existențial prin definiție, oferind, deopotrivă, cele mai fertile deschideri și cele mai temeinice garanții de dezvoltare a României socialiste pe coordonatele evoluției sale moderne, de liberă și demnă afirmare în lume.

Ne sînt vii în minte și în inimă vibrantele îndemnuri adresate de tovarășul **Nicolae Ceaușescu** poporului român, cu prilejul sărbătoririi centenarului cuceririi independenței naționale a României, cuvinte care își păstrează, peste ani, întreaga actualitate :

„Să facem legămînt solemn în memoria marilor noștri înaintași, în fața întregului popor că nu vom da înapoi în fața nici unei greutăți, că vom ține întotdeauna și în orice împrejurări sus steagurile de luptă, atît tricolorul, cît și steagul roșu, servind cu devotament și dîrzenie cauza revoluționară a poporului, independența și suveranitatea patriei, cauza socialismului și comunismului în România".

Istoricele evenimente ale lunii mai sub semnul acestui legămînt națiunea noastră le cinstește, rememorînd drumul de luptă eroică a Partidului Comunist Român, de la înălțimea marilor realizări în construcția noii orînduiri, cu deosebire în epoca celor mai profunde prefaceri revoluționare, de cînd la conducerea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Cu robusta încredere în continua propășire socialistă, liberă și independentă a patriei, națiunea noastră cinstește epopeea scrisă cu sîngele ostașilor români de la 1877 și prin voința întregului popor român ; cu aceleași sentimente de mîndrie patriotică, cinstește națiunea noastră pe cei mai buni fii ai neamului, comuniștii, care, în anii de cruntă asuprire burghezo-moșierească, s-au jertfit pentru devenirea socialistă a patriei ; și aceeași conștiință însuflețește omagiul adus ostașilor români care, alături de întregul popor, după actul revoluționar și de demnitate națională de la 23 August 1944 — inițiat, organizat și condus de partidul comuniștilor —, și-au dat sîngele, alături de ostașii sovietici, de fiii celorlalte popoare, în marea bătălie pentru victoria împotriva fascismului, pentru dezrobirea, integritatea și independența României, continuînd, apoi, lupta pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei.

Evocarea acestor acte luminează un adevăr suprem : la 1877, ca și la 1944, ca, de altfel, oricînd în istoria sa, poporul român și-a dobîndit și afirmat, prin luptă, libertatea, integritatea și independența patriei ; căci, niciodată, acestea n-au fost fructul unor acte de generozitate ale altora sau al întîmplării, nici al unor evenimente de conjunctură, nici simpla emanație a unor deliberări la masa tratativelor.

Într-adevăr, în istoria poporului nostru, au fost multe clipe de grea cumpănă cînd, rămas singur, fără nici un fel de sprijin din afară, în fața poftelor de acaparare, dominare și înrobire din partea unor imperii aflate la apogeul forței lor militare, a trebuit să se bizuie pe propriile puteri pentru a face față sfidărilor, gravelor pri-

mejdii. Forța numărului și a armelor n-a ajuns niciodată să-l îngenuncheze, să-i clintească spiritul de libertate și neatîrnare. Aproape jumătate de mileniu, principatele române, confruntate cu yecinătatea Imperiului otoman în plină putere, au fost nevoite să-i plătească tribut, dar au știut, prin vitejie și inteligență diplomatică, să-și păstreze autonomia. Iar, cînd, în ciuda înțelegerilor, ienicerii și spahiii sultanilor au trecut Dunărea, românii și-au impus dreptul la existență națională pe cîmpiile de la Rovine, Vaslui, Călugăreni și în multe alte bătălii împotriva oștilor cotropitoare. Dîrzenia, vitejia, eroismul cu care și-au apărat, pe parcursul vremurilor, fiecare palmă de pămînt, au fost încununate, la 9 Mai 1877, prin actul istoric de profundă cotitură în destinele națiunii române — proclamarea independenței de stat a României, consolidată, apoi, pe redutele de la Griviția, Smîrdan, Vidin, într-o victorioasă înfruntare cu armata uneia din marile puteri ale secolului trecut. Așadar, dobîndirea independenței de stat a României nu a fost rezultatul unor împrejurări întîmplătoare sau al unei conjuncturi politice, nu a reprezentat un dar primit din afară, ci a constituit rodul luptelor purtate, veacuri și veacuri, de înaintași, lupte ce au culminat cu măreața victorie obținută în 1877 pe cîmpurile de bătălie împotriva Imperiului otoman, deschizînd o eră nouă în dezvoltarea liberă a patriei. Oferind largi posibilități de dezvoltare modernă României, cucerirea independenței de la 1877 a condus la realizarea statului național unitar, la 1 decembrie 1918, provinciile eliberate de sub jugul străin fiind înmănuncheate în fruntariile unui singur stat, suveran, pentru a cărui înfăptuire poporul nostru a dat grele jertfe de sînge pe Jiu, la Mărășești, Mărăști, Oituz, Cașin, în eroicele bătălii de apărare a patriei din timpul primului război mondial.

Tot astfel, actul de la 23 August 1944, înfăptuit sub conducerea partidului comunist, a fost expresia voinței suverane a națiunii, a luptei duse cu arma în mînă. Sînt de neuitat paginile de eroism de acum 45 de ani : armata română și gărzile patriotice au eliberat capitala țării, Valea Prahovei și alte regiuni, dînd grele bătălii și scoțînd din luptă întregul efectiv al armatei hitleriste cu garnizoanele pe teritoriul României. Apoi, trupele române, cu un efectiv de 540 000 de oameni, au străbătut 1 600 km, de la țărmul Mării Negre pînă pe culmile munților Tatra, luptînd, împreună cu armata sovietică, pentru eliberarea Cehoslovaciei și Ungariei. Cînd au răsunat goarnele victoriei de la 9 Mai 1945, unitățile armatei romăre, care au dat jertfă în războiul antifascist 170 000 de oameni — morți, răniți sau dispăruți —, se aflau în podișul Boemiei și la porțile Vienei, înscriind pagini nemuritoare de glorie și eroism. Participarea României la războiul antifascist a constituit o contribuție de seamă a poporului român la victoria comună a popoarelor împotriva forțelor tenebroase ale fascismului — care reprezentau o gravă amenințare pentru soarta întregii umanități —, scurtînd cu 200 de zile operațiunile militare pe fronturile de luptă din Europa.

Victoria de la 9 Mai 1945 a găsit poporul român, condus de partid, depunînd uriașe eforturi pentru refacerea țării de pe urma distrugerilor războiului. Liber și stăpîn pe destinele sale, poporul român a trecut, în anii următori, la clădirea temeliilor edificiului noii societăți socialiste, caracterizată prin egalitate în drepturi, echitate socială, bunăstare și progres continuu al patriei.

România de azi — rod al luptei, hărniciei și unității tuturor celor ce trăiesc pe pămîntul ei, în frunte cu cei mai buni fii ai săi, comuniștii — se înfățișează lumii ca o țară pe deplin independentă politic și economic, stăpînă pe destinele ei, cu o economie puternică, în plin avînt, cu perspectiva luminoasă a unui viitor tot mai prosper și fericit ce se clădește pe temeliile solide ale realizărilor obținute în anii de cînd în fruntea partidului și statului se află tovarășul Nicolae Ceaușescu.

În retrospectiva drumului istoric parcurs și în lumina realizărilor obținute, determinant s-a dovedit și se dovedește rolul conducător al Partidului Comunist Român — partid cu rădăcinile adînc implîntate în pămîntul românesc, „vlăstar pornit din trunchiul puternic al mișcării muncitorești române", partid călit în focul marilor bătălii de clasă, în lupta neobosită pentru transformarea revoluționară a societății românești, pentru salvgardarea, apărarea și afirmarea independenței naționale, pentru edificarea noii orînduiri în România. **„În istoria îndelungată a poporului român, partidul comunist** — afirma tovarășul **Nicolae Ceaușescu** în magistrala Expunere din 28 noiembrie 1988 — **reprezintă singurul partid care a pus mai presus de toate interesele generale ale oamenilor muncii, ale întregii națiuni și, cu cele mai mari jertfe, a condus clasa muncitoare și celelalte forțe progresiste, democratice ,întregul popor, în înfăptuirea revoluției de eliberare națională și socială, apoi a revoluției socialiste, în făurirea societății socialiste multilateral dezvoltate.**

Putem afirma cu îndreptățită mîndrie că partidul comuniștilor a demonstrat, prin întreaga sa activitate, că reprezintă centrul vital de la care iradiază lumina și căldura dătătoare de viață, conștiința cea mai înaintată a poporului nostru".

Tocmai aceste calități ale partidului nostru — demonstrate în faptele unei existențe glorioase de aproape șapte decenii — i-au consacrat definitiv rolul de conducător al destinelor poporului în lupta pentru progres și bunăstare, pentru continua afirmare a patriei în rîndul națiunilor independente ale lumii. Tocmai de aceea, pe măsura înaintării țării pe calea socialismului, crește tot mai mult rolul conducător al partidului revoluționar al clasei muncitoare, al partidului comunist, în întreaga viață economico-socială. Este, aceasta, expresia cea mai elocventă a justeței politicii generale a partidului nostru comunist, care și-a îndeplinit și își îndeplinește cu cinste misiunea istorică, asigurînd înaintarea fermă a României pe calea făuririi noii societăți, a tot mai puternicei sale afirmări în lupta pentru pace, pentru edificarea unei lumi mai drepte și mai bune, a înțelegerii și colaborării. Reprezintă, aceasta, garanția cea mai trainică a propășirii libere și independente a patriei, a participării sale tot mai active la soluționarea problemelor majore ale lumii contemporane, la triumful cauzei socialismului și păcii în lume.

N. Pătrașcu

Reuniunile

La început

După o primă rundă, apreciată în general drept constructivă, din intervalul 9—23 martie a.c., cele două noi foruri de negocieri de la Viena — asupra forțelor armate și armamentelor convenționale în Europa (C.F.E.) și asupra stabilirii unei noi generații de măsuri de încredere pe continent (C.S.B.M.) — își reiau lucrările mîine, 5 mai, sub auspiciile generate de importanța preocupărilor înscrise pe agenda lor, ca și de evoluțiile contradictorii ce continuă să-și facă simțită prezența pe continent.

Deși cu obiective diferite, specifice, scopul general al celor două foruri de negocieri de la Viena îl reprezintă realizarea unei destinderi durabile, a stabilității și securității în Europa, atît prin înfăptuirea unui echilibru al forțelor la niveluri cît mai scăzute ale înarmărilor, care să excludă posibilitatea unor operațiuni ofensive, cît și prin dezvoltarea măsurilor de încredere adoptate anterior pe plan militar. Necesitatea unor asemenea pași, de profundă semnificație, este cum nu se poate mai limpede pusă în evidență de situația existentă pe continent, de uriașele concentrări de trupe și armamente din această parte a lumii. Dar, firește, armele și armamentele acumulate aici nu sînt doar clasice sau convenționale, ci și nucleare, chimice și de altă natură. Iată de ce, reducerea forțelor armate și armamentelor convenționale nu poate fi privită ca un scop în sine, autonom, ci în strînsă legătură cu eforturile pentru lichidarea armelor nucleare și a armelor chimice, a celor mai periculoase mijloace de distrugere din panoplia statelor. Sînt încurajatoare actualele condiții pentru proiectul, obiectiv necesar, al unui asemenea program unitar și cuprinzător de dezarmare, care să ducă la o acțiune conjugată în toate direcțiile reclamate de făurirea unui trainic sistem de securitate în Europa ?

Răspunsul la o atare întrebare, de însemnătate esențială, nu este — și nu poate fi, în mod obiectiv — dintre cele mai simple. Fapt este că, în pofida unor pași pozitivi, a unui început de destindere, marcat îndeosebi de încheierea tratatului sovieto-american asupra rachetelor cu rază medie și mai scurtă de acțiune („dubla opțiune zero", din decembrie 1987), situația militară din Europa continuă să evolueze complex și contradictoriu, punînd în evidență atît poziții, dintre cele mai ferme, favorabile unui proces real și aprofundat de dezarmare, pe toate planurile, cît și altele favorabile modernizării arsenalelor nucleare, respectiv a rachetelor cu rază scurtă de acțiune, și, implicit, declanșării unei noi curse a înarmărilor pe continent. Desigur, conform mandatului convenit, asemenea probleme nu fac obiectul negocierilor specifice de la Viena. Dar aceasta nu înseamnă că ele ar putea fi neglijate sau subestimate, deoarece efectul lor pe planul securității popoarelor europene a fost și se dovedește, încă o dată, hotărîtor. Iar ambianța generală a tratativelor de ordin convențional sau a celor privind noile măsuri de încredere nu poate fi desprinsă, în mod evident, de preocupările de ansamblu ale popoarelor europene, de cerința lor ca amenințările la adresa muncii lor pașnice, constructive, a valorilor de progres și civilizație, să fie înlăturate complet și definitiv.

Printr-o atare prismă, a fost în general

de la Viena

unei noi runde a negocierilor

apreciat modul constructiv și concret în care au debutat cele două noi foruri de negocieri de la Viena, a căror misiune esențială o constituie creșterea stabilității și securității pe continent. Încă de la început, statele participante și-au expus pozițiile în problemele înscrise pe agendă, au analizat, din multiple unghiuri de vedere, impactul lor asupra păcii și stabilității în Europa, au formulat propuneri, idei și sugestii într-un domeniu sau altul. În acest context, au fost primite cu deosebit interes de participanți, de opinia publică europeană, **considerentele și propunerile României, ale președintelui Nicolae Ceaușescu, privind problemele dezarmării,**

ROMÂNIA — propuneri constructive, realiste în favoarea dezarmării, securității și încrederii în Europa

încrederii și securității pe continent, nouă și elocventă mărturie a atenției permanente acordate de țara noastră făuririi unei Europe unite, în diversitatea orînduirilor sociale, a păcii, colaborării și înțelegerii. S-au înregistrat, totodată, notabile convergențe de principiu sau zone de contact între unele din sugestiile formulate. La negocierile asupra forțelor armate și armamentelor convenționale („Conventional Forces in Europe"), desfășurate cu participarea statelor membre ale Tratatului de la Varșovia și ale NATO, s-a impus, astfel, ca notă dominantă, ideea că una dintre prioritățile lor trebuie să o constituie reducerea armelor destinate unui atac prin surprindere și lansării unor operațiuni ofensive de anvergură, desigur sub un control ferm și eficient. Notabilă, de asemenea, este depășirea, în propunerile concrete avansate, a polemicii sterile asupra cifrelor, cu atît mai mult cu cît cercetarea unor asimetrii actuale trebuie înscrisă într-un program amplu, de perspectivă, care să prevadă trecerea ulterioară la reduceri substanțiale și echilibrate ale trupelor și armamentelor, pînă la realizarea unui echilibru al forțelor la niveluri cît mai scăzute, ceea ce ar fi de natură să așeze pe baze durabile pacea și securitatea popoarelor europene. Dificultățile și aspectele divergente nu lipsesc, cu toate acestea. Mai întîi că, din propunerile formulate de statele NATO, lipsesc, deocamdată, referirile directe la reducerea efectivelor militare. În al doilea rînd, ce armamente ar urma să fie reduse, în mod concret, în vederea evitării unui atac de anvergură ? Se știe că propunerile NATO includ, într-o atare categorie, tancurile, artileria și mașinile blindate, fără a face referire, în pofida potențialului lor ofensiv, la alte categorii de arme foarte moderne, cum ar fi aviația de asalt sau elicopterele de luptă. Cu evidentă inflexibilitate, în același timp, au respins unii participanți ideea unei noi „opțiuni zero" în domeniul nuclear, reafirmînd scopurile și obiectivele anacronicei doctrine a „descurajării nucleare".

În domeniul măsurilor de încredere, există, de asemenea, unele zone de contact între propunerile celor 35 de state participante (toate țările semnatare ale Actului final de la Helsinki), îndeosebi în legătură cu necesitatea dezvoltării reglementărilor convenite anterior (la Conferința pentru Securitate și Cooperare în Europa, din 1975, și, mai ales, la Conferința de la Stockholm, din perioada 1984—1986), a realizării unei informări largi și a întăririi caracterului previzibil al activităților militare pe continent. Cu toate acestea, punctele de vedere diferă sensibil în ce privește anvergura noilor măsuri preconizate, văzute fie ca o simplă „retușare" sau lărgire a celor convenite la reuniunile general-europene precedente, fie ca un set de măsuri cuprinzătoare, substanțiale, care să ducă la restrîngerea efectivă a condițiilor ce ar putea permite declanșarea unui atac prin surprindere sau a unor acțiuni ofensive pe scară largă.

La prima rundă a lucrărilor celor două noi foruri de negocieri, propunerile și considerentele României, alături de ale altor state, au contribuit, în bună măsură, la orientarea tratativelor spre probleme concrete, de conținut, care privesc nemijlocit liniștea și securitatea popoarelor europene. Reafirmînd, și cu această ocazie, concepția ei asupra necesității unui **program complex și unitar de dezarmare,** în primul rînd nucleară, țara noastră a relevat caracterul imperativ al măsurilor din domeniul convențional, care să aibă în vedere reduceri drastice, substanțiale, cu cel puțin 50 la sută pînă în anul 2000, începînd desigur cu statele cel mai puternic înarmate. Realizarea obiectivului fundamental al negocierilor, respectiv creșterea stabilității și securității în Europa prin reduceri importante ale forțelor armate și armamentelor convenționale, reclamă ca, în actuala etapă, toate categoriile de forțe armate și armamente, cu excepția celor excluse în mod expres prin mandatul convenit, să facă obiectul negocierilor. Totodată, avînd în vedere deziderатul opririi efective a cursei înarmărilor, România preconizează o reducere similară, cu 50 la sută, a cheltuielilor militare, în așa fel încît popoarele europene să dobîndească, în mod real, garanția că diminuările dintr-un domeniu sau altul al înarmărilor nu vor fi „compensate" prin dezvoltări în alte domenii, prin punerea la punct a unor mijloace distructive și mai sofisticate. De aceea, prevenirea unei curse calitative în domeniul forțelor armate convenționale trebuie realizată, în concepția României, nu prin simple plafoane cantitative, ci prin asumarea de către statele participante a angajamentului de a nu folosi mijloacele financiare eliberate în alte scopuri militare ; de asemenea, în vederea impulsionării negocierilor, a fost relevată oportunitatea examinării unor măsuri unilaterale, atît în ce privește forțele armate și armamentele ce fac obiectul tratativelor, cît și în alte domenii.

La prima fază a negocierilor de dezarmare convențională, România, alături de alte state socialiste, a atras atenția asupra evoluțiilor complexe de pe continent, determinate, între altele, de nerenunțarea la doctrina perimată a „descurajării nucleare", de pozițiile și atitudinile favorabile modernizării rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune, amplasării, mai devreme sau mai tîrziu, a unor noi sisteme de asemenea arme. Că atare opțiuni, în vădită contradicție cu obiectivele opririi cursei cantitative și calitative a înarmărilor, cu cauza păcii și securității pe continent, sînt departe de a întruni girul popoarelor europene, o dovedesc chiar actualele controverse din sînul NATO, cererile tot mai insistente ale unor guverne occidentale în sensul renunțării la planurile respective, al angajării de negocieri cu statele participante la Tratatul de la Varșovia. Este, aceasta, însăși ideea avansată de România la deschiderea negocierilor de la Viena, țara noastră pronunțîndu-se și cu această ocazie — tocmai în virtutea caracterului complementar, unitar, al diferitelor preocupări din domeniul dezarmării — pentru crearea unui for special de negocieri asupra rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune. Aceasta, desigur, implicînd renunțarea, și de către NATO, și de către Tratatul de la Varșovia, la orice acțiuni de modernizare, de perfecționare calitativă a arsenalelor existente.

Deși cu participare limitată la statele membre ale celor două alianțe politico-militare din Europa, tratativele CFE nu sînt, potrivit mandatului, și nici nu trebuie să fie, după cum s-a relevat încă la începutul lor, negocieri între blocuri militare, ci între state independente și suverane, cu interese și obiective comune de securitate. De aceea, în viziunea României, ele trebuie să se desfășoare în mod democratic, constructiv, să țină seama de interesele legitime și de preocupările de securitate egală, echitabilă, pentru toate statele continentului, indiferent de apartenența sau neapartenența la alianțe militare.

În ce privește negocierile pentru măsuri de încredere, țara noastră a prezentat, de asemenea, propuneri concrete, constructive, pătrunse de grija asigurării destinderii, stabilității și conlucrării pe continent. Alături de alte state europene, ea se pronunță pentru dezvoltarea măsurilor de încredere convenite anterior și trecerea într-o etapă nouă, de limitare efectivă a condițiilor obiective ce ar permite lansarea unui atac prin surprindere în Europa.

Aflate la începutul unei noi runde și, de fapt, al trecerii la etapa concretă, de lucru, negocierile CFE și CSBM sînt urmărite cu atenție deosebită de popoarele europene, interesate deopotrivă în înfăptuirea dezarmării, în realizarea unui trainic sistem de securitate pe continent. Cele dintîi, cum s-a subliniat și la inaugurarea lor, reprezintă — prin participare și prin obiectivele propuse — o veritabilă premieră în istoria continentului, de la care se așteaptă măsuri efective, cît mai substanțiale, pași semnificativi în direcția făuririi unei Europe unite, a păcii și colaborării, a independenței tuturor națiunilor. Celelalte se înscriu în prelungirea unor tratative anterioare, al căror rol concret în cadrul procesului multilateral al CSCE a fost deja statuat prin unele rezultate notabile. Beneficiind, în continuare, de voință politică și spirit constructiv, pornind de la interesele comune de securitate și stabilitate, cele două foruri de negocieri pot aduce o contribuție importantă la edificarea unei structuri durabile de pace în Europa, la cauza destinderii, înțelegerii și conlucrării pe continent și în lume.

I. Madoșa

O reevaluare care reclamă trecerea la dezarmarea nucleară

În prim plan — exigența opririi procesului de perfecționare a armelor nucleare

La intervale de timp regulate, în general la fiecare cinci ani, statele părți la unele instrumente internaționale în domeniul dezarmării procedează la evaluarea, în cadrul unor conferințe de examinare, a modului în care sînt aplicate prevederile de bază ale acestora. O semnificație deosebită va avea, în acest sens, cea de-a IV-a Conferință de examinare a modului de aplicare a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, convocată pentru august-septembrie 1990. În vederea pregătirii conferinței, a fost creat un Comitet pregătitor, deschis participării tuturor statelor părți, care s-a întrunit în prima sa sesiune la New York, în perioada 1—5 mai 1989. Ea va fi urmată de alte două reuniuni programate în cursul anului viitor.

Conferința din 1990 are o importanță particulară, întrucît este ultima înainte de expirarea termenului de validitate a Tratatului (1995), cînd se va decide dacă el va fi prelungit sau își va înceta valabilitatea.

După cum este cunoscut, România a participat activ la elaborarea acestui Tratat, prezentînd o serie de propuneri și observații în scopul îmbunătățirii proiectului inițial.

Așa cum se arată în Declarația României în legătură cu ratificarea Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, din ianuarie 1970, „Tratatul constituie un pas în direcția măsurilor de limitare și lichidare a dezvoltării înarmării atomice", cu toate că acest instrument internațional nu prevede măsuri practice de oprire a producerii de arme nucleare, de lichidare a stocurilor de asemenea arme, nu prezintă garanția că arma nucleară nu va fi folosită într-un eventual război împotriva popoarelor.

De-a lungul anilor, România a acționat constant pentru remedierea acestor neajunsuri ale Tratatului și pentru completarea acestuia cu prevederi corespunzătoare. Astfel, la Conferința de examinare din 1975, România a inițiat un proiect de rezoluție, la care s-au alăturat, în calitate de coautori, alte 10 state nenucleare, propunînd încheierea unui Protocol adițional la Tratat, prin care statele posesoare de arme nucleare să se angajeze : să nu folosească și să nu amenințe, niciodată, cu folosirea armelor nucleare statele nenucleare părți la Tratat, pe ale căror teritorii nu se află nici un fel de arme nucleare ; să se abțină de a folosi primele arma nucleară împotriva statelor neposesoare de arme nucleare părți la Tratat ; să încurajeze negocierile privind crearea de zone libere de arme nucleare pe teritoriile sau în regiunile lor și să le respecte ; să acorde imediat, la cerere, asistență statelor nenucleare părți la Tratat, în cazul că vor fi victima unui atac cu arme nucleare sau a unei amenințări cu folosirea unor astfel de arme.

La ultima conferință din 1985, România a insistat, din nou, asupra necesității încheierii unui Protocol adițional la Tratatul de neproliferare a armelor nucleare, prin care statele nucleare părți la Tratat să se angajeze să înceapă negocieri efective pentru realizarea, la o dată cît mai apropiată, a unui acord cu privire la încetarea tuturor experiențelor nucleare, precum și la oprirea producției și amplasării de noi arme nucleare, inclusiv a vectorilor lor, și a producerii de materiale fisionabile pentru scopuri militare. De asemenea, s-a pronunțat în favoarea intensificării eforturilor pentru elaborarea — cît mai curînd posibil și în orice caz înaintea următoarei Conferințe de examinare a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare — a unor aranjamente internaționale eficace, pentru a se garanta statelor neposesoare de arme nucleare că nu vor fi, niciodată și în nici o împrejurare, obiectul unei folosiri împotriva lor a armelor nucleare sau a amenințării cu aceste arme, precum și cu forța, în general. Aceste propuneri ale țării noastre își păstrează, în continuare, actualitatea.

Așa cum a subliniat, și la recenta plenară a C.C. al P.C.R., secretarul general al Partidului Comunist Român, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în prezent problema fundamentală a epocii noastre este aceea a opririi cursei înarmărilor nucleare și trecerii la lichidarea lor totală, în mai multe etape, cînd este necesar să se renunțe la experiențele nucleare, la modernizarea rachetelor cu rază mai scurtă de acțiune, sub un control internațional corespunzător, la concepția politică a „asigurării păcii" prin descurajarea nucleară.

În această lumină, se impune pregătirea responsabilă a Conferinței de examinare a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare, ținîndu-se seama de faptul că, atîta timp cît se vor menține armele nucleare, se va menține și pericolul unui război nuclear, care va duce la distrugerea omenirii, la dispariția a însăși vieții pe planeta noastră.

În viziunea țării noastre, ideea centrală a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare a fost și rămîne aceea a prevenirii proliferării armelor nucleare și, concomitent, a începerii unui proces autentic de dezarmare nucleară. Iată de ce tema prioritară a Conferinței de examinare, din 1990, trebuie să fie modul de îndeplinire a prevederii acestuia, prin care statele părți la Tratat și-au exprimat intenția de a realiza, la data cea mai apropiată posibil, încetarea cursei înarmărilor nucleare și de a întreprinde măsuri efective în direcția dezarmării nucleare. O atenție deosebită va trebui acordată și modului în care s-au tradus în viață obligațiile asumate, de către statele posesoare de arme nucleare, de a nu transfera vreunui alt stat arme nucleare sau alte dispozitive nucleare explozive sau controlul „direct sau indirect" asupra unor asemenea arme sau dispozitive.

Prin Tratatul de neproliferare a armelor nucleare, statele părți și-au reafirmat adeziunea la obligația asumată prin Carta O.N.U. de a se abține de la folosirea forței sau a amenințării cu forța în relațiile lor internaționale. Totodată, statele neposesoare de arme nucleare părți la Tratat s-au angajat să renunțe la arma nucleară, cu asigurarea că nu vor fi niciodată obiectul folosirii, împotriva lor, a armei nucleare sau a amenințării cu această armă. În lumina acestor dispoziții, este clar că țările neposesoare de arme nucleare sînt pe deplin îndreptățite să primească, din partea statelor posesoare de arme nucleare, garanții corespunzătoare de securitate. În sfîrșit, Conferința va mai trebui să examineze modul în care părțile la Tratat s-au achitat de angajamentul asumat de a facilita schimbul cel mai larg posibil de echipamente, materiale și informații științifice și tehnologice pentru folosirea pașnică a energiei nucleare.

Examinînd în ce măsură au fost duse la îndeplinire aceste obligații asumate prin Tratat, trebuie constatat că eforturile întreprinse pentru aplicarea dispoziției cardinale a acestuia — cea cu privire la dezarmarea nucleară — nu a condus la rezultate palpabile. Cursa înarmărilor nucleare nu numai că nu a fost oprită, dar ea a cunoscut o intensificare și mai mare, prin efectuarea de noi experiențe nucleare, prin dezvoltarea și modernizarea arsenalelor nucleare, atît strategice cît și tactice, sporind pericolul proliferării armelor nucleare. Această situație angajează, în cel mai înalt grad, răspunderea statelor posesoare de arme nucleare, care participă direct la competiția nucleară.

Prin scopul pentru care a fost convocată și prin mandatul cu care este investită, cea de-a IV-a Conferință de examinare a Tratatului de neproliferare a armelor nucleare este chemată să aducă o contribuție de seamă la înfăptuirea obiectivului neproliferării armelor nucleare, proclamat prin Tratat. Ea poate face acest lucru, reafirmînd, în termenii cei mai categorici, angajamentul cu privire la dezarmarea nucleară și pronunțîndu-se ferm în favoarea opririi perfecționării armelor nucleare, ca un prim pas necesar în direcția dezarmării nucleare. De asemenea — avînd în vedere că statele neposesoare de arme nucleare părți la Tratat s-au angajat să renunțe la arma nucleară, cu asigurarea că ele nu vor fi niciodată obiectul folosirii, împotriva lor, a armei nucleare sau a amenințării cu această armă, cu forța, în general —, se consideră că este în interesul întăririi viabilității Tratatului să se ajungă, fără noi tergiversări, la un aranjament internațional eficace în problema acordării de garanții corespunzătoare de securitate de către statele nucleare celor nenucleare.

În ceea ce privește facilitarea schimbului cît mai larg de echipamente, materiale și de informații științifice și tehnologice pentru folosirea pașnică a energiei nucleare, după cum este cunoscut, țările neposesoare de arme nucleare au consimțit să accepte sistemul de garanții al Agenției Internaționale pentru Energia Atomică (A.I.E.A.), ca o măsură de asigurare că energia nucleară nu este deviată de la scopuri pașnice spre fabricarea de arme nucleare.

Aplicarea acestui sistem a demonstrat că țările nenucleare își îndeplinesc, cu bună credință, obligațiile asumate, industriile nucleare pașnice ale acestora aflîndu-se sub controlul A.I.E.A. Pe de altă parte, asistența oferită pentru dezvoltarea aplicațiilor pașnice ale energiei nucleare, atît prin A.I.E.A., cît și pe cale bilaterală, se află, în continuare, sub necesitățile țărilor în curs de dezvoltare. Aceste țări sînt confruntate cu dificultăți în obținerea unor tehnologii nucleare sau li se solicită angajamente suplimentare față de cele asumate prin Tratat. Toate aceste noi exigențe, care tind să restrîngă accesul la folosirea tehnologiei și materialelor nucleare în scopuri pasnice, nu sînt conforme cu prevederile Tratatului de neproliferare a armelor nucleare și nu contribuie la întărirea lui.

Țările nucleare trebuie să reflecteze mai mult asupra acestor aspecte, asupra exigențelor formulate de statele nenucleare în perspectiva împlinirii, în 1995, a 25 de ani de la intrarea în vigoare a Tratatului, cînd se va hotărî viitorul său.

S. Pop

Sesiune a O.N.U. asupra așezărilor umane

— povara datoriilor externe împiedică soluționarea problemei locuințelor în „lumea a treia" —

Orașul columbian Cartagena de Indias a găzduit, între 24 aprilie și 4 mai, a XII-a sesiune a Comisiei O.N.U. pentru așezări umane (Habitat), care a avut în centrul dezbaterilor definirea unor mecanisme, tehnici și modalități de finanțare a „strategiei mondiale a locuințelor pînă în anul 2000".

Delegați din peste 90 de țări ale lumii au participat la actuala sesiune, punînd în evidență actualitatea problemei locuințelor pe glob și, mai ales, urgența soluționării acesteia, în condițiile în care în lume există, în prezent, un miliard de persoane care trăiesc în condiții insalubre sau nu posedă un adăpost. (Reamintim că „Habitatul" — formula prescurtată a Comisiei ONU pentru așezări umane — a fost creat în anul 1977, avînd drept obiectiv prioritar acordarea de ajutoare sectoarelor marginale ale orașelor și zonelor rurale din țările „lumii a treia", unde situația locuințelor este cea mai dificilă. Prin intermediul „Habitatului" funcționează, în prezent, 328 de programe de ajutorare a 93 de țări în curs de dezvoltare, în valoare de aproximativ 21 milioane de dolari).

În mesajul adresat actualei sesiuni, secretarul general al ONU, Javier Perez de Cuellar, afirmă, între altele, faptul că „una din problemele cele mai grave care împiedică dezvoltarea unor țări din America Latină, Africa și Asia este criza generată de datoriile externe". De fapt, una din temele cele mai larg dezbătute în cadrul discuțiilor a fost influența datoriilor externe asupra agravării problemei locuințelor la nivel mondial. Participanții la reuniune au pus în evidență necesitatea abordării, cu prioritate, a acestei teme, îndeosebi în situația în care peste 50 la sută din populația urbană a țărilor „lumii a treia" trăiește în condiții precare, neavînd asigurate servicii sanitare adecvate. Numai 41 la sută din populație deține accesul la apă potabilă și numai 42 la sută beneficiază de asistență sanitară. Această situație — s-a arătat în cadrul dezbaterilor — determină o creștere a mortalității infantile și diminuează considerabil durata de viață a oamenilor.

Unele accente critice au fost prezentate și în discursul inaugural al președintelui țării-gazdă, Virgilio Barco, în care acesta avertiza asupra faptului că „țările în curs de dezvoltare nu vor putea soluționa problema locuințelor înainte de sfîrșitul secolului, dacă nu sînt revizuite mecanismele destinate să ducă la eradicarea sărăciei". Subliniind faptul că lipsa unui adăpost adecvat a încetat să mai constituie o „problemă individuală", ci s-a transformat într-o problemă „a întregii societăți", președintele columbian a relevat că numai o acțiune concertată, la nivel internațional, între țările afectate ar fi eficientă, deoarece poate neutraliza acele aspecte ale sărăciei, care își au originea — a apreciat Barco — în distribuirea inechitabilă a bogăției la nivel mondial. În aceste condiții, este necesar ca, pentru ultimul deceniu al secolului, să se stabilească noi modalități de ameliorare a condițiilor de viață a locuitorilor săraci ai orașelor. „Problema locuințelor necesită o abordare la nivel internațional, fapt pentru care este nevoie de schimbări apreciabile în atitudinea guvernelor tuturor națiunilor lumii". Președintele columbian a semnalat că, deși în ultimii ani, au fost avansate numeroase propuneri în vederea îmbunătățirii calității vieții așezărilor umane, nu a existat, pînă în prezent, o „voință politică" reală care să impulsioneze punerea energică în practică a unor astfel de programe.

La rîndul său, directorul executiv al „Habitatului", Arcot Ramachandran, a subliniat că deciziile ce vor fi luate în cadrul reuniunii privesc „una din sferele cele mai critice ale dezvoltării". Numai în 12 ani (între 1975 și 1987) — a arătat Ramachandran —, populația lumii a crescut cu un miliard de persoane (ajungînd, în prezent, la peste 5 miliarde), iar către anul 2000, locuitorii globului vor fi în număr de 6,2 miliarde. Actuala sesiune va stabili un plan de 10 ani menit să rezolve problema lipsei de adăpost la nivel global.

Acest plan va fi centrat — a subliniat directorul executiv — pe căile de acțiune la nivel național, avînd ca obiectiv asigurarea unui nivel de trai adecvat pentru toți locuitorii planetei, pînă la sfîrșitul secolului, îndeosebi pentru cei săraci și defavorizați.

În cadrul reuniunii s-a stabilit ca Organizația Națiunilor Unite să ceară Băncii Mondiale și Băncii Interamericane de Dezvoltare (BID) să îmbunătățească actualele condiții ale împrumuturilor acordate pentru construirea de locuințe țărilor Americii Latine (care sînt și cele mai afectate de povara datoriilor externe). În context, directorul Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare (PNUD) care răspunde de problemele Americii Latine și Caraibilor, Augusto Ramires Ocampo, a dat asigurări că această politică va constitui unica alternativă care va permite o mobilizare a resurselor destinate ameliorării urgente a condițiilor de viață în așezările umane. Ocampo a afirmat că, în actuala situație financiară a țărilor în curs de dezvoltare, este imposibil să se obțină resursele necesare pentru a pune capăt problemelor urbanizării, la care se adaugă cele ale mediului înconjurător.

În cazul în care nu se modifică actualele condiții de finanțare a agențiilor internaționale de credit, Ocampo este de părere că nu va putea fi atins obiectivul asigurării unor condiții de locuit adecvate pentru toți locuitorii planetei pînă în anul 2000, iar propunerile guvernelor și ale Comisiei ONU pentru așezări umane nu vor fi puse în practică.

M. B.

În această săptămînă...

Amman. Un „guvern de tranziție"

Zilele trecute, regele Hussein al Iordaniei i-a cerut consilierului său în problemele forțelor armate, Sharif Zaid Ibn Shaker (55 de ani, ofițer de carieră), să formeze un nou guvern, după acceptarea demisiei premierului Zeid Rifai, ce deținea această funcție din 1985.

Cum s-a ajuns la respectiva situație ? La 16 aprilie, zi în care suveranul hașemit își începea un turneu în Franța, Statele Unite și Marea Britanie, cabinetul Rifai a anunțat decizia de majorare a prețurilor la carburanți și la alte produse de primă necesitate, decizie adoptată de guvern — potrivit observatorilor politici din capitala iordaniană — pentru a se putea conforma planului de austeritate recomandat de Fondul Monetar Internațional(FMI). Două zile mai tîrziu, în localitatea Maan, situată la 216 km de Amman, au izbucnit demonstrații, care s-au răspîndit repede în mai multe orașe și sate din sudul și vestul țării. Întrucît, în timpul manifestațiilor, soldate cu victime, a fost criticată politica guvernamentală, cabinetul Rifai și-a prezentat demisia. Datorită acestei situații, regele Hussein s-a înapoiat la Amman, fără a mai vizita și Marea Britanie, și a acceptat cererea lui Rifai, subliniind — relevă agențiile de presă — „circumstanțele delicate" în care acesta și-a exercitat mandatul. Suveranul hașemit a apreciat, totodată, că în țară se impune o „revizuire a politicii economice". Iordania — a spus, în continuare, regele Hussein — traversează o „etapă de reorganizare a responsabilităților în scopul salvgardării realizărilor noastre, libertății și existenței noastre și sprijinirii fraților noștri palestinieni". Ulterior, regele Hussein a analizat recentele evenimente într-un discurs radiotelevizat, în care a declarat — informează agențiile de presă — că țara sa „se va orienta, cu pași repezi, spre alegeri legislative", precizînd că „în prezent cea mai mare parte a obstacolelor din calea acestor alegeri au fost depășite". Suveranul iordanian a arătat că scrutinul respectiv va fi posibil în contextul situației create prin „ruperea legăturilor legale și administrative ale Iordaniei cu Cisiordania și ca urmare a recunoașterii Statului Palestina". Referindu-se la recentele tulburări, regele Hussein le-a apreciat drept o „pată întunecată", subliniind că va trage „concluziile necesare, de natură să transforme un eveniment regretabil într-un nou punct de plecare". Suveranul a atribuit criza economică din țară „unor circumstanțe naționale și regionale".

În cadrul primei reuniuni a cabinetului său, premierul Shaker s-a pronunțat pentru un dialog cu toate categoriile sociale din Iordania pentru a se putea depăși actualele dificultăți economice cu care se confruntă țara. Cu același prilej, primul ministru a precizat că, printre preocupările guvernului, se numără reducerea cheltuielilor bugetare, restrîngerea consumului, precum și menținerea proprietății de stat. Au fost create, de asemenea, patru comitete ce vor formula orientările politice care urmează să fie aprobate de cabinet. Este vorba de comitetul pentru probleme economice și financiare (condus de Taher Al Masri, vicepremier), comitetul pentru informații (condus de ministrul de externe, Marwan Al Qasem) și comitetele pentru probleme juridice și, respectiv, pentru servicii (ambele conduse de Salem Masadeh, ministru de interne).

NATO

Între presiunile pentru modernizarea nucleară și exigențele unei a „treia opțiuni zero"

Problema modernizării armelor nucleare tactice, ce a făcut obiectul unor recente reuniuni ale membrilor NATO, agită spiritele atlantice, alimentează opoziții, sub presiunea unei opinii publice vest-europene tot mai alergice la planurile de militarizare ale alianței occidentale. Desfășurat febril, un carusel de contacte bi și multilaterale n-a avut darul de a limpezi apele tulburate de opțiuni tot mai divergente.

Într-o asemenea ambianță, miniștrii apărării ai țărilor membre ale Alianței nord-atlantice s-au reunit, la 19 și 20 aprilie, la Bruxelles, în cadrul reuniunii de primăvară a Grupului de Planificare Nucleară al NATO, (GNP), organism care grupează 14 din cele 16 țări ale NATO, întrucît Islanda nu dispune de armată și are statut de observator, iar Franța nu face parte din grupă. Această reuniune era menită să pregătească dosarele pentru întîlnirea la nivel înalt a țărilor membre ale NATO, care va avea loc, tot la Bruxelles, la 29—30 mai.

Pe agenda G.N.P. a figurat, în primul rînd, problema negocierilor privind modernizarea armelor nucleare tactice — obuze, mine, bombe lansate din avioane, rachete sol-sol și aer-sol cu rază de acțiune mai mică de 500 de km. Miniștrii apărării urmau să-și clarifice poziția asupra acestui tip de arme, care constituie, de cîteva luni, obiectul unui diferend major în cadrul alianței. În același timp, se aștepta ca miniștrii să analizeze propunerile pe care, la 12 aprilie a.c., Tratatul de la Varșovia le-a făcut NATO în vederea trecerii la negocierea reducerii și eliminării acestui tip de arme. Rezultatul consultărilor G.N.P. va fi remis întîlnirii șefilor de stat și de guvern ai țărilor alianței, aceștia din urmă fiind chemați să adopte „un concept global privind dezarmarea și controlul armamentelor".

Oficialități ale NATO, care au ținut să nu-și dezvăluie identitatea, au lăsat să se înțeleagă mai multe lucruri. În primul rînd, că S.U.A. ar fi renunțat, în cele din urmă, la a mai obține, anul acesta, acceptarea, de către R.F.G., a modernizării armelor nucleare tactice.

Această variantă de compromis ar însemna, desigur, o satisfacție dată Bonnului care, de mai mult timp, face figură „contestatară" în fața presiunilor S.U.A., puternic sprijinite de Marea Britanie, țări care insistă pentru menținerea intactă a arsenalelor nucleare ale NATO în Europa și se opun negocierilor propuse de Tratatul de la Varșovia. Se știe că, după ce, în martie, Bonn-ul obținuse ceea ce s-a numit „o concesie majoră" (respectiv, amînarea, pînă în 1991—1992, a deciziei de modernizare a armelor nucleare cu rază de acțiune mai mică de 500 km și, în particular, a rachetelor „Lance"), acum s-a declarat favorabil ideii de negociere asupra reducerii și, apoi, a lichidării acestui tip de arme — poziție reconfirmată în recenta declarație guvernamentală (vezi articolul alăturat).

Mai mult, opțiunii vest-germane i s-au asociat, între timp, Belgia, Danemarca, Norvegia, Spania, Turcia, Italia și Grecia. De remarcat, în acest sens, că, într-un interviu acordat ziarului „Corriere della Sera", ministrul de externe al Italiei, Giulio Andreotti, s-a pronunțat în favoarea inițierii de convorbiri privind reducerea armamentelor nucleare tactice între țările NATO și cele ale Tratatului de la Varșovia. El a declarat că aceasta este poziția principială a guvernului italian, pe care o va apăra și în cadrul sesiunii Consiliului NATO de la Bruxelles. După părerea ministrului, problema privind armamentele tactice trebuie soluționată în strînsă legătură cu desfășurarea convorbirilor de la Viena și cu progresul în problema reducerii armamentelor convenționale.

În al doilea rînd, miniștrii au examinat, în cadrul Grupului de Planificare Nucleară, un raport „top secret", elaborat de comandantul-șef al forțelor aliate din Europa (SACEUR), generalul John Galvin, în care se pledează pentru menținerea unei „forțe credibile de descurajare", după realizarea Tratatului I.N.F. privind eliminarea rachetelor — respectiv, în ce privește NATO, a rachetelor Cruise și Pershing II cu rază medie de acțiune. Din luările de poziție anterioare ale generalului Galvin se cunosc anumite elemente care ar fi putut fi incluse în raportul său. De pildă, el dorește o rachetă sol-sol de mai mare precizie și cu rază de acțiune de 480 km ; lansatorul ar fi „Multiple Launcher Rocket System" (MLRS), din care 600 de unități

Luxemburg. Demonstrație pentru apărarea dreptului primordial al omenirii — pacea

Propuneri pentru un nou concept al NATO

Un grup de politicieni și oameni de știință din S.U.A., Marea Britanie și R.F.G., între care expertul american pentru dezarmare Paul Warnke, fostul director al Institutului internațional pentru cercetări în domeniul păcii-SIPRI, Frank Blakaby, și fostul director al C.I.A., William Colby, se pronunță pentru tratative privind reducerea armelor nucleare tactice din Europa, în perspectiva lichidării lor complete — informează agenția „TASS".

Potrivit revistei „Der Spiegel", ei au pregătit un proiect de concept general al N.A.T.O. privind problemele dezarmării și controlului armamentelor, fiind convinși că, la sesiunea de la Bruxelles, a Consiliului Nord-Atlantic, participanții se vor limita la „formulări lipsite de conținut", care nu vor contribui la cauza dezarmării.

Amplul „document strategic", elaborat de experți din cele trei țări, formulează ca scop principal al N.A.T.O. desfășurarea de negocieri cu Tratatul de la Varșovia pentru schimbarea structurilor militare ale acestor blocuri, pentru eliminarea posibilității unui atac prin surprindere. De aceea, paralel cu tratativele de la Viena privind armamentele convenționale din Europa, trebuie să înceapă dialogul între alianțele politico-militare privind reducerea armelor nucleare și tactice și, pe cît posibil, lichidarea lor completă. Tocmai aceste armamente reprezintă arma potențială de declanșare a unui război pe continent. Actuala militarizare a Europei este absurdă, menționează săptămînalul. Blocul N.A.T.O. trebuie, în cele din urmă, să înceteze să manifeste teamă față de negocierile pentru dezarmare.

În scopul opririi cursei înarmărilor, se propune N.A.T.O. să treacă la măsuri unilaterale de dezarmare. În condițiile desfășurării favorabile a tratativelor de la Viena, s-ar putea schimba doctrina militară actuală a alianței, renunțîndu-se la prima lovitură nucleară. Documentul propune, de asemenea, lichidarea muniților nucleare de artilerie ale armatelor N.A.T.O., de-a lungul granței dintre cele două blocuri, a unor zone de pericol redus, din care să fie retrase toate armamentele ofensive.

ar urma să fie desfăşurate în Europa occidentală, în principal în R.F.G., pînă în 1991—1992, şi pentru construcţia căreia (rachetei) Casa Albă a şi cerut Congresului să aloce credite în valoare de 30 milioane dolari, în anul fiscal 1990. Generalul american îşi justifica substanţialul „cadou" pregătit industriei de armament american prin faptul că cele 88 de rampe de lansare ale rachetelor sol-sol „Lance" cu rază de acţiune de 110 km, desfăşurate în R.F.G., cu începere din anul 1972, vor fi dezafectate în jurul anului 1995. În acelaşi spirit, al înlocuirii rachetelor „Lance" cu unele mai perfecţionate, se înscrie şi o altă cerere a lui John Galvin, şi anume 800—1200 piese de artilerie nucleară mai moderne, cu rază de acţiune de 30 km, care să poată lansa obuze cu focoase nucleare perfecţionate, în locul artileriei nucleare actuale, ce are la dispoziţie 2000 piese cu rază de acţiune de 15—20 km. Perfecţionarea rachetelor şi artileriei nucleare le va face atît de distructive, încît, cu un număr mai mic, rezultatul devastator va fi acelaşi. În esenţă, cam acest gen de acţiuni viitoare le numeşte Alianţa nord-atlantică... „reduceri".

În al treilea rînd, potrivit aceloraşi oficialităţi ale NATO, S.U.A. şi Marea Britanie nu manifestă nici un fel de entuziasm faţă de propunerea, de la 12 aprilie, a Tratatului de la Varşovia privind negocieri care să ducă la reducerea numărului armelor nucleare tactice din Europa, iar, ulterior, la eliminarea lor totală.

Asupra tuturor acestor capitole, aliaţii occidentali sînt, însă, profund dezbinaţi. Statele Unite şi Marea Britanie sînt susţinătoare ferme ale modernizării rachetelor „Lance". R.F.G., Turcia şi Belgia se opun planurilor de modernizare a rachetelor, aducînd argumentul realist că aceasta contravine spiritului Tratatului I.N.F. şi nu va face decît să accelereze cursa înarmărilor. Împreună cu alţi membri ai NATO — ca Danemarca, Norvegia şi Spania —, R.F.G., Italia, Grecia, Turcia şi Belgia sprijină organizarea de negocieri paralele privind reduceri în domeniul armamentelor şi forţelor convenţionale, precum şi ale stocurilor de arme chimice şi nucleare tactice.

Dezacordurile au persistat şi la reuniunea de primăvară a G.N.P. Totuşi, dosarele „modernizărilor" există, şi ele au fost trecute în revistă. Şi aşa cum o impun uzanţele, miniştrii au lăsat la latitudinea şefilor de stat şi de guvern întreprinderea de măsuri şi, în primul rînd, răspunsul aşteptat la propunerea Tratatului de la Varşovia. Aceasta au numit miniştrii „amînare".

Aşa cum era de aşteptat, comunicatul final al reuniunii Grupului de Planificare Nucleară reafirmă poziţia americano-britanică cu privire la modernizarea armelor nucleare tactice. Doar amînarea oricărei decizii pare a da satisfacţie poziţiei R.F.G., Turciei şi a Belgiei, care sprijină ideea negocierilor privind reducerea şi, apoi, eliminarea rachetelor tactice, respectiv o a „treia opţiune zero". Şi acestor trei ţări li se alătură — potrivit ministrului belgian al apărării, Coeme — cel puţin alte trei ţări : Danemarca, Norvegia şi Spania (şi, după cum s-a anunţat recent, şi Italia).

Dezamăgitor prin conţinutul său, comunicatul final de la Bruxelles reafirmă că armele nucleare sînt „esenţiale" pentru securitatea Europei, exprimă dorinţa Aliaţei nord-atlantice de a menţine „forţe nucleare diversificate, flexibile şi modernizate, acolo unde este necesar" şi admite că dezacordul cu privire la modernizarea armelor nucleare tactice este „mai mult de natură politică decît strict militară". În declaraţia făcută presei, ministrul italian al apărării, Valerio Zanone, recunoştea, implicit, că reuniunea a fost dominată de poziţia S.U.A.-Marea Britanie şi s-a desfăşurat în spiritul raportului Galvin. Potrivit ministrului italian, ţările NATO se arată favorabile — în comunicatul final al G.N.P. — „măsurilor de natură să menţină credibilitatea descurajării" şi care „permit o evoluţie în direcţia unor sisteme de arme cu rază de acţiune relativ mai lungă".

De altfel, cercurile atlantice nu fac un secret din faptul că ar fi vorba de neacceptarea, de către NATO, a propunerii ţărilor Tratatului de la Varşovia de a negocia eliminarea tuturor armelor nucleare tactice şi că aliaţii ar fi în favoarea continuării, de către S.U.A., a cercetării şi dezvoltării noii rachete tactice cu rază de 480 km (doar cu 20 km mai scurtă decît cele care intră sub incidenţa tratatului sovieto-american I.N.F.). O înaltă oficialitate a NATO, Henning Wegener, secretar general adjunct al NATO, însărcinat cu probleme politice, opina că, în cadrul alianţei, ar exista „un acord asupra multor aspecte" ale dosarului rachetelor tactice — respingerea celei „de-a treia opţiuni zero" şi admiterea necesităţii de a acţiona în vederea stabilirii, în final, a unor „plafoane egale" între NATO şi Tratatul de la Varşovia în domeniul acestor rachete. Declaraţiile lui Wegener au atras atenţia, deoarece el a furnizat o confirmare publică a faptului că noua strategie a pactului atlantic — doctrină cunoscută în cercurile specializate sub denumirea de „concept global al dezarmării şi controlului armamentelor" — se află în stadiu final şi urmează a fi adoptată, oficial, la viitoarea întîlnire la nivel înalt a NATO, prevăzută a avea loc la Bruxelles, la 29—30 mai. Aşadar, prin inflexibilitatea şi lipsa de receptivitate la cerinţele unei noi abordări, mai realiste, a problematicii dezarmării, „noua doctrină" ar rămîne, în esenţă, tot cea veche : excluderea unei a „treia opţiuni zero" (eliminarea totală a rachetelor tactice) şi în plus, modernizarea rachetelor tactice — adică înlocuirea lor prin arme mai moderne şi cu rază mai lungă, deci realizarea unei viitoare generaţii de rachete — sînt opţiuni care contravin flagrant exigenţelor destinderii şi realizării unei autentice securităţi în Europa şi în lume. Profundul dezacord intervenit în cadrul NATO, ca urmare a poziţiilor Bonn-ului şi a altor state membre ale NATO, care îi împărtăşesc, cu diferite nuanţe, opiniile, reprezintă, însă, un indiciu al unui sentiment mai larg răspîndit în Occident privind necesitatea unei profunde schimbări de optică, în consens cu interesele vitale de pace şi conlucrare ale statelor europene.

Doina Topor

În această săptămînă...

Situaţia economică din Africa. Critici la politica F.M.I. şi a Băncii Mondiale

Într-un raport intitulat „Statistici şi orientări — Observaţii preliminare ale Comisiei Economice a O.N.U. pentru Africa (E.C.A.), cu privire la studiul Băncii Mondiale. Ajustarea şi creşterea în Africa în anii '80", Comisia îşi exprimă nemulţumirea în legătură cu recentul studiu al Băncii Mondiale referitor la situaţia economică a continentului, apreciind că acesta nu prezintă o imagine reală a situaţiei şi riscă să pună în pericol sprijinul internaţional acordat ţărilor africane.

În raportul său privind situaţia economică a Africii, E.C.A. susţine că studiul Băncii Mondiale (B.I.R.D.) prezintă inexact atît condiţiile economice dificile din Africa, cît şi rezultatele programelor de ajustare structurală pe care le aplică numeroase ţări africane. Raportul B.I.R.D. privind ajustarea şi creşterea în Africa în anii '80, dat publicităţii recent, apreciază că situaţia economică în Africa subsahariană este mai puţin gravă decît se consideră şi că „au apărut indicii încurajatoare, chiar în sensul unei cotituri".

Raportul E.C.A. afirmă, însă, că Banca Mondială a pierdut din vedere impactul social serios al programelor de ajustare, folosind, în mod selectiv şi inconsecvent, datele referitoare la economiile ţărilor de pe continentul african. Deşi acceptă remarca din documentul Băncii Mondiale, potrivit căreia ţările cu programe de ajustare aprobate beneficiază de ajutoare şi facilităţi mai mari la achitarea datoriei, în comparaţie cu alte ţări africane, E.C.A. consideră că aceasta „demonstrează, pur şi simplu, că practica de a impune condiţii se extinde tot mai mult, devenind o adevărată problemă". „Ţările care nu aderă la programele de ajustare structurală, sprijinite de Banca Mondială şi F.M.I., sînt penalizate şi private de resurse", evidenţiază raportul.

E.C.A. apreciază că o lipsă serioasă a raportului Băncii Mondiale o reprezintă omiterea oricărei aprecieri în legătură cu costul social al ajustării structurale. „Aceste programe nu numai că ignoră dimensiunea umană, ci contribuie la înrăutăţirea situaţiei unor categorii largi ale populaţiei, în special în rîndul săracilor", se afirmă în raportul E.C.A. Mai mult, aplicarea programelor respective a provocat reducerea importantă a cheltuielilor publice în sectoarele sociale, în special în învăţămînt, ocrotirea sănătăţii şi altele.

În acelaşi timp — apreciază E.C.A. —, studiul Băncii Mondiale minimalizează vulnerabilitatea permanetă a ţărilor africane, ca rezultat al dependenţei lor faţă de pieţele internaţionale financiare şi de mărfuri, pieţe instabile, faţă de ajutorul oficial pentru dezvoltare, ca şi faţă de capriciile vremii, care constituie un principal factor ce influenţează producţia agricolă în Africa.

Comparînd situaţia din 1986—1987 cu cea de la începutul anilor '80, raportul Băncii Mondiale relevă că relaţiile comerciale ale Africii sînt cu 15 la sută mai ample şi, ca atare, continentul nu se află într-o situaţie chiar atît de nefavorabilă în cadrul pieţei mondiale. Comentînd această apreciere, raportul E.C.A. relevă că trei din cei patru ani din perioada de referinţă (1970—1973) au fost marcaţi de raporturi comerciale extrem de scăzute, ceea ce a făcut ca rezultatele din 1986—1987 să apară, comparativ, mult mai bune. Dacă perioada de referinţă ar fi numai anul 1970 — se arată în studiu —, raporturile comerciale ale Africii, în 1986, ar fi fost cu circa 14 la sută mai scăzute, iar, dacă condiţiile din 1986 ar fi comparate cu cele din 1980, scăderea ar reprezenta mai mult de 30 la sută, conchide studiul E.C.A.

BONN

Proiectul N.A.T.O. și refuzul vest-german

R.F.G. Manifestație în favoarea dezarmării și păcii, împotriva modernizării armelor nucleare

Săptămîna trecută, cancelarul vest-german a prezentat, în Bundestag, o declarație guvernamentală, în cadrul căreia își definește liniile directoare și principalele obiective ale cabinetului pe care-l conduce, pentru perioada ce a mai rămas pînă la alegerile legislative federale (toamna anului viitor). În controversata problemă a modernizării rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune, Helmut Kohl a confirmat poziția guvernului R.F.G., potrivit căreia, în această chestiune, nu trebuie adoptată, de către N.A.T.O., o decizie înainte de 1992, pronunțîndu-se, totodată, pentru inițierea „în curînd" de negocieri asupra reducerii acestui tip de armament și a artileriei nucleare. „Este pentru prima oară cînd Germania occidentală ia cu totul altă poziție decît S.U.A., aliatul și protectorul tradițional al Bonn-ului", notează ziarul italian „La Stampa", o serie de alte publicații vest-europene subliniind că, după această „frondă" a R.F.G., indiferent de viitoarele compromisuri în cadrul Alianței atlantice, „N.A.T.O." nu va mai fi la fel ca înainte".

Declarația guvernului vest-german a fost așteptată cu deosebit interes, mai ales după ce cancelarul, procedînd la ampla remaniere ministerială, de la mijlocul lunii trecute, promitea „deschiderea unor noi perspective politice". Așteptările aveau în vedere, în primul rînd, ceea ce va surveni în domeniul problematicii interne, măsurile preconizate avînd, evident, menirea de a atenua criticile tot mai frecvente și mai ample la adresa activității coaliției guvernamentale, desfășurată mai ales în plan social. Totul, pentru o „îmbunătățire a imaginii" în fața electoratului, în perspectiva alegerilor din 1990. Circumstanțele în care a fost, însă, prezentată declarația guvernamentală au făcut ca observatorii să se refere mai puțin la noile inițiative referitoare la combaterea șomajului, apărarea mediului ambiant ș.a., și să-și îndrepte atenția, în primul rînd, spre opțiunile în tematica, de interes general, a eforturilor de dezarmare și întărire a securității.

Împrejurările la care ne refeream se datorează dezacordului survenit între R.F.G. și S.U.A. în problema rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune, răspunsul la întrebarea hamletiană „a moderniza sau a nu moderniza" conducînd la o polarizare fără precedent în cadrul N.A.T.O. Împotrivindu-se unei decizii „acum" pentru modernizarea acestor rachete tactice (cu rază pînă la 500 km), guvernul vest-german invocă, în primul rînd, poziția geografică specifică a țării : R.F.G. ar urma să fie, datorită acestei poziții, primul și cel mai mare depozitar al rachetelor modernizate și, implicit, prima țintă a unei eventuale riposte.

Nu este, însă, la mijloc numai acest argument — pertinent de altfel —, ci și înțelegerea unor noi realități politice, de ordin extern și intern : pe de o parte, recunoașterea tot mai largă a faptului că acordul de eliminare a rachetelor nucleare cu rază medie de acțiune a însemnat un început foarte timid pe lunga cale a dezarmării și că, deci, eforturile trebuie continuate și rezultatele efective în această direcție mult amplificate, în cadrul unui concept global, general, de dezarmare ; pe de altă parte, sensibilitatea electoratului vest-german în această problemă, exprimată prin mari demonstrații în favoarea dezarmării, în primul rînd nucleare, și împotriva intențiilor de modernizare a rachetelor atomice cu rază scurtă de acțiune, pentru o contribuție constructivă a R.F.G. în efortul de edificare a păcii prin dezarmare în Europa și în lume. Stare de spirit de care guvernul vest-german trebuie să țină seama, cu atît mai mult înaintea unui moment electoral decisiv, cum se anunță cel pentru înnoirea Bundestagului din anul viitor.

Se știe că, înainte de exprimarea, într-o declarație guvernamentală, a poziției în problema modernizării rachetelor cu rază scurtă de acțiune, ministrul de externe al R.F.G., Hans-Dietrich Genscher, și ministrul apărării, Gerhard Stoltenberg, au făcut o călătorie la Washington, pentru a ajunge la o soluție de compromis cu S.U.A., care se pronunță — ca și Marea Britanie — pentru modernizare „acum". Nu s-a putut înregistra, însă, o apropiere a punctelor de vedere. Președintele S.U.A., George Bush, relatează agenția „D.P.A.", a adresat R.F.G. apelul „de a menține unitatea N.A.T.O." și a atras atenția guvernului de la Bonn ca „în politica de dezarmare să nu se situeze pe o poziție de izolare". Apelul-avertisment nu conduce însă la schimbarea opticii Bonn-ului în această problemă. Convenită de cele trei formațiuni partenere ale coaliției guvernamentale — Uniunea Crestin-Democrată, Uniunea Creștin-Socială și Partidul Liber-Democrat — poziția R.F.G., exprimată în declarația guvernamentală, este că : dezvoltarea unui sistem, care să înlocuiască rachetele cu rază scurtă de acțiune de tipul LANCE, reprezintă o hotărîre națională a S.U.A. ; și că, în cadrul conceptului global privind controlul armamentelor și dezarmarea, Alianța atlantică trebuie să se pronunțe pentru începerea, „în curînd", de negocieri între statele N.A.T.O. și cele participante la Tratatul de la Varșovia asupra rachetelor nucleare cu rază scurtă de acțiune în scopul formulat de Alianța atlantică, în 1987, la Reykjavik și, în 1988, la Bruxelles — de a stabili plafoane la un nivel cît mai scăzut — și asupra reducerii „drastice" a muniției nucleare pentru artilerie. În lumina evoluțiilor pe plan politic și în domeniul securității, ținîndu-se seama de rezultatele tuturor negocierilor de dezarmare — se arată în declarația guvernului vest-german — în anul 1992 va trebui hotărît de N.A.T.O. dacă va fi sau nu necesară introducerea, pentru 1996, a unui sistem care să înlocuiască rachetele LANCE și, în consecință, dacă să se treacă la producția și staționarea acestui nou sistem.

Opțiunea guvernului vest-german a stîrnit o serioasă criză în cadrul N.A.T.O., R.F.G. nerămînînd izolată, după cum avertizau S.U.A. Dimpotrivă, poziția guvernului vest-german a găsit ecou favorabil în rîndul membrilor vest-europeni ai N.A.T.O., excepție făcînd Marea Britanie care, asemenea S.U.A., consideră gestul Bonn-ului drept o cotitură radicală în politica nucleară, care ar putea submina conceptul fundamental al Alianței atlantice. Este și faptul pentru care S.U.A. și Marea Britanie își propun să facă tot ceea ce le stă în putință pentru a determina R.F.G. să-și modifice poziția pînă la întîlnirea la nivel înalt a N.A.T.O., prevăzută pentru sfîrșitul lunii mai, la Bruxelles. Întîlnirea de la Bonn, de duminică, între primul ministru britanic, Margaret Thatcher, și cancelarul Helmut Kohl, a fost consacrată tocmai acestui obiectiv. Convorbirile nu au determinat, însă, schimbări în opțiunea vest-germană. Există, consideră observatorii, indicii că guvernele american și britanic vor exercita, în continuare, presiuni asupra cancelarului vest-german, pentru ca, la reuniunea de la Bruxelles, să poată fi limitat „prejudiciul" pe care ele consideră că l-a adus N.A.T.O. hotărîrea Bonn-ului. Oricum, pentru Alianța atlantică, perioada pînă la întîlnirea la nivel înalt și reuniunea de la Bruxelles, în sine, vor avea o certă însemnătate pentru clarificările cerute de noua poziție exprimată de guvernul vest-german.

Vasile Crișu

În această săptămînă...

Paraguay. Rezultatul alegerilor generale

La 1 mai, în Paraguay au avut loc primele alegeri generale de după răsturnarea, la 3 februarie a.c., a celei mai vechi dictaturi latino-americane, dictatura generalului Stroessner. Cîștigător în alegeri a fost proclamat partidul de guvernămînt „Colorado", aflat la putere din 1947. Juan Ramón Chaves, președintele partidului, a declarat că „triumful «coloradismului» în aceste alegeri este o dovadă că promisiunile noastre de la 3 februarie au fost îndeplinite".

Rezultatele alegerilor — prezentate de Chaves — sînt următoarele : Partidul Colorado — 75 la sută din voturile exprimate ; Partidul Liberal Radical Autentic — 20,2 la sută ; Partidul Revoluționar Febrerist — 1,7 la sută ; Partidul Liberal Radical — 1,2 la sută ; Partidul Democrat-Creștin — 0,8 la sută ; Partidul Liberal — 0,5 la sută ; Partidul Liberal Radical Unificat — 0,2 la sută. Chaves nu a specificat dacă această numărătoare parțială neoficială corespunde alegerii președintelui sau celei a parlamentarilor (deputați și senatori).

Noul președinte constituțional al Paraguayului este Andrés Rodriguez, general de divizie, candidatul partidului „Colorado". El va guverna țara pînă în 1993, pentru a completa mandatul prezidențial lăsat deschis prin răsturnarea lui Alfredo Stroessner. Andrés Rodriguez a promis că, după 1993, nu va mai candida.

TOKIO

În perspectiva unei demisii

La 25 aprilie, premierul nipon, Noboru Takeshita, și-a anunțat intenția de a demisiona din funcția de șef al guvernului. Decizia nu a fost, însă, în măsură să înlăture incertitudinea ce planează, de cîtva timp, asupra scenei politice nipone.

ANTECEDENTE. Survenit poate mai devreme decît anticipau unii comentatori de la Tokio, anunțul primului ministru nu pare să fi surprins. În primul rînd, pentru faptul că, într-un timp destul de scurt, în viața politică și economică a Japoniei „s-au aglomerat" o serie de evenimente ce au degajat, pe rînd și cumulate, tensiuni crescînde — și, de aici, instabilitate —, iar, în al doilea rînd, eforturile vizibile ale premierului de a înlătura sau aplana unele din efecte s-au dovedit, în cele din urmă, ineficiente. Despre ce evenimente este vorba ? Fără îndoială că cel dintîi, care a proiectat Japonia în „focarul" comentariilor observatorilor politici, este afacerea „Recruit-Cosmos" (acțiuni frauduloase la bursă), în care au fost implicați — pe lîngă oameni de afaceri — și politicieni, între care membri ai cabinetului liberal-democrat, condus de Noboru Takeshita (el însuși recunoscînd că a primit, din partea firmei, bani sub formă de donații politice). Începute în decembrie trecut, investigațiile în afacerea „Recruit-Cosmos" au pus în lumină, rînd pe rînd, pe cei vinovați. Dezvăluirile au luat amploare. Trei membri ai cabinetului au demisionat, între care și Kiichi Miyazawa, vicepreședinte al partidului și ministru de finanțe.

Recunoscînd faptul că Partidul Liberal-Democrat, pe care îl conduce, începe să-și piardă din audiență, și anunțînd că, într-o perspectivă apropiată, va proceda la o reformă politică menită să elimine corupția, premierul Takeshita a efectuat, la sfîrșitul anului trecut, o substanțială remaniere guvernamentală, în speranța că va cîștiga ceva din terenul pierdut. A urmat, la trei zile, demisia proaspătului ministru al justiției, Takashi Hasegawa, care a recunoscut legătura sa cu afacerea „Recruit-Cosmos". Între timp, dezvăluirile au luat amploare, ramificațiile scandalului financiar s-au extins ; afacerea a blocat, practic, aproape întreaga activitate politică internă a țării. Notăm, în acest sens, întreruperea dezbaterilor Dietei (parlamentul) la 8 martie, ca urmare a boicotului repetat al partidelor de opoziție, care cereau demisia premierului și dizolvarea celor două camere ale forului legislativ. Fapt ce a generat o situație inedită : bugetul de stat pe anul financiar, început la 1 aprilie, nu a putut fi adoptat. În plus, la aceeași dată a intrat în vigoare noua lege financiară în domeniul impozitelor pe bunuri și servicii, adoptată de parlament, în pofida nemulțumirii opoziției și a oamenilor muncii niponi.

Premierul Noboru Takeshita : „Trebuie respectată procedura prevăzută după plecarea președintelui Partidului Liberal Democrat, și nu eu, cel care demisionez, trebuie să apreciez à priori cine îmi va urma"

Cu toate că, destul de recent, primul ministru a dat asigurări că va încerca să cîștige, pentru partidul său, o parte din credibilitatea pierdută, manifestîndu-și intenția de a nu demisiona, semne de întrebare existau, totuși, din partea comentatorilor.

CONFIRMARE. „Febra" politică nu a scăzut, iar sondajele de opinie indicau un sprijin destul de fragil pentru guvern. În această situație tensionată și în perspectiva unei scadențe electorale din vară (alegerile pentru Camera Consilierilor din Dietă, unde Partidul Liberal-Democrat — de guvernămînt — ar putea să piardă un număr însemnat de mandate), șeful cabinetului de la Tokio și-a anunțat intenția de a demisiona după adoptarea, de către forul legislativ, a bugetului pe anul financiar în curs. La numai cîteva zile de la decizia premierului, deputații P.L.D. au aprobat, unilateral, în Camera Reprezentanților, bugetul de stat pe 1989, în valoare de 60,4 miliarde yeni (aproximativ 492 miliarde dolari), și l-au trimis spre examinare Camerei Consilierilor. Agenția de știri niponă „Kyodo" consemnează faptul că este pentru prima dată în istoria postbelică a Japoniei cînd partidul de guvernămînt adoptă, în mod unilateral, legea privind bugetul național. (Este de menționat că, în luarea deciziilor, în cadrul forului legislativ funcționează sistemul consensului. De această dată, partidele de opoziție au boicotat ședința plenară a camerei inferioare a parlamentului și, în consecință, nu și-au acordat votul).

Anunțul privind demisia premierului Noboru Takeshita — în condițiile în care calendarul activității sale diplomatice era deja stabilit pe o anumită perioadă — a făcut necesară o clarificare. În acest sens, ministrul nipon de externe, Sosuke Uno, a declarat, la o conferință de presă, că politica internațională a Japoniei va rămîne neschimbată. Politica externă a țării nu va înregistra o modificare radicală atîta timp cît Partidul Liberal-Democrat este la putere, a mai declarat ministrul nipon. Drept urmare, la 29 aprilie, Noboru Takeshita a început un turneu în cinci țări membre ale A.S.E.A.N. (Thailanda, Malayezia, Singapore, Indonezia și Filipine).

Desigur că, pe măsură ce momentul demisiei primului ministru se apropie, în cercurile politice de la Tokio se discută tot mai mult despre succesorul său. Deocamdată, este avansat doar numele lui Masayoshi Ito, fost ministru al afacerilor externe și actualmente președinte al Comisiei Executive a partidului de guvernămînt. De asemenea, într-o știre a agenției „China Nouă", care citează surse guvernamentale, se arată că Noboru Takeshita și secretarul general al P.L.D., Shintaro Abe, au ajuns la un acord ca, în a doua săptămînă a lunii mai, să desemneze un succesor al actualului premier. (Oricum, conform statutului partidului, alcătuit din cinci fracțiuni, acesta trebuie să-l confirme pe noul său președinte, care automat devine și prim-ministru).

Mihaela Brumă

În această săptămînă...

Amplă mișcare grevistă în Spania

Cu patru zile înainte de 1 mai, o largă mișcare de protest organizată de sindicate — cea mai importantă după greva generală, fără precedent, de la 14 decembrie 1988 — a afectat, la 27 aprilie, sectorul public, în special transporturile și telecomunicațiile, transmit agențiile internaționale, citînd surse sindicale spaniole.

La chemarea principalelor centrale sindicale spaniole — Uniunea Generală a Muncitorilor din Spania (UGT — de orientare socialistă) și Comisiile Muncitorești (de orientare comunistă) —, greviștii protestează împotriva politicii economice a guvernului socialist condus de Felipe Gonzalez.

Potrivit organizatorilor, la grevă au participat 80 pînă la 100 la sută din personalul Căilor ferate (RENFE), transporturilor urbane din Madrid și Barcelona, Companiei de telefoane, tipografiilor etc. Mai multe întreprinderi de stat din sectorul siderurgic s-au alăturat mișcării greviste. Orașul Madrid a fost cel mai afectat de mișcarea de protest sindicală. Cele 1 600 de autobuze, aparținînd transporturilor urbane ale capitalei, nu au ieșit din garaje.

Mișcarea de protest, precizează agențiile de presă, intervine la numai două zile după decizia, apreciată ca „istorică", a UGT de a refuza, pentru prima oară, să acorde sprijin electoral Partidului Socialist Muncitoresc Spaniol (PSMS — de guvernămînt) în alegerile pentru Parlamentul vest-european prevăzute pentru luna iunie. (UGT și PSMS au fost „alături" în orice acțiune, în ultimii 100 de ani).

După eșecul negocierilor cu guvernul, din decembrie 1988, centralele sindicale spaniole au acționat pentru intensificarea mișcărilor sociale organizate cu ocazia zilei de 1 Mai, care a fost sărbătorită — pentru prima oară în ultimii șapte ani — sub semnul unității sindicale.

Cercurile politice ale opoziției salută această mobilizare socială care vine în sprijinul ofensivei sale împotriva guvernului condus de Felipe Gonzalez — cu mai puțin de două luni înainte de alegerile pentru Parlamentul vest-european.

CIUDAD DE PANAMA

Alegeri în contextul sporitelor tensiuni în raporturile cu S.U.A.

Circa un milion de panamezi cu drept de vot vor fi chemaţi, la 7 mai, la urne, în cadrul alegerilor generale de desemnare a preşedintelui, celor doi vicepreşedinţi şi 67 de deputaţi ai ţării. Scrutinul se desfăşoară în condiţiile crescîndelor presiuni ale S.U.A. asupra vieţii interne din acest stat, ceea ce a determinat Panama să solicite o reuniune de urgenţă a Consiliului de Securitate al O.N.U., pentru a se analiza „grava situaţie" creată prin „flagranta intervenţie americană".

Menite să reprezinte un moment politic de competenţă strict naţională, alegerile generale panameze se vor desfăşura, cu toate acestea, sub impactul puternicelor presiuni exercitate, în ultimii aproximativ doi ani, de către SUA. Raporturile dintre cele două ţări s-au înăsprit considerabil, pe măsură ce Washingtonul şi-a intensificat acţiunile vizînd destabilizarea vieţii interne din Panama — stat pe teritoriul căruia se află Canalul cu acelaşi nume, cîteva baze militare americane şi Comandamentul sudic al forţelor armate ale SUA. Fricţiunile au ieşit pregnant în evidenţă începînd din iunie 1987, cînd organizaţia patronatului panamez, „Cruciada civilă", a declanşat o serie de proteste antiguvernamentale, care au fost promovate şi sprijinite de Washington, în dorinţa acestuia de a obţine instalarea — la conducerea ţării şi a forţelor sale armate — a unor personalităţi favorabile apărării intereselor SUA. Implicarea americană în problemele interne panameze a dus, astfel, nu numai la tensiuni între cele două state, ci şi la izbucnirea unei crize interne în Panama, sub impactul amestecului străin.

Scrutinul panamez, de duminica viitoare, va avea loc, în consecinţă, pe fundalul afirmării în ţară a unei puternice polarizări politico-sociale — între forţele democratice şi oligarhia financiar-economică locală, legată de „establishment"-ul american. La alegeri, participă, pe de o parte, Coaliţia de Eliberare Naţională (COLINA), reprezentînd, aşa cum a arătat programul său electoral, interesele naţionale de apărare a suveranităţii şi independenţei ţării, de sprijinire a poziţiei guvernului şi conducerii forţelor armate, angajate în a determina respectarea deplină, de către SUA, a noilor tratate privind Canalul Panama. Semnate în 1977 şi cunoscute sub numele de „Tratatele Torrijos-Carter", aceste acorduri americano-panameze au anulat vechea deţinere „pe vecie", de către SUA, a proprietăţii asupra acestei importante căi maritime, a redat statului panamez suveranitatea asupra fişiei de teren existente de o parte şi de alta a Canalului şi a stabilit, pentru viitor, încetarea oricărei prezenţe americane în zonă. La 31 decembrie 1999, urmează a se încheia definitiv şi complet staţionarea tuturor trupelor SUA existente în prezent pe cele două maluri ale căii interoceanice ; concomitent, Panama preia, în exclusivitate, sarcinile de administrare, exploatare şi apărare, legate de canalul de pe teritoriul său, construit de SUA la începutul acestui secol. Ansamblul acestor prevederi displace cercurilor conservatoare din Washington, care se opun — pe măsură ce se apropie momentul de a fi traduse în viaţă — respectării „ad litteram" a acordurilor din 1977 şi care încearcă, deci, diverse soluţii de a-şi atinge acest obiectiv.

Creată în perspectiva alegerilor, coaliţia COLINA reuneşte un număr de opt partide politice, cu o poziţie proguvernamentală, dintre care cinci alcătuiesc alianţa actuală la conducerea statului, Uniunea Naţională Democratică (învingătoare la precedentele alegeri, din mai 1984). Este vorba de Partidul Revoluţionar Democratic, cel mai mare din ţară, Partidul Muncitoresc, Partidul Liberal, Partidul Republican şi Partidul Panamez Revoluţionar ; li s-au alăturat, în actualul context electoral, Partidul Poporului Panamez, Partidul Democratic al Muncitorilor şi Partidul de Acţiune Naţională. În numele tuturor acestor grupări politice cu orientare de centru-stînga, a candidat, pentru funcţia de şef al statului, Carlos Duque Jaen (P.R.D.), iar ca vicepreşedinţi Aquilino Boyd, fost ministru de externe şi membru al echipei negociatoare a noilor tratate privind Canalul, ca şi Ramon Sierio, din partea Partidului Muncitoresc.

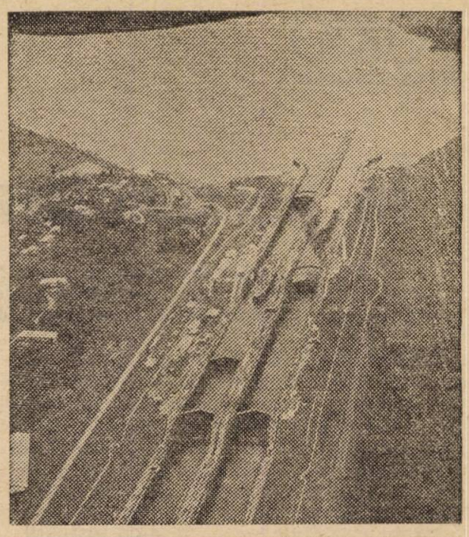

Noul statut al Canalului Panama va trebui să intre complet în vigoare la 31 decembrie 1999

La recentele alegeri, păturile conservatoare panameze sînt reprezentate de „Alianţa Democratică a Opoziţiei Civile" (ADOC), definită printr-o politică net antiguvernamentală şi pro-americană, şi Partidul Panamez Autentic, care s-a declarat „opoziţie independentă" (pentru a sublinia neangajarea sa faţă de interesele SUA, prin contrast cu ADOC). Alianţa de opoziţie şi-a ales ca reprezentanţi pe Guillermo Endara, avocat şi om de afaceri, candidat la funcţia de preşedinte, secondat de Ricardo Arias Calderon şi Guillermo Ford (pentru posturile de vicepreşedinţi). La rîndul său, Partidul Panamez Autentic a fost reprezentat, în ce priveşte candidatura prezidenţială, de liderul său, Hildebrando Nicosia. Această ultimă formaţiune nu a reprezentat, însă, un element de pondere în cadrul alegerilor, disputa electorală desfăşurîndu-se, în principal, între cele două alianţe politice, net opuse sub aspectul poziţiilor lor faţă de actuala conducere a ţării şi problema raporturilor cu SUA.

Amestecul american în treburile interne panameze a perturbat considerabil viaţa

---

În această săptămînă...

Mauritania — Senegal. Încordare în relaţiile bilaterale

Relaţiile dintre Senegal şi Mauritania sînt extrem de încordate, începînd de la 9 aprilie, dată la care — informează agenţiile de presă —, la graniţa dintre cele două state, s-a produs un incident în care şi-au pierdut viaţa doi pastori senegalezi.

Prima reacţie la acest incident s-a produs, după cum relatează agenţia „EFE", la 21 aprilie, la Dakar, unde rezidenţi mauritanieni — ce controlează 80 la sută din comerţul capitalei senegaleze — au fost ţinta unor atacuri. De atunci, numeroase acţiuni de represalii s-au succedat în ambele ţări — în pofida apelurilor oficiale la calm —, soldîndu-se cu peste 400 de morţi, în majoritate senegalezi rezidenţi în Mauritania.

Printr-un decret radiodifuzat, în Senegal, au fost instituite starea de urgenţă şi interdicţii de circulaţie pe timpul nopţii. Preşedintele Senegalului, Abdou Diouf, a adresat concetăţenilor săi un apel la calm pentru a împiedica noi acţiuni ostile împotriva mauritanienilor. Totodată, el a declarat ziua de 3 mai zi naţională de doliu în memoria victimelor.

O problemă deosebit de importantă pentru cele două state este, în prezent, repatrierea, în ţara de origine, a senegalezilor şi mauritanienilor. Guvernele Mauritaniei şi Senegalului au convenit să-i repatrieze, recurgînd la un pod aerian, pe cetăţenii senegalezi şi mauritanieni în ţările lor de origine.

Mai multe ţări, între care Marocul, Algeria, Mali şi Spania, şi-au oferit bunele oficii pentru a media în conflictul dintre Senegal şi Mauritania. Organizaţia Conferinţei Islamice (OCI) şi-a exprimat îngrijorarea în legătură cu incidentele dintre Mauritania şi Senegal, ţări membre ale OCI. Secretarul general al organizaţiei a cerut preşedinţilor celor două ţări să accepte trimiterea oricăror misiuni care ar contribui la restabilirea climatului de încredere şi bună vecinătate. Celor două ţări li s-a recomandat să dea dovadă de reţinere şi să acţioneze pentru reglementarea disputelor pe cale paşnică.

politico-economică a țării, influențînd, implicit, și procesul electoral. Dorind o înlăturare a generalului Manuel Noriega — șeful forțelor de apărare panameze, apreciat de cercurile democratice interne drept continuatorul politicii de promovare a intereselor naționale, inițiată de Omar Torrijos —, SUA și-au sporit presiunile și implicarea lor în Panama. Se știe, astfel, că, după ce, la 26 februarie 1987, s-a produs o schimbare la conducerea statului, printr-o decizie a parlamentului național, Washingtonul a refuzat să recunoască noile autorități, instituind, totodată, sancțiuni economico-financiare împotriva țării. Lansate începînd din martie, anul trecut, după preluarea președinției de către Manuel Solis Palma, presiunile americane s-au materializat, între altele, prin înghețarea fondurilor panameze depuse în băncile din SUA și prin blocarea plăților ce ar fi trebuit efectuate, de SUA, în contul operațiunilor legate de funcționarea Canalului. Washingtonul a interzis, de asemenea, firmelor americane să achite impozitele anuale datorate statului panamez. Aceste măsuri, a arătat guvernul panamez, au determinat o scădere cu 19,3 la sută a produsului intern brut pe locuitor. În aceste condiții, șomajul aproape s-a dublat, înregistrîndu-se, pe de altă parte, o reducere a salariilor celor ce muncesc în sectorul particular și pauperizarea accentuată a păturilor populare. Activitatea din sectorul construcțiilor s-a redus cu 60 la sută, în comerț — cu 28 la sută, iar în industria manufacturieră — cu 25 la sută. Exporturile panameze de bunuri și servicii au scăzut, în 1988, cu 11 la sută (echivalînd cu pierderi de aproape 200 milioane dolari), iar importurile — cu 35 la sută. În general, intrările în devize ale statului s-au redus cu 44 la sută, ceea ce a făcut ca Panama să nu-și poată onora unele obligațiuni financiare, atît interne cît și externe. Politica, pe acest plan, a SUA urmărește crearea de tensiuni sociale, care să ducă la răsturnarea guvernului actual, a declarat Manuel Solis Palma. Statul, a spus el, a apărat funcționarii publici de efectele respectivelor presiuni, în timp ce patronatul a profitat de actuala conjunctură, pentru a reduce salariile și a spori numărul celor concediați.

La 25 aprilie, Panama a cerut convocarea de urgență a Consiliului de Securitate al ONU, pentru examinarea „gravei situații" create datorită „flagrantei intervenții a SUA în treburile interne, manifestată prin politica americană de destabilizare și constrîngeri, ca și prin permanenta amenințare cu folosirea forței". Sînt condamnate, în acest cadru, „acțiunile deschise sau camuflate, directe sau indirecte, împotriva suveranității, independenței politice, securității economice și integrității teritoriale panameze". Reprezentantul panamez la ONU a evocat, în acest sens, embargoul economic, o serie de provocări pe plan militar, violarea spațiului aerian, maritim și terestru al țării, alocarea de fonduri destinate opoziției din Panama. Recent, presa americană a dezvăluit aprobarea secretă, de către noua Administrație a SUA, a sumei de 10 milioane de dolari, prin care se urmărește avansul electoral al opoziției panameze și o posibilă revoltă militară. Au fost incluse, în aceste fonduri, livrate prin intermediul CIA, cheltuieli în domeniul comunicațiilor, publicitate etc. Decizia a fost, afirmă presa din SUA, blocată datorită respingerii ei de către Comisia pentru informații a Senatului american. Totuși, autoritățile panameze au descoperit, la începutul lunii aprilie, o rețea clandestină de radio și televiziune, care urmărea să cheme populația la nesupunere, în cazul unei victorii electorale a forțelor care sprijină guvernul. În legătură cu această rețea, dotată cu echipament trimis din Washington trupelor SUA staționate pe malurile Canalului, a fost arestat cetățeanul american Frederick Musse. Pe de altă parte, în ce privește recentele alegeri, guvernul panamez a respins ca „inacceptabile" tendințele SUA de a controla procesul local electoral, sub pretextul evitării unei posibile fraude. Încercarea de a se crea o falsă imagine asupra scrutinului — au arătat oficialitățile de la Ciudad de Panama — se încadrează în campania complexă de destabilizare a situației interne, de provocare a unor tulburări care să ofere pretexte pentru o posibilă intervenție militară, în cazul în care rezultatele votului nu vor fi cele dorite de SUA.

În acest context, într-un discurs rostit în preajma scrutinului, șeful statului panamez, Manuel Solis Palma, a reclamat încetarea amestecului străin și respectarea dreptului la autodeterminare al țării. Președintele a condamnat, de asemenea, actele de sabotaj economic și politic, desfășurate de forțele conservatoare interne cu sprijin din afară, menționînd că poporul panamez este hotărît să respingă orice ingerință străină și să-și exprime liber, fără amestec străin, opțiunile sale electorale.

Anca Voican

În această săptămînă...

Liban. Hotărîrile Consiliului Ministerial al Ligii Arabe

Întrunit zilele trecute la Tunis, Consiliul Ministerial al Ligii Arabe a hotărît o „încetare definitivă a focului" în Liban și trimiterea unui corp de observatori arabi pentru a supraveghea oprirea ostilităților. Această hotărîre, adoptată la încheierea sesiunii extraordinare desfășurate în capitala Tunisiei, are — relevă agenția „EFE" — un caracter executoriu. Între părțile implicate în conflictul libanez — remarcă agenția citată — se numără, însă, milițiile care ar putea să nu se considere angajate de o decizie luată la nivel de state. Într-adevăr, potrivit Cartei Ligii, doar statele membre sînt obligate să respecte hotărîrile Consiliului Ministerial al organizației.

Într-o primă etapă, Liga Arabă și-a propus să trateze aspectul militar al conflictului libanez, lăsînd pentru mai tîrziu reforma sistemului politic din Liban.

Consiliul a conceput un dispozitiv „indisociabil", în virtutea căruia, simultan, urma să intre în vigoare încetarea focului, să fie ridicate „blocadele" impuse, de diferitele părți în conflict, porturilor, aeroporturilor și arterelor rutiere și să fie degajate căile de trecere (între zonele creștină și musulmană).

În cursul unei perioade inițiale de trei luni, aceste măsuri ar trebui să fie acceptate liber pentru a permite unor reprezentanți ai Ligii „să găsească o soluție stabilă și definitivă acestei probleme, în colaborare cu părțile libaneze". În afară de supravegherea încetării focului, corpul de observatori arabi — care ar urma să fie alcătuit din 312 persoane — se va desfășura pe liniile de demarcație între părțile adverse. Misiunea respectivă va trebui să stabilească „partea responsabilă de orice (eventuală) violare a încetării focului". Ea va fi comandată de un ofițer kuweitian și finanțată de statele arabe, potrivit cotelor lor de participare la bugetul Ligii, într-un interval ce nu va trebui să depășească data de 10 mai 1989. Corpului de observatori îi va fi alocat un „fond de siguranță" de 3 milioane dolari pentru o perioadă de trei luni.

În același timp, Consiliul Ministerial „a invitat" Consiliul de Securitate al ONU, în special pe cei cinci membri permanenți, să impună respectarea Rezoluției 425 „privind retragerea trupelor israeliene de pe teritoriul libanez". De asemenea, Consiliul Ministerial și-a exprimat satisfacția față de sprijinul acordat de comunitatea internațională misiunii sale în Liban. Hotărîrea Consiliului a fost luată pe baza propunerilor prezentate de Comitetul ministerial al Ligii pentru bune oficii în Liban, creat la 12 ianuarie. Consiliul Ministerial a invitat „părțile libaneze" să contribuie la consolidarea încetării focului, pentru a permite Comitetului pentru bune oficii „să-și continue misiunea".

Premierul guvernului civil musulman, Selim Al Hoss, a salutat deciziile adoptate de Consiliul Ministerial al Ligii Arabe, apreciindu-le drept „pozitive pentru viitor". Într-o scurtă declarație făcută ziariștilor, Al Hoss a relevat că guvernul său „este pe deplin gata să respecte orice încetare a focului cerută în unanimitate de frații arabi, pentru a salva Libanul și a-l scoate din actuala criză".

În ce îl privește, șeful guvernului militar creștin, generalul Michel Aoun, a apreciat că trimiterea de observatori arabi în Liban reprezintă „un pas timid în direcția cea bună".

Deși părțile aflate în conflict au acceptat hotărîrile Consiliului Ministerial al Ligii Arabe, acestea au fost interpretate diferit, ceea ce a dus la încălcarea, după cîteva zile, a fragilului armistițiu, la reluarea duelurilor de artilerie, la menținerea aceleiași situații precare. Astfel, într-un comunicat dat publicității, guvernul condus de generalul Aoun a cerut companiilor de navigație să-și reia traficul spre porturile Tripoli, Jounieh, Beirut, Saida și Tir, „conform legilor libaneze și internaționale în vigoare". Aceste cinci porturi, din cele 18 care se află pe cei 210 km ai litoralului libanez, sînt considerate de guvernul militar-creștin ca singurele legale, lăsînd, astfel, să se înțeleagă că forțele sale maritime vor menține blocada asupra porturilor considerate de el ca „nelegale", de la sud de Beirut, ocupate de milițiile musulmane. Pe de altă parte, comandamentul forțelor armate fidele guvernului Al Hoss, ca și milițiile musulmane au replicat — relevă agențiile de presă — că „aplicarea încetării focului este legată de ridicarea blocadelor și de libertatea de navigație pe întregul litoral libanez".

Aceste rivalități, secondate de altele, au făcut ca luptele în așa-numitul „război al porturilor" să reizbucnească, căile de acces între „zona creștină" și restul țării să rămînă închise, ca, de altfel, și aeroportul internațional din Beirut, deși generalul Aoun anunțase redeschiderea lui după șase săptămîni de inactivitate.

LONDRA

Semnificațiile unor teste electorale

În aceste zile se desfășoară în Marea Britanie alegeri locale și alegeri parțiale pentru un mandat în Camera Comunelor. Evenimentelor li se acordă o atenție aparte, întrucît coincid cu împlinirea unui deceniu de cînd conservatorii au preluat puterea.

Liderii principalelor partide politice : Margaret Thatcher, Neil Kinnock, Paddy Ashdown, David Owen — opțiuni diferite asupra viitorului țării

Chiar dacă rezultatul lor este infirmat ulterior în alegerile generale, alegerile locale se constituie, aproape prin tradiție, într-un test pentru partidul aflat la putere și, concomitent, într-un eventual semnal de alarmă că mersul evenimentelor trebuie îndreptat, cel puțin parțial, în altă direcție. În nu puține cazuri, în alegerile locale se decide în funcție de alte interese, care pot să nu coincidă cu cele de nivel național. Dar, în majoritatea circumscripțiilor, se dorește, în mod evident, să se trimită un mesaj de o natură sau alta guvernului, în sensul că o anume latură a politicii sale — sau chiar politica sa, în ansamblu — nu sînt (sau nu mai sînt) agreate. Tot aproape prin tradiție electoratul britanic, înclinat spre echilibru, acordă șanse mai mari, la acest gen de alegeri, opoziției. Însă, nu o dată, s-a întîmplat ca un succes al acesteia să fie urmat ori de un succes la următoarele alegeri generale, ori de un reviriment marcant al opoziției în ansamblu, ceea ce, firește, obligă guvernul să nu neglijeze asemenea teste electorale. În cazul alegerilor parțiale pentru un mandat (sau mai multe) în Camera Comunelor, mesajul este și mai direct. Un asemenea scrutin are loc, la 4 mai, într-o circumscripție din Țara Galilor, pentru un mandat deținut pînă acum de conservatori. O victorie laburistă ar confirma ascensiunea acestora, indicată de sondajele de opinie, și ar oferi un spor de încredere partidului. Dar, de cînd actualul premier a preluat puterea, laburiștii n-au obținut, prin asemenea alegeri, decît două locuri deținute de conservatori, pierzînd alte trei, în favoarea partidelor de centru sau a naționaliștilor scoțieni. Concomitent, și pentru conservatori, o eventuală pierdere devine semnal de alarmă și un argument în plus pentru aceia care doresc modificări în politica guvernului. Firește, indicațiile sondajelor de opinie nu trebuie absolutizate. După nestatornicia sondajelor din anii '60 și '70, în ultimul timp s-a revenit la o anume consecvență a intenției de vot care, desigur, sugerează schimbări mai ample, sociale, dar de care, concomitent, se ține seama în mai mare măsură.

Asemenea speculații se înregistrează întotdeauna la jumătatea cîte unui mandat, cînd au loc scrutinuri locale, sau cu prilejul unor alegeri parțiale, dar analizele și comentariile pe marginea actualului moment, mai numeroase decît de obicei, au și o cauză aparte : alegerile coincid cu împlinirea a zece ani de la accesul la putere al doamnei Margaret Thatcher. Scena politică, în primul rînd, dar și cea economică și socială, arată foarte diferit astăzi decît în mai 1979. O seamă de aspecte din societatea britanică s-au modificat radical, altele sînt pe cale de a se modifica.

Firește, mai mult decît orice, se discută despre starea economiei. Guvernul Thatcher a preluat puterea cu un program menit să elimine condițiile stării de „bolnav al Europei", caracteristice, multă vreme, Marii Britanii : o politică monetaristă (ce avea să fie numită curînd, datorită nuanțelor ei, „thatcherism"), cu accentul principal pe combaterea inflației, dar și cu alte coordonate pe care guvernul le dorea reformatoare — accent pe economia de piață și libera întreprindere, eliminarea treptată a rolului statului în economie și privatizarea masivă, diminuarea, pînă la dispariție, a rolului și puterii sindicatelor ș.a. Un bolnav căruia i se face o operație se va simți mai rău înainte de a se simți mai bine, obișnuia să spună premierul, insistînd pe necesitatea unor reforme conservatoare radicale în toate aspectele vieții britanice. Primul efect al acestui program economic a fost sporirea vertiginoasă a șomajului, la recorduri postbelice. De-a lungul anilor, politica dusă de guvern a obținut, desigur, unele rezultate ; astăzi, Marea Britanie a redobîndit o economie puternică între principalele țări occidentale. Dar prețul social al acestei redresări este foarte mare. Cu toate că șomajul a început să aibă o tendință de regresie, există încă două milioane de persoane fără lucru, iar, potrivit sindicatelor și opoziției, numărul acestora este cu mult mai ridicat (în ultimii ani, guvernul a modificat, de aproape 20 de ori, metodele de înregistrare a șomerilor, de fiecare dată fiind lăsat de o parte un număr din ei). Inflația, cu îmblînzirea căreia guvernul s-a lăudat mult timp, tinde să crească din nou, ajungînd, acum, la 7,9 la sută ; și tendința este de sporire. Deficitul comercial a atins o cifră record, iar rata dobînzilor, foarte ridicată, împiedică investițiile în măsura necesară creării a cît mai multe locuri de muncă. Discrepanțele între pături sociale s-au adîncit și au fost dublate de o fisură între Nordul țării (în general, beneficiind mai puțin de redresare) și Sud (în general, mai prosper), discrepanță vizibilă și în actuala componență a Camerei Comunelor. De-a lungul anilor, s-au auzit nenumărate critici ale acestei politici, inclusiv din partea unor membri de frunte ai Partidului Conservator (sau chiar foști premieri), dar intransigența premierului a prevalat. Spre exemplificare, amintim unul dintre cele mai recente atacuri ale politicii economice a guvernului, pronunțat la 10 aprilie de Peter Walker, secretar pentru Țara Galilor (deci, membru al cabinetului). La o întrunire a unei grupări reformiste conservatoare, Peter Walker a reclamat o politică activă pentru dezvoltarea regiunilor mai sărace. „Dogma economică simplistă nu va rezolva problemele țării", a spus el. „Avem două probleme economice grave : inflația, provocată de creșterea excesivă a vînzărilor de credit, și cea mai defavorabilă balanță de plăți, produsă, și ea, de faptul că acest credit a atras importuri imense de bunuri de consum". Peter Walker se numără printre foarte puținii conservatori care au făcut permanent parte din guvern, în ultimii zece ani, dar nu e partizan al liniei promovate de premier, ci un conservator de tip vechi, care consideră că forțele pieței nu pot funcționa fără intervenția guvernului. Provincia de care răspunde este afectată grav de reducerea masivă a industriilor de stat : mineritul și metalurgia. Pentru a înlocui aceste industrii cu altele particulare, este nevoie, susține Walker, de intervenția guvernului, în sensul asigurării unor condiții favorabile pentru investițiile firmelor particulare. „Sumele cheltuite de guvern pentru pregătirea unei forțe de muncă adecvate, pentru cercetare sau pentru un sistem de transporturi nu constituie o risipă, a spus Walker. Nu există risipă mai mare decît miliardele de lire sterline pe care guvernul e nevoit să le plătească șomerilor ca să nu producă nimic".

Considerate, de către conservatori, cauză a unora din dificultăți, sindicatele au devenit o țintă principală în ultimul deceniu. O serie de legi le-au îngrădit, succesiv, rolul și puterea deținute și, mizînd pe reticența membrilor de a accepta confruntarea într-o perioadă în care șomajul depășea trei milioane de persoane, guvernul a izbutit să modifice imaginea sindicatelor. Înfruntările dure, precum greva de un an a minerilor, la jumătatea deceniului, s-au încheiat cu mari pierderi — iar aceasta fără ca greviștii să fi cîștigat. Noile legi împiedică, azi, grevele fără consultarea membrilor, precum și grevele de solidaritate. Dar protestele sociale nu au dispărut. De pildă, în ultimele săptămîni, o grevă a docherilor, o grevă a lucrătorilor de la BBC și una a lucrătorilor de la metroul londonez au avut, toate, drept cauze, revendicări economice. Însă în mișcarea sindicală, cu un număr de membri mai redus, au apărut și sciziuni, cu greu aplanate la conferințele anuale ale TUC.

În alt plan, guvernul a insistat pentru o seamă de reforme în mai multe domenii : învățămînt și educație, transporturi, îngrijire medicală ș.a., stîrnind alte controverse, deoarece, în nu puține cazuri, se renunța la organisme care, de-a lungul deceniilor, se dovediseră utile. Privatizarea unor asemenea domenii, mai cu seamă cel medical, impune păturilor mai dezavantajate poveri suplimentare. Dar acest proces, alăturat vînzării companiilor de stat, se înscrie în conceptul mai amplu denumit de ideologii conservatori „capitalism popular", în fapt crearea iluziei că toți acei numeroși deținători de acțiuni ar avea vreun rol în decizii sau ar obține vreun cîștig substanțial.

Rezultatul principal al ansamblului de măsuri socio-economice introduse de gu-